

Natuurhistorische werkgroep Meetjesland

Keizersmantel – Foto: Johnny De Waele

NATUURHISTORISCH TIJDSCHRIFT

Natuurpunt Natuurhistorische werkgroep Meetjesland

Is de overkoepelende organisatie van alle Meetjeslandse afdelingen van Natuurpunt inzake Natuurstudie.

Het bestuur is als volgt samengesteld:

- Voorzitter: Chris Bruggeman
(tel. 09/377.71.40)
chris.bruggeman@skynet.be
- Penningmeester: Marc Zwertvaegher
(tel. 09/253.52.85)
marc.zwertvaegher@pandora.be
- Verantwoordelijke Plantenwerkgroep: William White (tel. 09/377.85.84)
william.white@telenet.be
- Verantwoordelijke Paddenstoelenwerkgroep: Lia Van Landschoot
vanlandschootlia@live.be
- Verantwoordelijke Werkgroep Ongewervelden: Jan Versigghel
jan.versigghel@skynet.be
- Verantwoordelijke Zoogdierenwerkgroep: Pieterjan Dhont
dhont_pieterjan@hotmail.com

Het Natuurhistorisch tijdschrift verschijnt 3 à 4 x per jaar.

Website:

www.natuurpunt.be/afdelingen/natuurhistorische-werkgroep-meetjesland

Werkten mee aan dit nummer:

Chris Bruggeman, Johnny De Waele, Jan Pauwels, Marc Detollenaere en Geert Naessens

INHOUD

Editoriaal

Bonte vliegenvangers: 40 jaar onderzoek in het Drongengoed

Het Heksenschermpje, bezig aan een flinke opmars

Ruige taaiplaat, na 40 jaar herontdekt in Vlaanderen

Nachtvlindersen, een 1.000-soorten uitdaging en enkele WOW-ervaringen

Trajectelling dagvlinders langsheen de hoofdweg in Het Leen

Dagvlinderonderzoek in het Meetjesland

Boekbesprekingen

Agenda werkgroepen

Beste natuurliefhebber,

Intussen is onze 2° Meetjeslandse Natuurstudiedag achter de rug. 7 enthousiaste sprekers brachten ons hun verhaal over onze Meetjeslandse natuur en dit voor een ruim opgekomen publiek. De natuur in het Meetjesland blijft steeds boeiend en er valt nog zoveel te ontdekken.

Over diverse ontdekkingen en studies kan je in het deze maal zeer uitgebreide tijdschrift lezen. Dank zij de bijdrage van Jan kan je meer te weten komen over het wel en wee van de bonte vliegenvanger in het Drongengoed.

En in de buurt ervan, met name in het Keigat neemt Geert ons mee op een ware ontdekkingstocht samen met zijn zoon Kjell in het nachtleven in eigen tuin. Naast de vele soorten nachtvlinders kwamen ook bijzondere soorten af op de geplaatste nachtvlinderval.

Nu het paddenstoelenseizoen bijna op zijn einde loopt, hoewel we met onze werkgroep bijna het hele jaar door naar paddenstoelen kijken, enkele verhalen van nieuwe soorten of opvallende aantallen.

Echter de hoofdbrok in het tijdschrift is weggelegd voor onze dagvlinders. We kijken terug op meer dan 30 jaar dagvlinderonderzoek in het Meetjesland.

Verder is het lopende project rond de nieuwe inventaris van Het Leen afgerond. Het sluitstuk was de publicatie van een boek “Het Leen vol leven”. Tot op heden zijn er al meer dan 4500 soorten ooit waargenomen in Het Leen en de teller blijft maar lopen.

Veel leesplezier.

Chris Bruggeman

Wens je dit tijdschrift niet langer meer te ontvangen, laat het ons gerust weten en we schrappen je uit onze mailinglijst.

Bonte vliegenvangers: 40 jaar onderzoek in het Drongengoed

Jan Pauwels (tekst + foto's)

Waarschijnlijk is de bonte vliegenvanger één van de best onderzochte broedvogels in het Drongengoed. Dat komt voor het grootste deel omdat ze meestal in nestkasten broeden en dat we zo de kans krijgen hun broedsucces op te volgen. Bijkomend voordeel is dat men de jongen kan ringen.

Een eerste succesvol broedgeval was er in 1982. Een koppeltje bracht toen 7 jongen groot. Vanaf dan tot en met 2023 werden ieder jaar in het Drongengoed de broedgevallen in nestkasten bijgehouden.

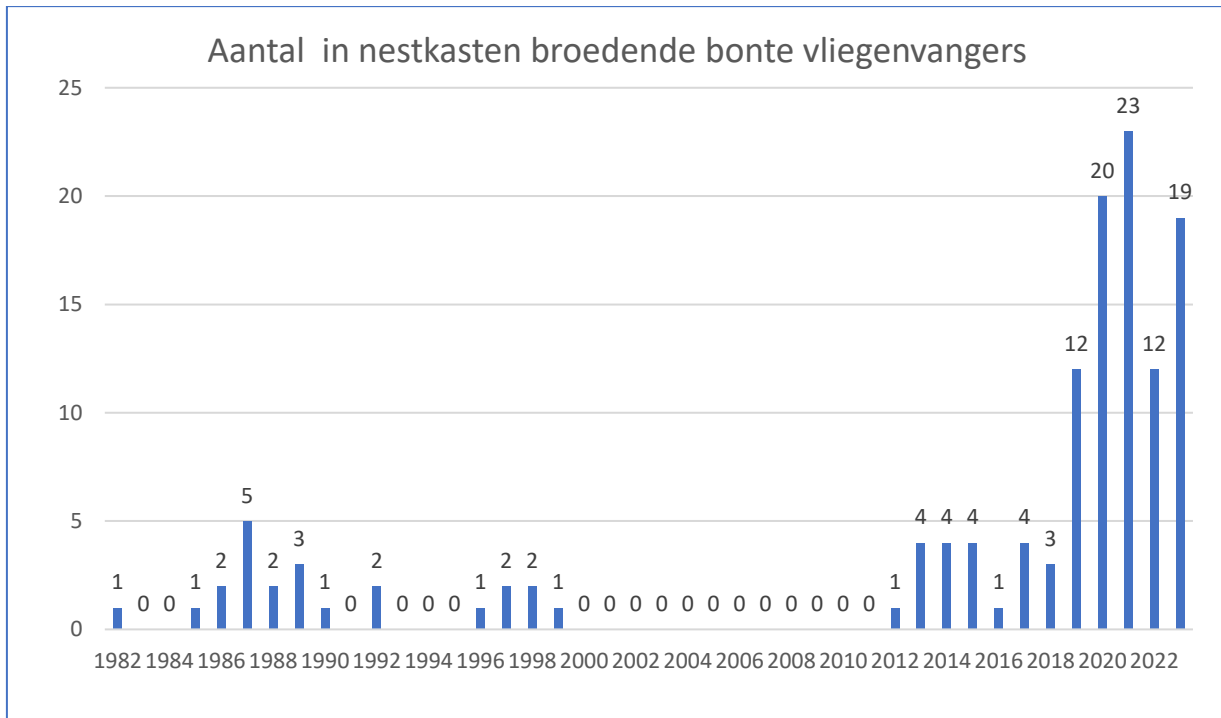
Het begon allemaal in de jaren 80 met de rupsen van de kleine wintervlinder. De rupsen van deze nachtvinder zijn het belangrijkste voedsel voor het grootbrengen van jonge bonte vliegenvangers en mezen. Door hoge dichtheden van de rupsen werden sommige eikenbestanden zo goed als kaalgevreten. In de meest aangetaste bestanden werden nestkasten opgehangen. Er was voedsel in overvloed en naast de vele kool- en pimpelmezen broedde ook al eens een koppel bonte vliegenvangers in een nestkast.

Het aantal broedgevallen bleef de eerste 20 jaar zeer beperkt met een maximum van 5 in 1987. In sommige jaren waren er enkel mannetjes te zien of te horen. Vanaf 2000 tot en met 2011 was er geen enkel

broedgeval.

In 2012 hadden we eindelijk weer één koppeltje dat jongen grootbracht. De jaren er na kregen we een onverwachte toename. In 2019 waren er 12 geslaagde broedgevallen in nestkasten en in 2021 waren er 23. Dit jaar 19.

De bonte vliegenvanger lijkt zich aan te passen. Door de klimaatverandering dachten we rond de eeuwwisseling dat de bonte vliegenvanger definitief verdwenen was als broedvogel. De warmere lentes zorgden ervoor dat de rupsenpiek steeds vroeger kwam.

De vogels moeten dus hun broedperiode aanpassen. Ideaal is jongen hebben op het moment dat het voedsel (rupsenpiek) het talrijkst voorkomt. Doordat de bladgroei ieder jaar wat vroeger start ontwikkelen de rupsen zich ook vroeger. Volgens studies in Nederland is sinds 1985 de gemiddelde datum waarop het eerste ei wordt gelegd met 10 dagen vervroegd. Het aantal uitgevlogen jongen per nest schommelt tussen de 5 á 7 jongen. Enkel in 2023 was dit aantal bijzonder laag. Van de 19 bezette nestkasten zijn er slechts 26 jongen uitgevlogen. Dit lage aantal kan vele oorzaken hebben. Hoofdoorzaak is voedselgebrek. De rupsenpiek die niet samenvalt met opgroeien jongen. De weersomstandigheden kunnen er ook voor zorgen dat er het ene

jaar minder voedsel aanwezig is dan het andere jaar. Met uitzondering van het Heidebos in Wachtebeke is er elders in onze Meetjeslandse bosgebieden weinig geweten over het broedresultaat van bonte vliegenvangers.

In het Heidebos in Wachtebeke, Moerbeke werden de bonte vliegenvangers geïnventariseerd door Gert Du Cheyne. Hier zien we veel overeenkomsten met het resultaat in Ursel.

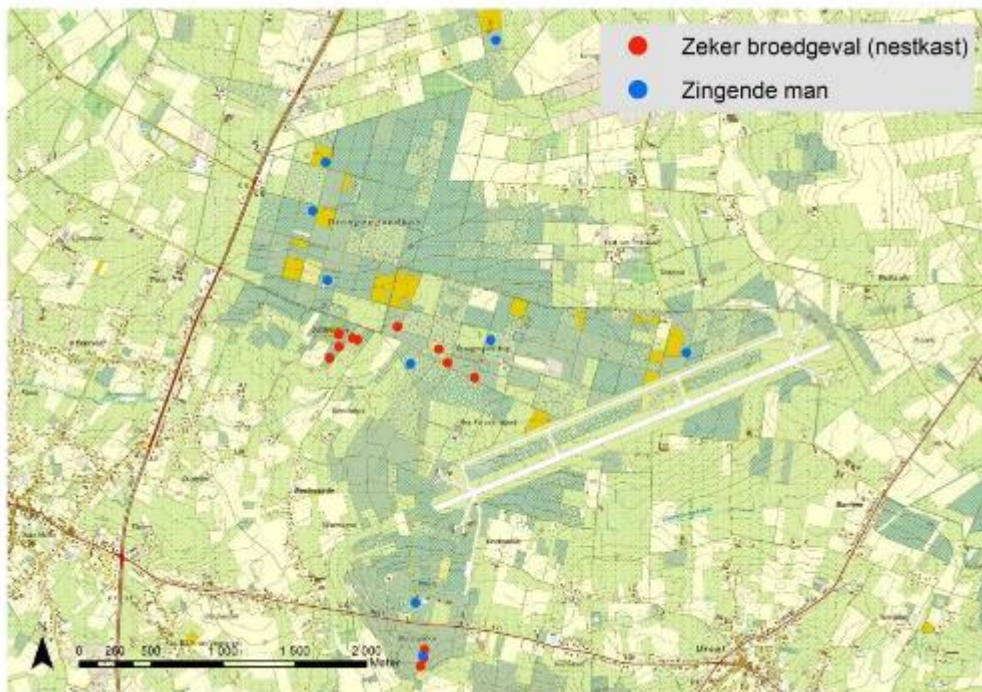
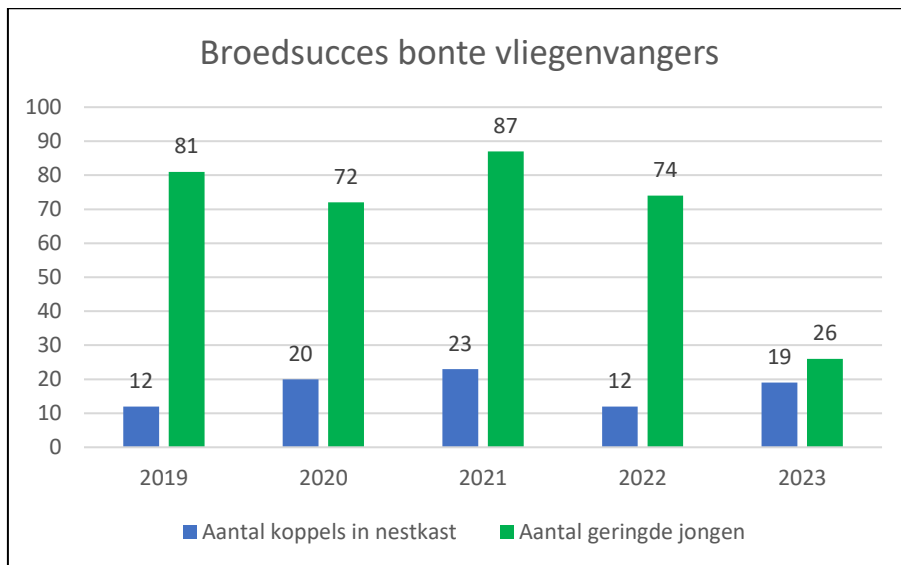
Voor de periode 1996 – 2001 ging het steeds om 1 broedgeval.

Van 2002 tot en met 2013 was de soort afwezig.

Vanaf 2014 broeden er jaarlijks 2 a 3 koppels in nestkasten.

In 2019 waren er een 10 tal broedgevallen.

Met dank aan Eric Blondia en Freddy Piers voor het opvangen en onderhoud van de nestkasten en aan Paul Schollaert voor het ringwerk en bijhouden van de resultaten.

12 geslaagde broedgevallen in nestkasten bonte vliegenvanger 2019

Het Heksenschermpje, bezig aan een flinke opmars

Chris Bruggeman

Het heksenschermpje (*Mycena rosea*) is een terrestrische saprotroof die alleen in loofbossen of gemengde bossen voorkomt. Dat wil zeggen dat het een bodembewoner is die zich op de aanwezige strooisellaag van het bos ontwikkelt. Heksenschermpjes zijn wispelturige paddenstoelen, het ene jaar zie je ze weinig en het andere jaar explosief, waarbij zich vaak enorme heksenkringen kunnen vormen.

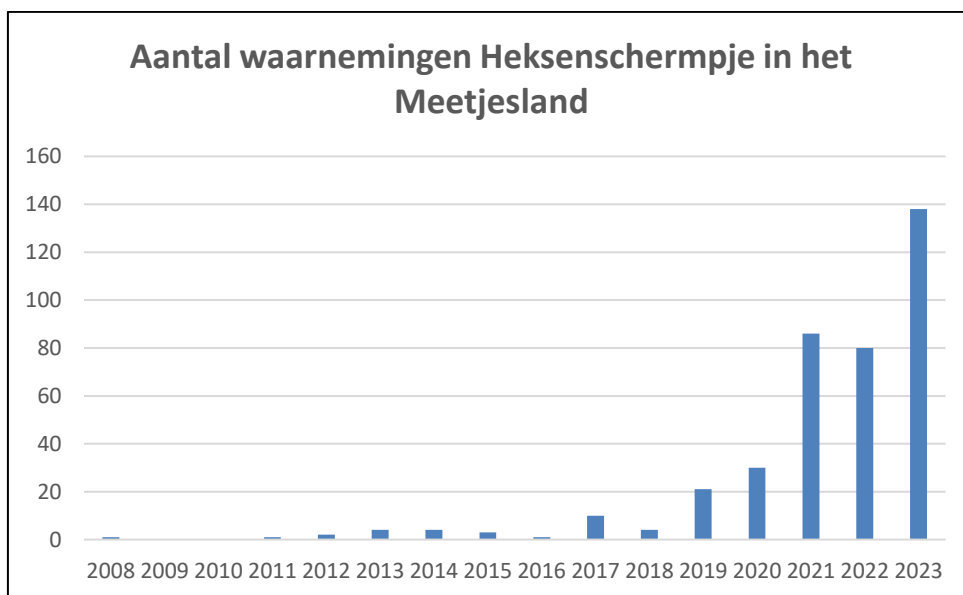
Het heksenschermpje is giftig door de stof muscarine. Een gelijkende variant is het gewoon elfenschermpje maar die is kleiner. Beide soorten zijn vertegenwoordigers uit de mycena familie. Zowel het heksen- schermpje als gewoon elfenschermpje ruiken naar radijs.

Ons gevoel is dat deze soort bezig is aan een flinke opmars. Wat hiervan de precieze oorzaak is lijkt me nog onduidelijk, maar wellicht speelt een verandering van de klimatologische omstandigheden een rol.

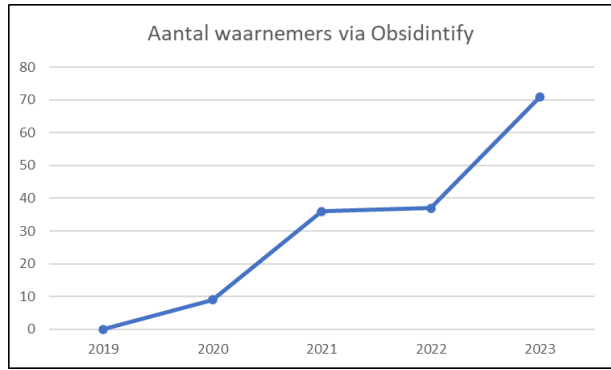
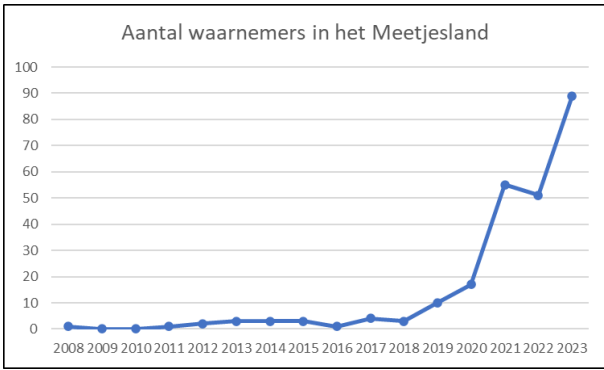
In het Meetjesland was dit vroeger een extreem zeldzame soort. Zelf herinner ik me mijn eerste waarneming van deze soort in de jaren '90 op een paddenstoelenweekend in Jalna, gelegen in de Heuren- en-Famenne-regio.

De eerste waarneming in het Meetjesland dateert uit 2008, gevonden in Het Leen. Pas in 2012 werd een tweede exemplaar gevonden in het Drongengoed en in 2012 waren er reeds twee waarnemingen (het Scheutbos in Lembeke en het Keigatbos in Ursel). Nu in 2023 staat de teller reeds op 138 waarnemingen, met telkens vele exemplaren. De opgang van Obsidentify zal hier ook wel een rol in spelen.

Aan de hand van een aantal grafieken en kaartjes willen we de opmars van deze soort in beeld brengen.

Periode 2010-2015

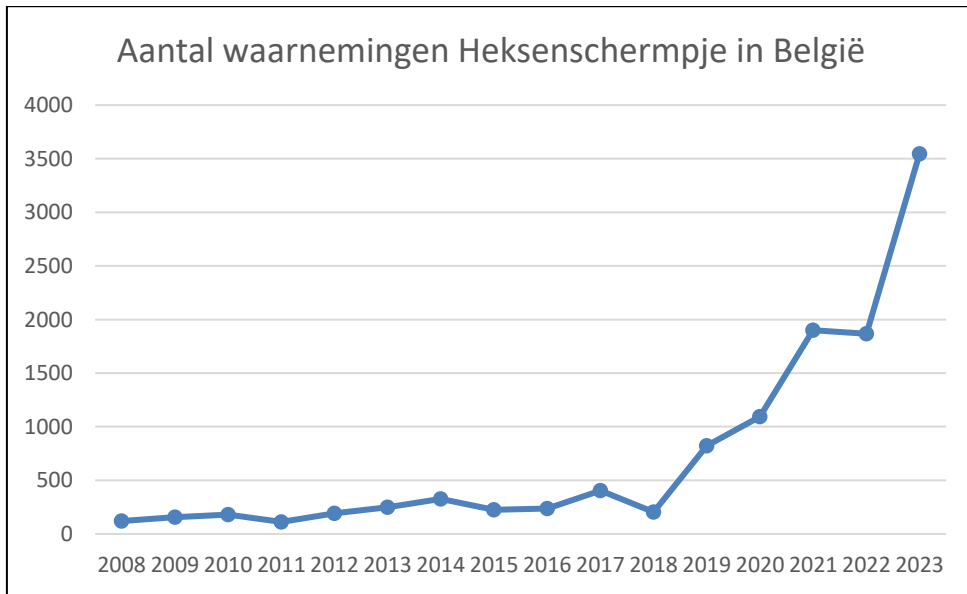

Periode 2015-2020

Periode 2020-2023

Bekijken we dit over geheel België aan de hand van een grafiek en enkele kaartjes.

2008

2015

2020

Ook in Nederland zien we een zelfde verschijnsel, een sterke toename de laatste jaren.

2008

2015

2020

Het nauw verwante Gewoon elfenschermpje (*Mycena pura*) kan zeer veranderlijk zijn van kleur, van bleke exemplaren tot donkere exemplaren. Het is gewoonlijk kleiner en heeft veelal een donkerder steel. Bij het heksenschermpje is de steel puur wit (zoals we zeggen heeft de heks witte benen). Was altijd een stuk algemener dan het heksenschermpje.

Ruige taaiplaat, na 40 jaar herontdekt in Vlaanderen

Chris Bruggeman

Eind augustus kon je in de regionale pers, maar ook op de website van de VRT lezen dat de Ruige taaiplaat (*Lentinus strigosus*) herontdekt was in Het Leen. Dit is slechts de tweede maal dat deze soort gevonden wordt in Vlaanderen. De vorige vondst dateert uit 1981 uit het Mollendaalbos in Oud-Heverlee (bron: Paddenstoelen in de regio Leuven 1981-2004).

Het is een saprofyt, dit is een zwam die leeft op dood hout. Deze paddenstoel kan een hoed hebben tot 8 cm en is veelal kortgesteeld, met een steel van maximaal 3 cm, maar meestal minder dan 1 cm. Groeit meestal met enkele exemplaren bijeen.

De hoed is zeer opvallend ruig behaard. De plaatjes aan de onderzijde zijn zeer taai en helemaal niet zo breekbaar zoals we kennen bij de meeste paddenstoelen. Vandaar dat zijn naam van ruige taaiplaat nogal logisch is gekozen. Hij

is niet giftig, maar door zijn taai karakter ook niet eetbaar.

In jonge, verse toestand vertonen de plaatjes en ook de hoed een licht paarse schijn. Maar wegens de zeer warme temperaturen die toen heersten verkleurt de paddenstoel naar meer okerkleurige tinten. Door zijn taaie consistentie was deze paddenstoel ook iets langer te zien zijn dan normale paddenstoelen. De eerste vondst dateert van 20 augustus en tot 15 oktober was hij nog altijd te bewonderen op de oorspronkelijke vindplaats en dit in mooie aantallen.

Hij groeide op stukken stam van een omgezaagde populier afkomstig uit het natte populierenbos “De Zaan” aan de rand van Het Leen. Deze stukken stam lagen op een houtstapel bestemd voor het personeel van Het Leen. De eigenaar was akkoord om de stukken ter plaatse te laten liggen zodat de paddenstoel zich verder kon ontwikkelen. Momenteel zijn deze blokken verplaatst naar een definitieve plaats in de buurt en mogen ze tot volledige afbraak blijven liggen. Waarvoor dank.

Het vroeg wel enkele uren werk om een juiste naam te kleven op deze vondst, daar de soort niet courant vermeld wordt in de huidige paddenstoelengidsen en ook doordat de paarse kleur ontbrak. Ook de naam was al meerdere malen aangepast. Een afbeelding van een bijna gelijkende paddenstoel was te vinden in het monumentale werk “Fungi of Temperate Europe”, maar onder de wetenschappelijke naam van *Paniz rudis* en in vol paars ornaat. Dit leidde uiteindelijk tot enkele afbeeldingen op waarneming.nl, die sterk gelijkend waren. Een waarneming uit 2021 uit Noord-Brabant.

Microscopische controle van de sporen klopte ook met deze soort, waardoor we bijna zeker waren.

Voor alle zekerheid werd ook advies gevraagd aan prof. Mieke Verbeken en aan de Nederlandse Mycologische Vereniging. Beide bevestigden dat het inderdaad over de Ruige taaiplaat ging.

Intussen is in Nederland ook dit jaar deze soort gevonden aan de Hellevoetsluis.

Tot slot nog enkele foto's van de originele vondst. De hierboven geplaatste foto is van een verser exemplaar van latere datum, war de paarse kleur duidelijker is.

Niet alle nieuwe soorten komen in de pers.

Op 23 augustus 2023 vonden we eveneens in Het Leen met onze paddenstoelenwerkgroep een nieuwe soort voor Vlaanderen, die op dit moment nog niet kon ingegeven op waarnemingen.be.

Het betreft *Dactylaria chrysosperma*, waarvan het anamorf (= ongeslachtelijk) stadium werd waargenomen op een oude rottende eikenstam. Werd microscopisch gedetermineerd door Marc Detollenaere (en bevestigd door Bernard Declercq). Het is een ascomyceet die een groengelig schimmelpluis vormt. Microscopisch zijn de conidioforen (schimmel-hyfen waarop een of meer conidia (ongeslachtelijke sporen) worden gevormd) zeer typisch.

Foto: Marc Detollenaere

In het Sint-Jansbos in Eeklo werd ook een bijzondere soort gevonden, waarvan nog geen enkele waarneming gemeld is op waarnemingen.be. Het betreft vermoedelijk de Gladde plooiarasol (*Leucocoprinus cygneus*). 100% zekerheid is er nog niet over deze soort. Determinatie gebeurde in het labo van prof. Mieke Verbeken in Gent en voor 95% wees dit op deze soort. Voor alle zekerheid werd een exemplaar opgestuurd voor DNA-analyse. De uitslag hiervan is tot op heden nog niet gekend. Deze paddenstoel werd op 2 oktober 2023 gevonden in redelijke aantallen op een drietal plaatsen langsheen het wandelpad.

Nachtvlindersen, een 1.000-soorten uitdaging en enkele WOW-ervaringen

Geert Naessens

Sinds een paar jaar hebben wij (dat zijn mijn zoon Kjell en ikzelf) het plan opgevat om te nacht en ontij eens te zien wat er zoal allemaal in die nachtelijke uren in de tuin rondvliegt aan vliegend ‘gespuis’. Van de dagvlinders hadden we immers na al die jaren een vrij volledig beeld en veel verrassingen zitten daar niet meer tussen. Echter, die nachtvlinders, dat was een onbekend terrein. Nu ja, onbekend ook niet helemaal want we pikten wel al langer links en rechts sporadisch eens wat mee. Hetzij enkele van die dag-actievelingen of een toevallige passant tijdens een zomers avondje terrassen in de tuin. Of zo een paar ‘opvliegers’ als je eens in de tuin wat rammelt tijdens onderhoudswerkzaamheden. Neen, we zouden het wat gestructureerder gaan aanpakken, dus zo gezegd zo gedaan.

Sinds 2021 zijn we dan ook regelmatig aan de slag gegaan met een wit laken, een lamp, een fototoestel en de nodige documentatie bij de hand om de soorten zoveel mogelijk op naam te brengen. Dat lukte aardig, maar sinds de komst van ‘obsidentify’ loopt dat allemaal veel vlotter en als de app het niet weet, krijg je meestal wel een richting van waarin te zoeken. Bovendien weet je het ook wel dat als de app maar een paar tientallen procent zeker is en met meerdere oplossingen komt, dat je dan best zelf ook nog es in de boeken gaat snuffelen. Dat is iets wat we trouwens sowieso doen met elke nieuwe waarneming: nadien zelf dubbelchecken in de naslagwerken en op internet of het wel écht die soort is.

Kjell is echter ook één van de meer handigen onder ons, dus heeft hij ergens eens op een blauwe ochtend het plan opgevat en meteen ook maar uitgevoerd om een eigen mottenval te bouwen. Die kunnen we dan de hele nacht laten staan om dan ’s morgens de vangst in alle rust te kunnen bekijken (en uiteraard ook weer vrij te laten). Het smeren van stroop maakte de laatste maanden de vangstmogelijkheden helemaal rond zodat we na een jaar of drie waarnemen toch gedacht hadden te mogen zeggen dat we intussen een vrij volledig beeld zouden hebben van wat er in onze tuin in Ursel allemaal vliegt. Niets blijkt echter minder waar ...

Hoewel we nu dus met een gans arsenaal de nachtbrakers in beeld proberen te brengen met een combinatie van laken en lamp, stroop en een heuse mottenval, is het werkelijk verrassend en verbazend dat er zo goed als bij elke vangst telkens nieuwe soorten blijven opduiken. We zijn nu dus drie jaar met grote regelmaat bezig en de lijst van nachtvlinders staat op een ongelooflijke 445 (!) verschillende soorten. En zoals ik schreef: daar komen er nog steeds bij. Het ene jaar is daarbij uiteraard het andere niet en de ene periode hebben we al eens meer tijd en goesting om aan de slag te gaan, maar er vliegen ook echt wel het jaar rond flink wat motten in de tuin. De pieken zitten uiteraard in de zomerperiode, maar ook in het voorjaar, het najaar en zelfs de winter duiken er steeds wel exemplaren op. We doen (nog) niet aan tellingen van aantallen. Het is ons vooral om de verschillende soorten te doen, maar er zijn zeker nachten bij waarin je van enkele soorten veel, soms heel veel exemplaren vindt.

Onze ervaringen zijn dat je het meeste vangt op maanloze nachten of toch nachten waarin het maanlicht niet al te veel stoort. Het is best ook niet al te winderig, maar volledig windstil is geen garantie dat er meer vliegen. Het mag uiteraard ook geen water gieten. Dan is het niet alleen technisch onmogelijk om de val te zetten (water en elektriciteit zijn geen goede combinatie en we willen toch ook geen geroosterde motten), er vliegen er dan ook gewoonweg veel minder. Wel zien we dat de meeste motten (toch bij ons in de tuin) vliegen op plaatsen waar we dat niet meteen verwacht hadden: onder de bomen. In het open grasveld vind je veel minder exemplaren. We hebben al een vermoeden gehad dat dit misschien te maken heeft met het zich verschuilen tegen predatoren zoals vleermuizen waarvan er hier

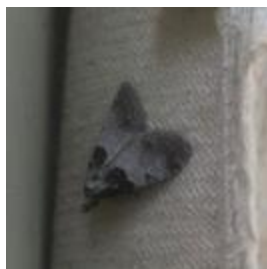
veel vliegen, maar dat kunnen we niet hard maken. Het is een vermoeden. Uiteraard trekken bloemen wel motten aan, maar er zitten er altijd meer aan de bosrand of onder de grote bomen in de tuin. Trouwens, over die tuin heb ik nog niet veel gezegd: wij wonen aan het Keigatbos in de Keigatstraat in Ussel. Onze tuin is een heel grote tuin die natuurlijk aangelegd is met veel rommelige hoekjes. Er zijn zeker aangelegde borders aanwezig, maar vooral ook veel stukken waar de natuur en inheemse planten hun gang mogen gaan. Er staan veel bomen en struikenpartijen en de tuin gaat bijna naadloos over in het achterliggende bos beheerd door Natuurpunt. Uiteraard gebruiken we geen bestrijdingsmiddelen en rupsen van allerlei slag en soort zijn hier welkom. Zelfs de door velen verguisde en ‘gehate’ buxusrups mag in wat nog rest van de buxus zijn gang gaan. Trouwens is die buxus nu al jaren het slachtoffer van die vraatzucht van deze vriendjes, maar we stellen vast dat die toch elk jaar opnieuw weer frisse groene scheuten vormt (waar dan uiteraard de volgende generatie buxusmot weer op afkomt). Enfin, we dwalen af. We waren bij die 445 soorten gebleven. Deze kun je onderverdelen in 46 families waarvan de spanners ‘de kroon spannen’ met 98 soorten. Verder zien we dat de uilen (90 soorten), de bladrollers (50 soorten), de spinneruilen (35 soorten) en de grasmotten (33 soorten) de best vertegenwoordigde zijn. Eigenlijk niets verrassends aangezien dat ook wel de grootste families van nachtvlinders zijn. Daarna volgen heel veel families waarvan er dikwijls maar 1 tot hoogstens een tiental soorten voorkomen. Er gaapt dus wel degelijk een grote kloof tussen deze vijf veel voorkomende families en de rest.

Families:					
1	bladroller	50	27	waaiervlinder	1
2	bloeddrupje	1	28	wortelboorder	2
3	echte motten	8	29	ysolopha	1
4	eenstaart	7	30	oermot	1
5	glittermot	1	31	kokermot	1
6	grasmineermot	6	32	wilgenroosjesm	4
7	grasmot	33	33	smalvleugelmot	1
8	koolmot	1	34	borstelmot	1
9	kortvleugelmot	2	35	palpmot	10
10	langspretmot	3	36	nachtuil	1
11	mineermot	9	37	spinselmot	1
12	pijlstaart	5	38	dominomot	2
13	plutellidae	1	39	spitskopmot	1
14	schietmot	4	40	dwergrmineermot	5
15	sikkelmot	7	41	purpermot	1
16	slakrups	1	42	sneeuwmot	2
17	lichtmot	12	43	vlekmineermot	2
18	spanner	98	44	zakdrager	1
19	spinneruil	35	45	ooglapmot	1
20	stippelmot	4	46	houtboorder	1
21	tandvlinder	7			
22	snuitmot	6			
23	uil	90			
24	vedermot	7			
25	visstaartje	6		TOTAAL:	445
26	vuurmot	1			

Voorkomen:	
zeer algemeen	27
algemeen	163
vrij algemeen	216
vrij zeldzaam	4
zeldzaam	23
zeer zeldzaam	3
	436

Verrassender wordt het wel als je kijkt naar het voorkomen. 27 soorten zijn zeer algemeen, 163 algemeen en 216 vrij algemeen. Maar: er zijn ook 4 soorten vrij zeldzaam, 23 zeldzaam en 3 zelfs zeer zeldzaam! Dat verbaast ons toch wel wat. Er zijn dus toch een vrij groot aantal soorten te vinden die zeker niet zomaar overal voorkomen. Merk op, het totaal aantal soorten in deze tabel is 'slechts' 436 omdat er toch ook een aantal zijn waarvan de verspreiding blijkbaar niet goed gekend is. Het zou dus best kunnen dat er nog een paar zeldzaamheden rondvliegen. Die paar 'onbekenden' hebben dikwijls ook enkel maar een Latijnse naam. Sommige anderen echter, hebben ook echt prachtige namen zoals bijvoorbeeld de margrietwortelmot

(foto hieronder), het klein visstaartje (foto hieronder), de geelvlekwortelmot en het crème kijkgaatje.

Al moet gezegd worden dat het hebben van mooie namen geen voorrecht is van de zeldzaamheden. Ook de 'gewone' motten moeten niet onderdoen voor klinkende namen. Om er maar enkele te noemen: de rode eikenlichtmot, de peper- en zoutvlinder, de smaragdlingsprietmot, de rozenvedermot en tientallen andere. Al zal de coronamot misschien wel één van de minst populaire namen zijn ...

Het is uiteraard op die momenten dat je als waarnemer zit te wachten. Elke ochtend dat de val er staat, is het dan ook spannend om te gaan kijken: zit er iets in? Zo ja, wat? Zijn er nieuwe soorten bij en vooral: zijn er zeldzaamheden te vinden?

Bij de zeer zeldzaamheden hebben we zo op 13 augustus dit jaar een dubbelkelkbladroller (wie vindt die namen toch uit?) gevonden. Op 27 mei vorig jaar hadden we zo een weidemot in de val en op 19 maart van dit jaar zat er dan plots zomaar een blauwvlekkaartmot 'gewoontjes' zomaar in de tuin te rusten? Dat gebeurt immers ook wel. Het valt op dat als je er oog voor hebt, er soms zomaar 'een speciale' voor je neus blijkt te zitten. Dat is een ervaring die waarschijnlijk bekend klinkt bij velen onder jullie en ja, dat zijn natuurlijk de WOW-ervaringen, maar er zijn straffere ...

Net als je dan denkt dat je het allemaal ongeveer wel zal gezien hebben, komt er dikwijls nog eens een klap op de vuurpijl. Zo zat er op 7 oktober van dit jaar een roodstreepspanner in de val. Een zeldzame trekvlinder die zeker niet elk jaar aan te treffen is. Maar: daags nadien: alweer een roodstreepspanner in de val. WOW. En dan zou je denken, ja, ja, dat is natuurlijk dat exemplaar van de vorige nacht dat is blijven hangen in de buurt, maar nee. De foto's die we ervan hadden toonden duidelijk een donker en een veel lichter exemplaar. Twee zeldzaamheden van dezelfde soort die we nooit eerder zagen op dezelfde locatie op twee dagen tijd, maar ...

Het grootste WOW-moment van al die jaren zat ook diezelfde ochtend van 8 oktober in de val. Het leuke aan die mottenval is dat er dikwijls ook 'bijvangst' gevonden worden en dat was die bewuste 8 oktober het geval. Natuurlijk hebben we altijd eerst aandacht voor de motten in de val, maar die 8ste had

ik al 'in de mot' vanuit mijn ooghoek dat er zich ook wel een ander niet alledaags insect tussen de eierdozen bevond (ja in zo'n mottenval liggen lege dozen van eieren omdat de motten zich daar gemakkelijk tussen kunnen verstoppen en dan rustig blijven zitten tot de ochtend). Het betrof een blaaskopvlieg die door obsidentify als 'duistere wespblaaskop' geïdentificeerd werd. OK dan. Mooi meegenomen dacht ik toen nog. Echter is er bij het waarnemen altijd een tweede luik. Je hebt enerzijds het openen van de val en dan zo snel mogelijk alles op naam krijgen en weer loslaten, maar nadien volgt dan nog een verwerkingsmoment met bijhorende controle en opzoeken van info rond de geziene soort. Dat tweede moment begon het bij mij toch wat te dagen. Die duistere wespblaaskop was niet zomaar een 'bijwaarneming', maar echt wel een héél bijzondere waarneming. Niet alleen bleek het diertje

'zeer zeldzaam' te zijn, het bleek ... nog maar de vierde waarneming in België van dit jaar te zijn!

Nadien werd het volgens waarnemingen.be nog maar een viertal keer gezien op andere locaties, dus in totaal slechts 8 waarnemingen in totaal. WOW WOW WOW dus!

Het blijkt bij wat onderzoekwerk op internet dat het een soort is die nog maar vrij recent in ons land gezien wordt en waarvan vermoed wordt dat de soort parasiteert op wespen(koninginnen). De vrouwtjes zetten daarbij blijkbaar de eitjes af op de volwassen wespen en doen dat ook nog eens in de vlucht. Ze kiezen daarbij bij voorkeur koninginnen want die overwinteren immers. Amai, wat een specialisatie van dit diertje! Dat zou ook de reden zijn dat de weinige waarnemingen die er zijn allemaal uit het najaar dateren, de periode waarin de wespennesten uit elkaar beginnen vallen en de koninginnen gaan zwermen en een plekje gaan zoeken om de winter door te komen. Van een niche-insect gesproken. Nog meer WOW dus ...

Dat we nog niet het einde gezien hebben van wat er leeft en vliegt in onze tuin, is bij deze dus meer dan duidelijk en dat sluit naadloos aan bij het derde kopje van mijn titeltekst: de 1.000-soorten uitdaging. In analogie met de 1.000-soorten dagen die georganiseerd worden, hebben wij besloten om in onze tuin de uitdaging aan te gaan om minstens 1.000 inheemse soorten dieren, vogels, planten, insecten, paddenstoelen ... te vinden. Deze uitdaging hebben we nog maar recent opgestart, maar het doel is in zicht. Op moment van schrijven van dit artikel zitten we al aan meer dan 950 soorten. Nog even doorduwen dus want eigenlijk zitten we er al boven. We startten dit project pas in 2023 consequent op. Elke waarneming van het voorbije jaar vliegt in de online database. Van de vorige jaren is dit echter niet altijd het geval. Dus al onze mottenwaarnemingen van de vorige jaren staan hier niet allemaal bij. Als we die erbij tellen, zitten we immers al ver boven de 1.000. Het is dus kwestie van te blijven waarnemen en dan rollen we volgend jaar sowieso ver voorbij dat doel van 1.000 soorten. Wie dit van nabij wil volgen, kan dat via waarnemingen.be doen. Je zoekt daar onder de persoonlijke bioblitzes naar

‘keigathof’ en dan zie je daar alle waarnemingen die we in onze tuin reeds konden doen. Voor wie geïnteresseerd zou zijn en een excel-lijst van onze nachtvlinders zou wensen, laat het ons weten op naessens.geert@telenet.be en dan sturen we jou de lijst door want die lijst staat niet on-line in aparte vorm.

Sinds dit jaar houden we daar trouwens niet enkel meer de nachtvlinders op bij, maar ook de kevers, wantsen en cicaden, bijen, wespen en mieren en vliegen en muggen. Daar zitten ook rare snuiters tussen zoals bijvoorbeeld de hottentottenvilla ... Geen idee waar deze naam vandaan komt, maar ook bij het op naam brengen van de beestjes heb je zo wel dikwijls eens een moment van WOW, waar komt die naam vandaan.

Trajecttelling dagvlinders langsheen de hoofdweg in Het Leen

Chris Bruggeman

Naar aanleiding van de inventarisatie in Het Leen zou het interessant zijn om eens na te gaan hoe het gesteld is met de dagvlinders in Het Leen.

In het verleden werden de dagvlinders af en toe systematisch geteld langsheen de hoofdweg of op andere plaatsen in het domein. Ook Filip Van den Bossche telde tijdens zijn beroepsjaren op regelmatige basis de dagvlinders in Het Leen.

Ook wordt er gestreefd om langsheen de hoofdweg gunstige omstandigheden te creëren voor de dagvlinders. Hebben de uitgevoerde ingrepen effect op de dagvlinderstand.

De beste methode om dit na te gaan is het lopen van een meettraject langsheen een vaste route.

Vanaf half juni heb ik quasi wekelijks op een geschikte dag (zonnig, weinig wind) het volledig traject van de hoofdweg afgelopen en alle aanwezige vlinders proberen tellen en dit enkel op de heenweg.

Wellicht heb ik meerdere vlinders gemist en misschien ook enkele vlinders dubbel geteld daar ze redelijk mobiel zijn. Het beste bewijs hiervoor is dat ik op de terugweg soms een soort opmerkte die ik niet in het heengaan opgemerkt had en eventueel daardoor niet in de statistieken van de trajecttelling is terug te vinden. Een voorbeeld hiervan is de distelvlinder.

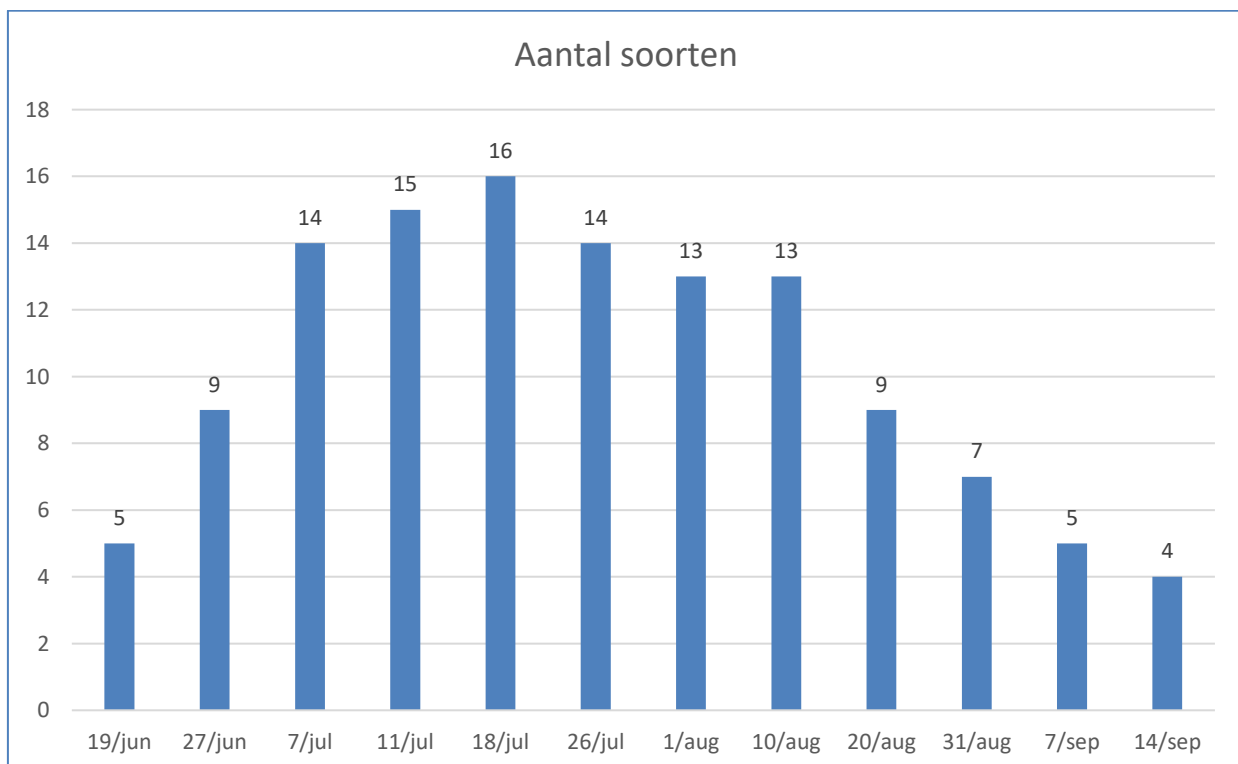
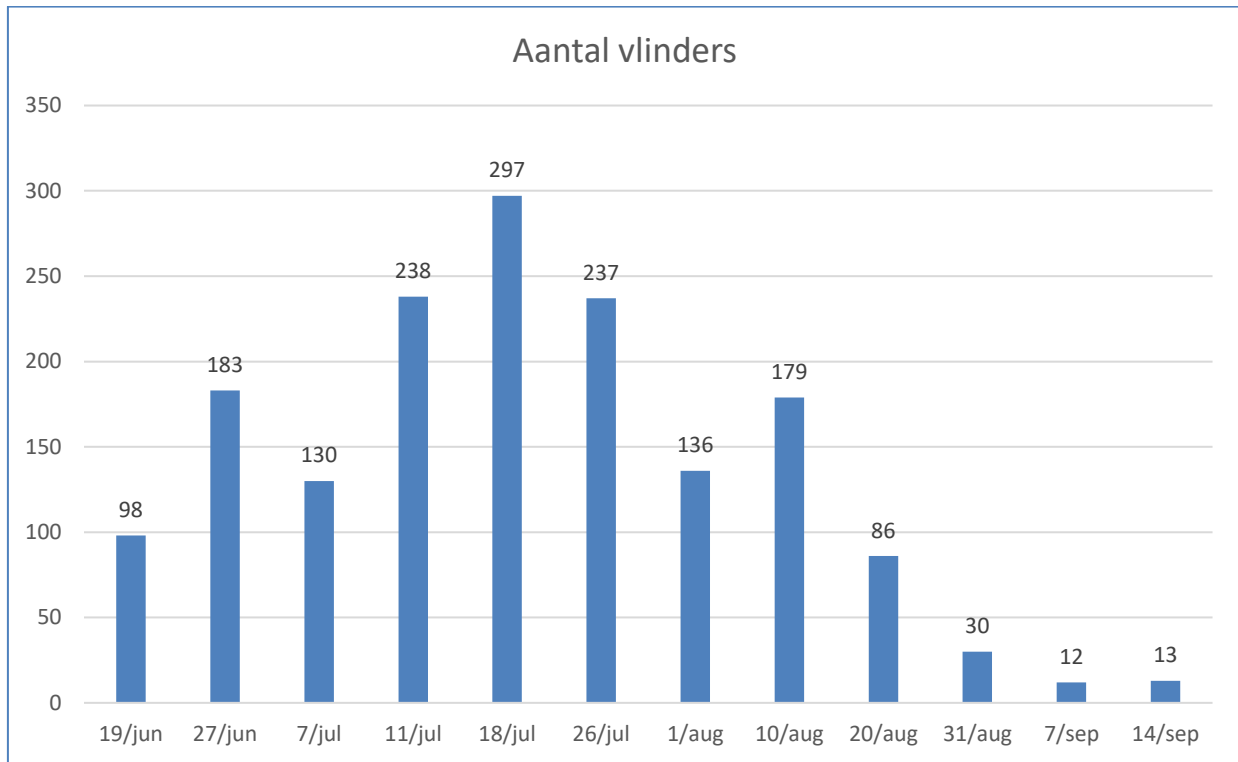
De bedoeling is dit ook volgend jaar te herhalen en dan het gehele jaar.

Dit jaar ben ik 12 maal gaan tellen, vanaf 19 juni tot 14 september. In totaal werden 1639 dagvlinders geteld, gespreid over 20 soorten.

In het gehele domein werden in 2023 28 soorten dagvlinders gezien, waarbij een aantal vroeger op het jaar vlogen en een aantal niet langsheen de hoofdweg opgemerkt werden.

In totaal werden er door de vele verschillende waarnemers 4417 vlinders gemeld in Het Leen, waarbij het Bruin zandoogje (639 ex) als meest gemelde soort naar voor komt, gevolgd door Klein geaderd witje (616 ex) en Citroenvlinder (570 ex).

Hierbij twee grafieken, een grafiek met het aantal getelde vlinders en een grafiek met het aantal waargenomen soorten.

De totale lijst van alle vlindersoorten gezien tijdens de trajecttellingen ziet er als volgt uit:

Vlindersoort	Totaal aantal	Max. aantal
Citroenvlinder	283	47
Bruin zandoogje	278	50
Koevinkje	236	114
Klein geaderd witje	184	37
Oranje zandoogje	162	45
Atalanta	120	45
Keizersmantel	108	23
Dagpauwoog	45	18
Gehakkelde aurelia	35	9
Bont zandoogje	34	13
Kleine ijsvogelvlinder	32	6
Boomblauwtje	32	18
Klein koolwitje	29	6
Groot dikkopje	22	8
Landkaartje	21	9
Groot koolwitje	14	7
Bruin blauwtje	1	1
Kleine parelmoervlinder	1	1
Braamparelmoervlinder	1	1
Icarusblauwtje	1	1

De Braamparelmoervlinder werd voor het eerst waargenomen in Het Leen en dit op 11 juli. Enkele dagen later werd nog een tweede exemplaar opgemerkt langsheen de hoofdweg. Het was niet dezelfde vlinder. De vlinder die ik had waargenomen was afgevlagen, terwijl de tweede vlinder quasi puntgaaf was.

Op 1 augustus werd ook een Kleine parelmoervlinder gezien. Hiervan werd reeds in 2011 een eerste exemplaar gezien in Het Leen (Filip Van den Bossche)

Braamparelmoervlinder

Kleine parelmoervlinder – foto: Johnny De Waele

Naast deze 20 soorten werden er zoals vermeld nog 8 andere soorten gezien in Het Leen. Deze zijn:

Eikenpage	12
Oranjetipje	10
Kleine vuurvliinder	9
Koninginnenpage	3
Zwartsprietdikkopje	3
Distelvliinder	2
Grote weerschijnvliinder	1
Grote vos	1

Waarbij Eikenpage, Oranjetipje, Kleine vuurvliinder en Distelvliinder eveneens langsheen de hoofdweg werden waargenomen.

De meest gemelde soorten zijn:

Bruin zandoogje	641
Klein geaderd witje	619
Citroenvliinder	568
Koevinkje	551
Keizersmantel	436
Oranje zandoogje	326
Atalanta	296
Kleine ijsvogelvliinder	211
Bont zandoogje	139
Dagpauwoog	127
Boomblauwtje	112
Gehakkelde aurelia	108
Groot dikkopje	82
Klein koolwitje	72
Landkaartje	68
Groot koolwitje	32

Dagvlinderonderzoek in het Meetjesland

Chris Bruggeman

Sinds 1991 wordt er reeds systematisch onderzoek uitgevoerd naar dagvlinders in het Meetjesland. In 1991 nam de JNM het initiatief om de dagvlinders te monitoren in Vlaanderen om uiteindelijk te komen tot de uitgave van een verspreidingsatlas voor Vlaanderen. Dit project werd onder meer getrokken door Hans Van Dijck en Dirk Maes. De atlas verscheen in 1999.

Ook in het Meetjesland waren een aantal personen actief om dagvlinders te tellen in het kader van dit project.

In 2000 verscheen een artikel in de “Falco”, het plaatselijk tijdschrift van de toenmalige Wielewaalafdeling Eeklo naar aanleiding van 10 jaar dagvlinders kijken in het Meetjesland. De integrale tekst van dit artikel wordt hieronder weergegeven.

Wanneer 10 jaar terug in het jaar 1991 het initiatief genomen werd in het bestuur van de natuurvereniging Quercus om een dagvlinderproject op te starten had wellicht niemand gedacht dat dit zulks zo'n uitbreiding zou kennen. Aanvankelijk gestart met 17 enthousiaste medewerkers werd dit medewerkersbestand in de loop der jaren uitgebreid tot een maximum van 70 medewerkers. Na het deels afhaken in 1998 van Marc Van Opstaele, die altijd al de stuwende kracht en motor is geweest van het project, kregen we een lichte terugval. Ondertussen zitten we terug in een stijgende lijn met het aantal medewerkers en mochten we in 2000 rekenen op 45 enthousiaste medewerkers. Hierbij zijn er nog steeds 8 medewerkers vanaf het eerste uur.

Het project wordt momenteel gesteund door Wielewaal Meetjesland.

Niet alleen het aantal medewerkers is fors gestegen, maar ook het werkingsgebied is ruim uitgebreid geworden. Werden er aanvankelijk slechts waarnemingen gedaan in de regio Ursel-Knesselare-Aalter, dan bestrijken we nu het gehele Meetjesland, met zelfs uitschieters naar het Gentse toe, de streek van Wingene, de oostzijde van Brugge en de Zwinstreek.

Door het toegenomen aantal medewerkers en de uitbreiding van het gebied worden steeds meer vlindersoorten gezien en ook de aantallen waarnemingen nemen duidelijk toe.

Het eerste jaar werden 28 soorten vlinders gezien. Niet minder dan 15000 waarnemingen bereikten de coördinator.

In de loop van de voorbije 10 jaar werden niet minder dan 42 soorten vlinders gemeld.

Het maximum aantal vlinders dat gemeld werd aan de coördinator bedroeg bijna 117000

waarnemingen, dit in het zeer goede vlinderjaar 1997, waar ook niet minder dan 39 soorten gezien werden.

In de loop van de jaren ontdekten we populaties van zeldzame soorten, die we met de nodige acties en afspraken trachten te behouden in ons gebied. We denken hier in de eerste plaats aan de soorten uit het Drongengoed, zijnde Kleine ijsvogelvlinder, Groentje en Aardbeivlinder.

Door ons onderzoek vermoeden we ook dat er een kleine populatie van de Keizersmantel aanwezig is in onze regio. We nemen bijna ieder jaar exemplaren van deze soort waar, maar hebben nog geen bevestiging kunnen krijgen door het vinden van rupsen van deze soort.

Ook van de Bruine eikenpage hebben we een populatie kunnen terugvinden op de Schobbejakshoogte in Assebroek.

Tijdens de eerste jaren van ons onderzoek hebben we nog enkele exemplaren kunnen terugvinden van een relictpopulatie van het Dwergblauwtje langsheen het Kanaal Gent-Brugge te Bellem. Deze populatie is door infrastructuurwerkzaamheden echter verdwenen.

Na de invasie van de Rouwmantel in 1995, waarvan we minstens één overwinterend exemplaar hebben teruggevonden in een houtmijt, hebben we zekerheid gehad dat deze soort zich in onze regio tijdelijk heeft voortgeplant in de buurt van Merendree.

Af en toe duiken in ons gebied ook enkele zwervers en dwaalgasten op, waarvan de oorsprong onduidelijk is. We denken hier aan waarnemingen van het Dambordje, het Resedawitje en de Bruine vuurvliender.

Door de jarenlange opvolging van de algemene soorten kunnen we een beeld vormen van het wel en wee van onze vlinders. Het moge duidelijk zijn dat het niet meer zo goed gaat met deze diertjes. We vinden ze enkel nog terug in natuurgebieden en langsheen goed beheerde bermen en tal van soorten op zoek naar nectar in onze tuinen.

Zo hebben we de enorme terugval van het Hooibeestje kunnen vaststellen na 1991. Een terugval waarvan de soort nog altijd niet hersteld is. Zo zien we in dezelfde familie de Argusvlinder van jaar tot jaar verder afnemen. Daarentegen blijven Oranje zandoogje, Bruin zandoogje en Bont zandoogje vrij stabiel en lijken zelfs iets toe te nemen.

Ook de enorme achteruitgang van de Kleine vos is ons niet ontgaan en zo te zien blijkt de Daggauwoog de laatste jaren dezelfde weg op te gaan. Daarentegen vertonen de Gehakkelde aurelia en het Landkaartje een omgekeerde tendens. Steeds meer en meer vlinders van deze soorten worden waargenomen.

Bij de trekkers in de familie van de schoenlappers blijkt de Atalanta een aantal seizoenschommelingen te vertonen. Bij deze soort hebben we de laatste jaren door de zachte winters steeds een aantal overwinterende exemplaren. In 1996 kenden we een echte invasie van de Distelvlinder, waarmee hij in dit jaar de meest waargenomen vlinder was. Normaal is dit in onze regio het Oranje zandoogje.

Bij de familie van de Witjes zien we een gestadige toename van het Oranjetipje, die meer en meer gezien wordt en dit niet enkel in zijn gekende biotopen, maar ook op tal van nieuwe plaatsen. De Koolwitjes vertonen een duidelijke seizoensvariatie.

Ook de Oranje luzernevlinder vertoont duidelijk veel verschil van jaar tot jaar in zijn trekgedrag. Zo zijn de jaren 1994 en 1996 goede trekjaren en dit is zeker het geval voor het jaar 2000.

Hetzelfde kan gezegd worden van de Koninginnepage. De laatste jaren wordt de vlinder iets meer waargenomen, maar het jaar 1992 was een echt Koninginnepage-jaar.

Tenslotte hebben we nog de Dikkopjes. Zowel het Zwartsprietdikkopje, als het Groot dikkopje zijn talrijker in goede zomers en iets minder talrijk in slechte zomers. Van het Geelsprietdikkopje hebben we enkele waarnemingen, maar het is nu toe onduidelijk of de soort werkelijk in onze regio nog voorkomt.

De laatste jaren worden geen exemplaren meer gemeld ondanks gericht zoeken.

Alle resultaten werden verwerkt in een lijvig verslag dat bezorgd werd aan alle medewerkers (mits een kleine vergoeding), het befaamde “Jaarverslag Dagvlinderproject”.

Ook het werkingsgebied werd de laatste jaren zelfs uitgebreid naar de Vlaamse Ardennen en het Waasland toe.

Tevens publiceerde Omer Van de Kerckhove in 2023 in de reeks studierapporten van Natuurpunt een boek over de “Dagvlinders in het Drongegoed”.

Zoals hierboven vermeld was Marc Van Opstaele de drijvende kracht van dit project bij de opstart. Hij was niet alleen geïnteresseerd in dagvlinders, maar offerde ook vele avonden en nachten op om in het gehele Meetjesland nachtvlinders te gaan vangen met een kwikdamplamp.

In 1998 echter haalde zijn tweede passie echter de bovenhand en werd hij voetbalscout voor Cercle Brugge, waardoor de passie voor vlinders op de achtergrond kwam. In een oproep tot medewerking kreeg de werkgroep de versterking van Marc Zwertvaegher, Chris Bruggeman en Diëgo Van De Keere, die in de periode 1998-2000 een deel van het werk overnamen. Vanaf 2001 stopte Marc volledig met de werkgroep.

Tot 1998 was de vlinderwerkgroep onderdeel van de natuurvereniging

Quercus (= Wielewaal Aalter). Vanaf 1999, toen Quercus ophield te bestaan, kwam de werkgroep bij Wielewaal Meetjesland en dit tot de fusie tussen Wielewaal en Natuurreservaten tot Natuurpunt in 2002, waar de werkgroep onderdeel werd van de Natuurhistorische Werkgroep Meetjesland.

Het jaarlijks Vlindersverslag werd tot en met het jaar 2009 uitgegeven, onder de blijvende bezieling van de werkgroep.

Vanaf het vlinderjaar 2010 werd bijna jaarlijks een kort verslag over het voorbije vlinderjaar gepubliceerd in dit tijdschrift.

Ook de techniek is in de loop van de jaren sterk gewijzigd. In 1991 werden alle binnenkomende gegevens nog manueel verwerkt door Marc Van Opstaele. Alle gegevens werden aangeleverd op speciaal daartoe ontworpen formulieren.

Vanaf 1992 deed de computer zijn intrede en vanaf 1994 gebruikte Marc wellicht Excel om alle binnenkomende gegevens te verwerken. Ook de gegevens werden nu niet enkel op papier aangeleverd, maar ook deels via diskette, wat heel wat invoerwerk bespaarde.

Vanaf 1996 kwam er een nieuw medium bij: het internet, waardoor sommigen hun gegevens ook digitaal konden aanleveren.

En de evolutie ging steeds maar verder en ook sneller. In 2008 werd de site waarnemingen.be ontwikkeld waardoor de natuurliefhebbers hun waarnemingen rechtstreeks konden invoeren. In 2009 werden reeds de meeste van onze vlinderwaarnemingen ingevoerd op deze site waardoor we slechts nog maar van een zeer beperkt aantal waarnemers gegevens kregen doorgestuurd en er ook heel wat getrouwe waarnemers afhaakten. We beslisten toen om vanaf 2010 geen nieuw vlindersverslag meer uit te geven.

In 2020 was er een volgende mijlpaal, de lancering van de app Obsidentify, waardoor de natuur voor velen toegankelijker werd en er heel wat meer mensen zich aangesproken voelden om

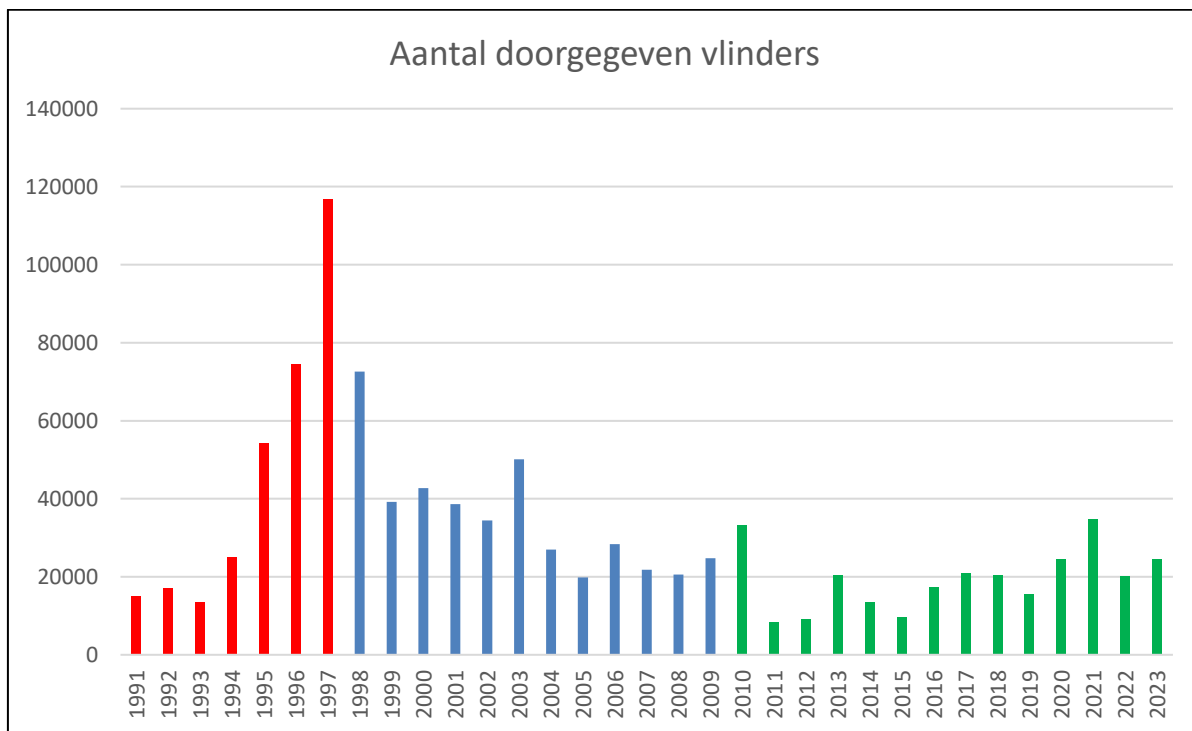
natuurwaarnemingen door te geven. De uiteindelijke droom van Marc om vlindergegevens uit het gehele Meetjesland te ontvangen is hierdoor uitgekomen.

In onderstaande tabellen en grafieken geven we een beeld van wat het onderzoek van de voorbije 30 jaar heeft opgeleverd in het Meetjesland.

Onze onderzoeksperiode wordt ingedeeld in drie periodes:

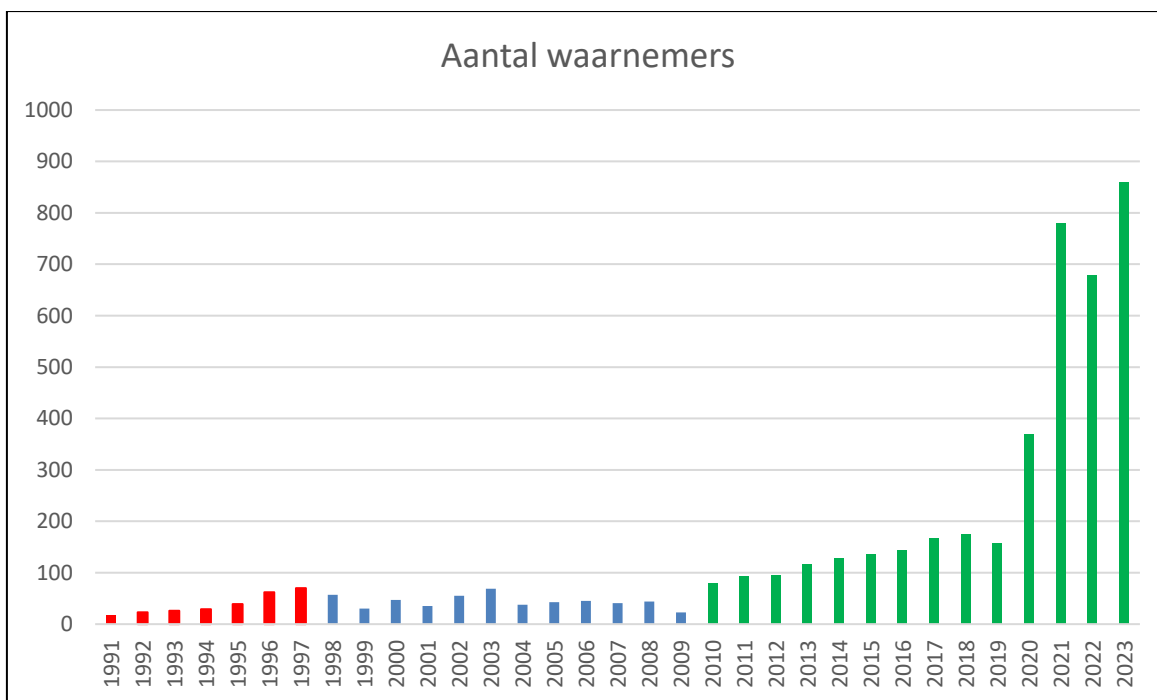
- Periode 1: 1991 – 1997: van deze periode hebben we geen detailgegevens van de afzonderlijke waarnemingen. Onze bron zijn de jaarverslagen vanaf 1995, waar een algemene tabel is opgenomen van alle waarnemingen
- Periode 2: 1998 – 2009: van deze periode hebben we alle individuele waarnemingen ter beschikking. Hieruit zijn enkel de waarnemingen uit het Meetjesland weerhouden voor verdere analyse
- Periode 3: 2010 – 2023: hier gebruiken we als bron de database van waarnemingen.be voor het Meetjesland

Aantal waargenomen vlinders (enkel imago's worden in rekening gebracht)

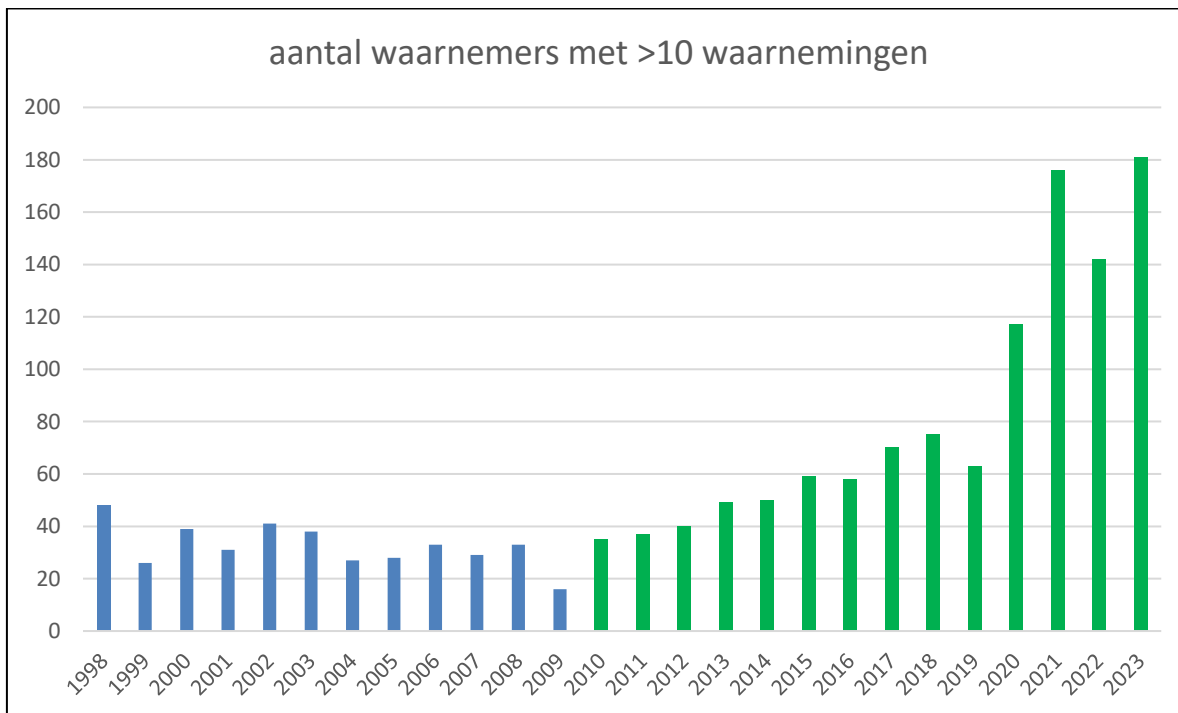
Periode 1991-1997	Aantal vlinders	Periode 1998-2009	Aantal vlinders	Periode 2010-2023	Aantal vlinders
1991	14874	1998	72623	2010	33073
1992	17070	1999	39194	2011	8390
1993	13337	2000	42693	2012	9099
1994	24968	2001	38585	2013	20456
1995	54111	2002	34469	2014	13391
1996	74506	2003	50078	2015	9708
1997	116889	2004	26960	2016	17426
		2005	19813	2017	21013
		2006	28361	2018	20449
		2007	21807	2019	15394
		2008	20575	2020	24389
		2009	24731	2021	34862
				2022	20006
				2023	24492

Aantal waarnemers

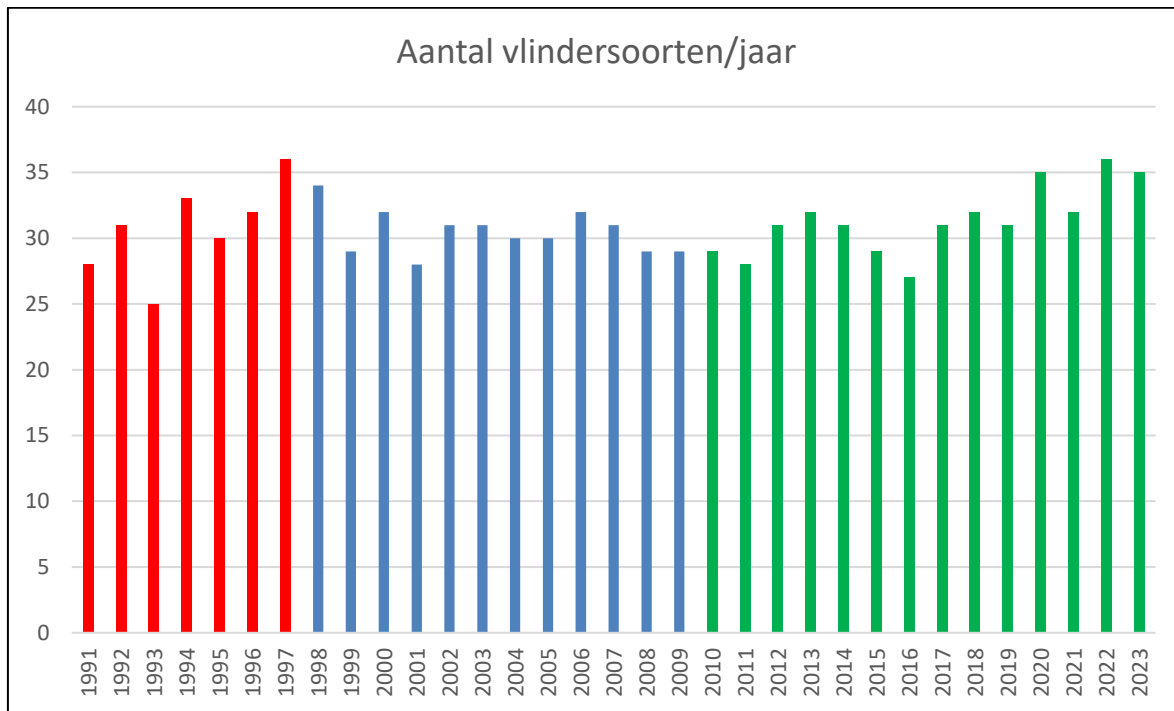

Periode 1991-1997	aantal waarne mers	aantal waarnem ers met >10 waarnem ingen	Periode 1998-2009	aantal waarne mers	aantal waarnem ers met >10 waarnem ingen	Periode 2010-2023	aantal waarne mers	aantal waarnem ers met >10 waarnem ingen
1991	17		1998	57	48	2010	80	35
1992	23		1999	30	26	2011	93	37
1993	26		2000	47	39	2012	95	40
1994	29		2001	35	31	2013	116	49
1995	39		2002	55	41	2014	128	50
1996	62		2003	69	38	2015	136	59
1997	70		2004	38	27	2016	144	58
			2005	43	28	2017	167	70
			2006	45	33	2018	174	75
			2007	41	29	2019	158	63
			2008	44	33	2020	370	117
			2009	23	16	2021	779	176
						2022	679	142
						2023	860	181

Aantal waargenomen vlindersoorten

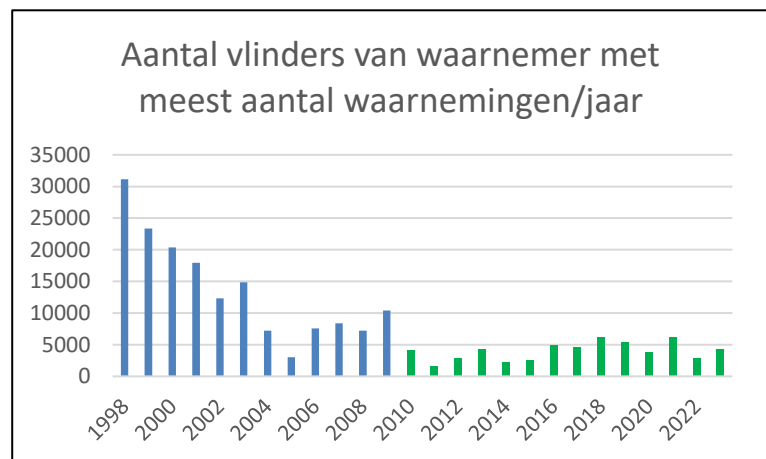
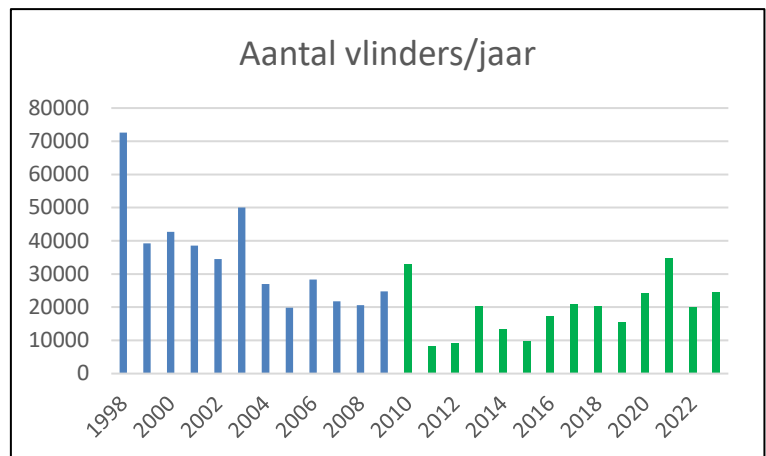
Periode 1991-1997	Aantal vlindersoorten	Periode 1998-2009	Aantal vlindersoorten	Periode 2010-2023	Aantal vlindersoorten
1991	28	1998	34	2010	29
1992	31	1999	29	2011	28
1993	25	2000	32	2012	31
1994	33	2001	28	2013	32
1995	30	2002	31	2014	31
1996	32	2003	31	2015	29
1997	36	2004	30	2016	27
		2005	30	2017	31
		2006	32	2018	32
		2007	31	2019	31
		2008	29	2020	35
		2009	29	2021	32
				2022	36
				2023	35

Zoals je in de grafieken ziet is het aantal waargenomen vlinders de laatste jaren duidelijk afgenomen ondanks het veel hoger aantal waarnemers.

Deze waarden moeten ook relatief bekeken worden daar het aantal vlinders sterk afhankelijk is van de weersomstandigheden, maar eveneens van de inspanningen van de waarnemers.

Om dit duidelijk te maken het aantal vlinders dat is doorgegeven door de top 3 van het aantal waarnemingen en dit sinds 1998.

Jaar	1	2	3
1998	31142	6498	2622
1999	23329	2373	2314
2000	20361	3868	3619
2001	17960	3277	2052
2002	12317	2349	1879
2003	14881	3839	2959
2004	7235	2332	2229
2005	3033	2114	2003
2006	7561	3801	3580
2007	8383	3665	1511
2008	7198	2340	1913
2009	10385	4938	3591
2010	4153	4072	2930
2011	1679	1652	551
2012	2945	1624	501
2013	4338	2883	2047
2014	2262	2136	2099
2015	2580	1991	1455
2016	4982	2807	1343
2017	4668	2486	1565
2018	6210	1906	1656
2019	5370	2946	1776
2020	3761	2256	2162
2021	6181	5072	2915
2022	2951	2348	1200
2023	4282	2720	1527

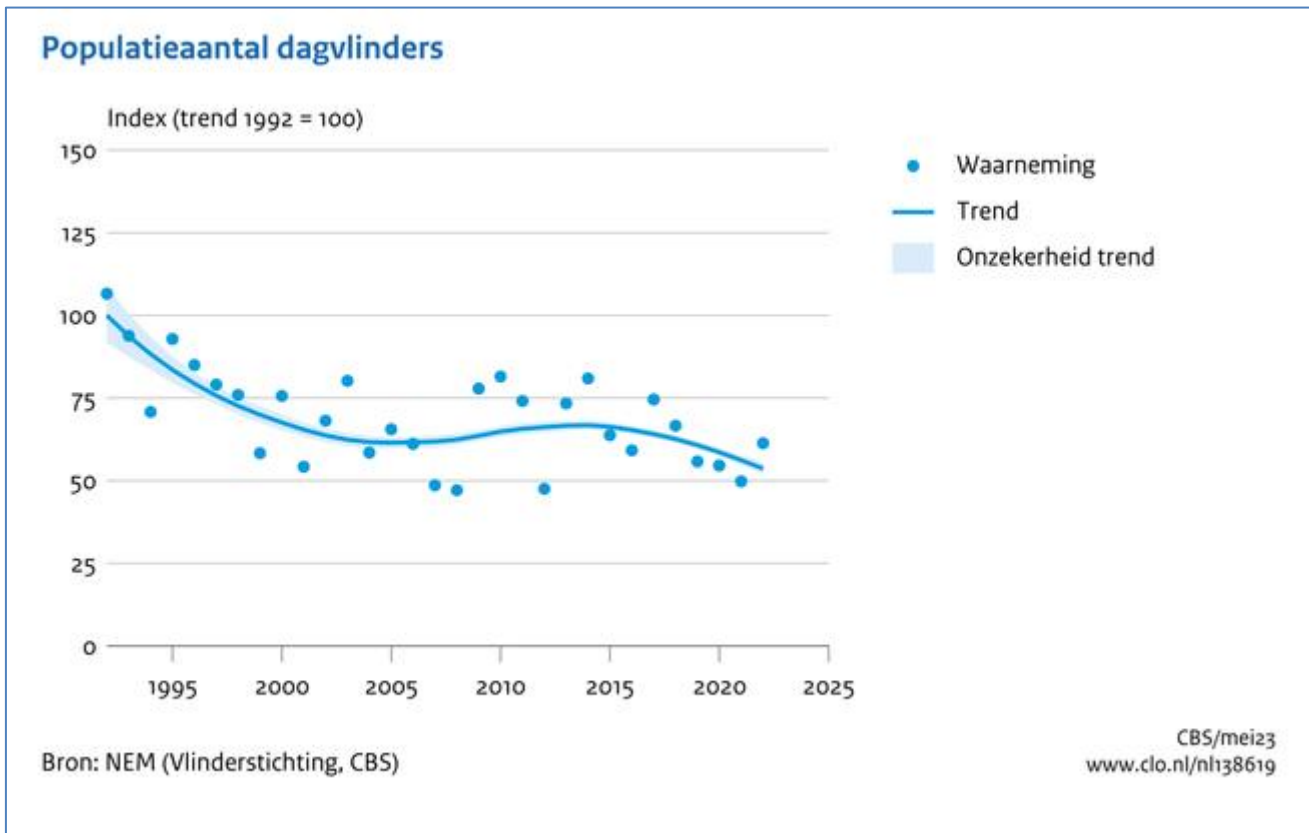
De Top 3 bestaat uit 18 verschillende waarnemers. Deze van de eerste jaren is duidelijk verschillend van deze van de recente jaren. De waarnemers die de Top 3 uitmaakten zijn: Diëgo Van De Keere, Sille Van Landschoot, Darline Kempeneer, Herwig De Decker, Chris Bruggeman, Marc Zwertvaegher, Marc Van Opstaele, Christine De Bie, Frank Van De Keere, Jozef Van Wontergem, Flip Van Den Bossche, Luc Bekaert, Steven De Bruycker, Alain Devreese, Jan Pauwels, Omer Van de Kerckhove, Peter Wijnsouw en Walter Hamelinck.

Zoals je kan zien is er een zekere relatie tussen het aantal vlinders en het aantal vlinders doorgegeven door de topwaarnemer. De laatste jaren is dit iets minder uitgesproken door het stijgend aantal waarnemers, waardoor het totaal aantal vlinders lichtjes toeneemt.

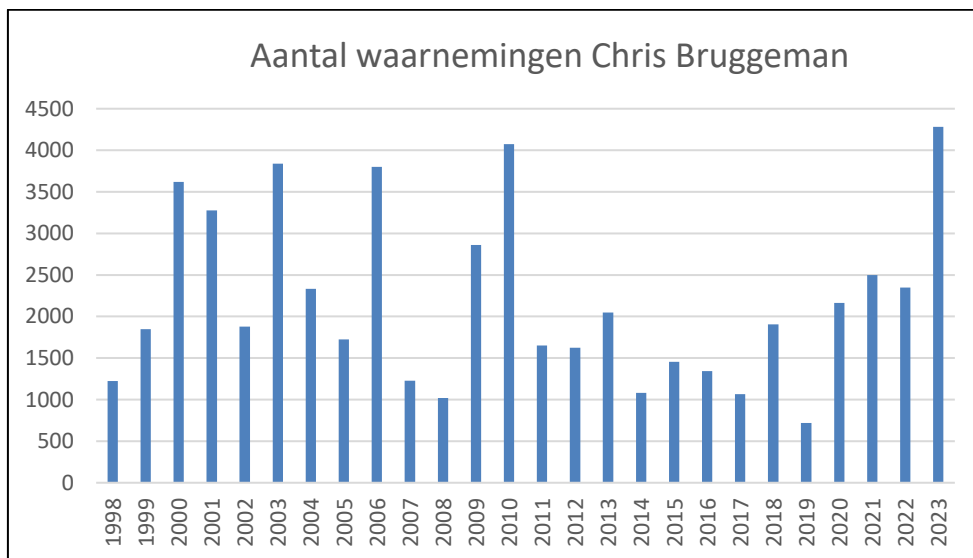
De conclusie die we zeker kunnen maken is dat het aantal dagvlinders met rasse schreden toch achteruitgegaan is.

Dit is ook duidelijk te zien op een grafiek opgemaakt door de Vlinderstichting in Nederland. Deze zijn gebaseerd op de jaarlijkse routetellingen.

Dat de zoekinspanning ook een invloed kan hebben wil ik hier illustreren aan de hand van een grafiek van mijn eigen waarnemingen. Deze grafiek zal wel enigszins beïnvloed zijn door de weersomstandigheden en eveneens door de algemene trend van achteruitgang, maar ik denk toch in grote mate door de intensiteit waarmee ik naar vlinders kijk.

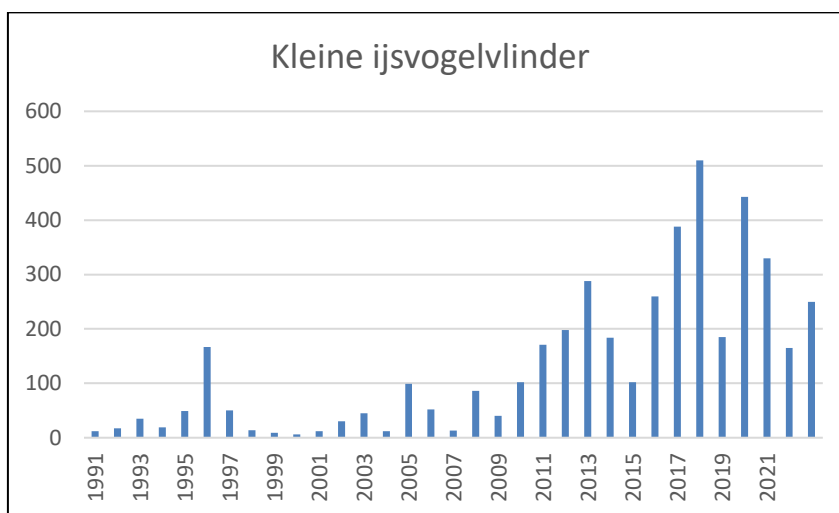

In de volgende bladzijden schetsen we aan de hand van grafiken en kaartjes het wel en wee van de belangrijkste dagvlindersoorten. Bij de meeste soorten geven we twee kaartjes, indien relevant. Een eerste kaartje van het voorkomen in de periode 2010-2015 en een tweede kaartje van de periode 2020-2023. Op dit laatste kaartje zie je duidelijk aan de verspreiding het effect van Obsidentify daar er uit meer locaties vlinders worden doorg gegeven. Wanneer er slechts een kaartje gepubliceerd is gaat dit over de gehele periode (2010-2023).

We beginnen met een aantal nieuwkomers of soorten die de laatste jaren enorm zijn toegenomen.

Kleine ijsvogelvlinder

In de zeer warme zomer van 1976 was deze soort zeer talrijk in het Drongengoed. In de jaren 80 was hij terug schaars te vinden in het Drongengoed. In de jaren 90 namen de aantallen toe, vooral het gevolg van zeer warm weer tijdens de vliegtijd van de vlinder. Door deze warme periode begon de vlinder zich ook te verspreiden buiten het Drongengoed. In 1995 werd voor de eerste maal een vlinder waargenomen in Het Leen, waar sinds 2008 zich een mooie populatie ontwikkelt heeft. Momenteel heeft hij twee kerngebieden in het Meetjesland: het Drongengoed en Het Leen. Van daaruit worden af en toe zwervende exemplaren waargenomen, ook zelfs enkele exemplaren in het Krekengebied. De toename is zeker een gevolg van de klimaatopwarming.

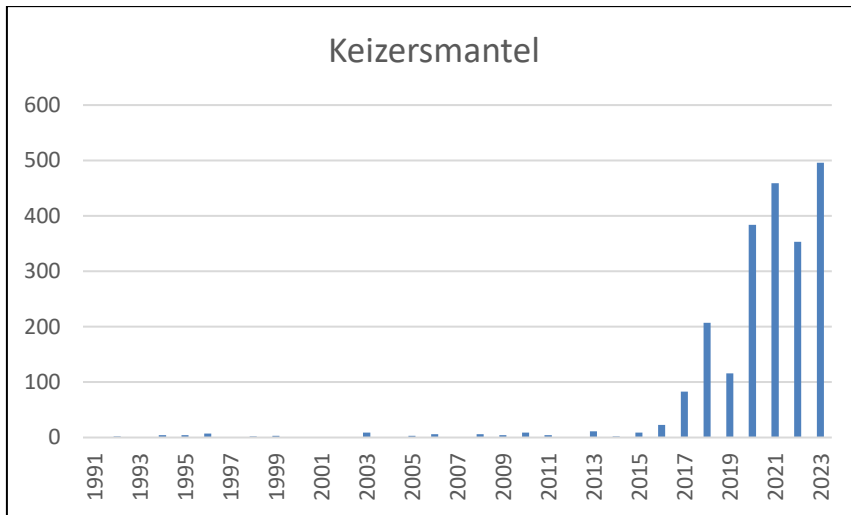

Keizersmantel

Deze soort is sinds de jaren 90 te vinden in onze regio. Aanvankelijk ging het wellicht alleen om zwervende exemplaren daar deze vlindersoort nogal sterk mobiel is. In Het Leen werd deze vlinder eveneens voor het eerst gezien in 1995. Wellicht heeft hij zich in dit gebied ook voor het eerst voortgeplant, daar de jaren nadien steeds enkele vlinders in Het Leen werden gezien. Intussen is het een veel geziene soort. In 2023 werd ook ei-afzetting van een vrouwtje waargenomen op bosviooltje. Rupsen werden tot op heden nog niet gevonden.

Intussen kan de vlinder over het gehele gebied als zwerver worden aangetroffen, maar het meest te zien in de boscomplexen van Het Leen en Drongengoed, waar hij zich voorplant.

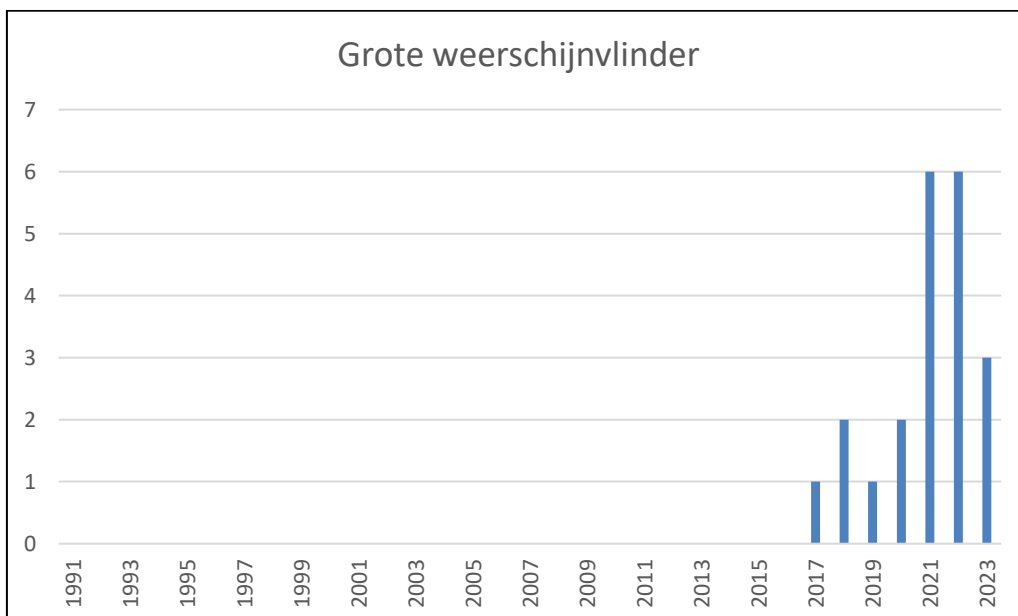
De toename is iets later gestart dan de Kleine ijsvogelvlinder.

Grote weerschijnvlinder

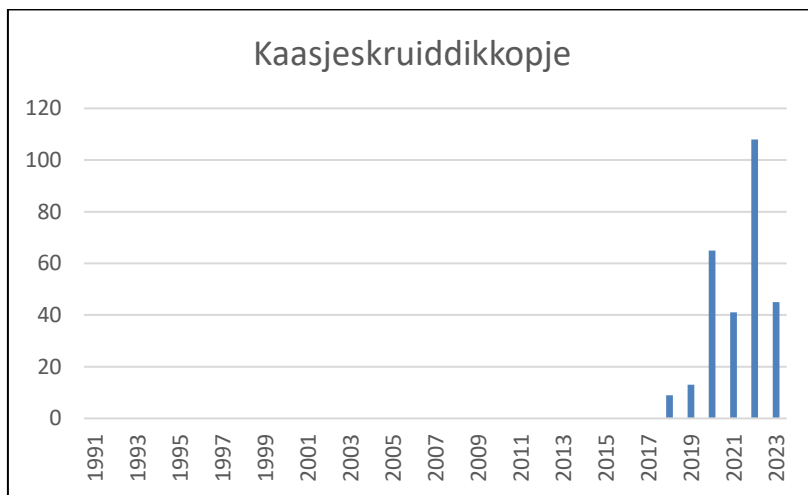
Een recente nieuwkomer is de grote weerschijnvlinder. Extreem warm en droge zomerweer zou wel eens een extra boost aan zijn uitbreiding kunnen betekenen. Daarnaast komt er steeds meer bos, en de bossen die er zijn worden steeds ouder. De grote weerschijnvlinder heeft grotere en iets oudere wilgenstruwelen nodig voor zijn voortplanting. In 2018 was er in Vlaanderen een sterke toename van het aantal weerschijnvlinders. In 2021 was dit aantal echter sterk gedaald en dit wegens een regenachtige zomer. In 2017 werd voor het eerst deze vlinder waargenomen in het Meetjesland in Ronsele. Nadien werd hij ieder jaar opgemerkt in Het Leen of omgeving. Ook in het Drongengoed en het Park van Poeke werd hij reeds gezien.

Voorlopig worden alle waarnemingen van deze soort vervaagd op waarnemingen.be, zodat een kaartje maken niet mogelijk is.

Kaasjeskruidkoppje

Tot de jaren 50 was de soort een zeldzame verschijning in Vlaanderen en Nederland. Sinds 2009 is de soort hier aan een stevige opmars bezig. Voor het eerst werd dan de voortplanting van de vlinder waargenomen in Vlaams-Brabant. Nu is de vlinder regelmatig te zien, ook in het Meetjesland. De eerste exemplaren werden gezien in 2018. De inzaai van cultivars van het groot kaasjeskruid in bloemenstroken zijn zeker de verspreiding van deze soort ten goede gekomen. Intussen in het gehele Meetjesland reeds gezien.

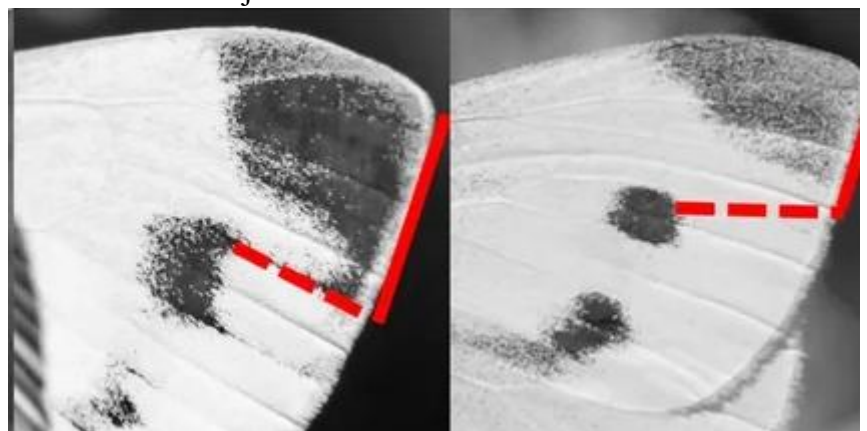

Scheefbloemwitje

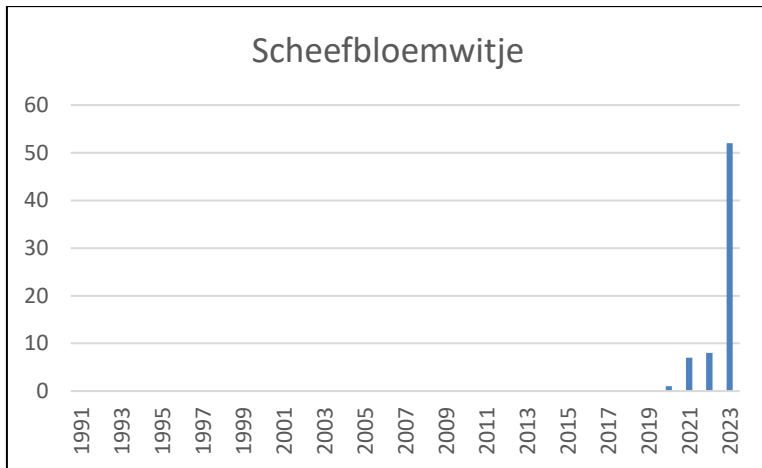
Tot 2008 was dit namelijk een vlinder van steile en rotsachtige berghellingen. De dichtstbijzijnde vliegplaatsen lagen in de Alpen of nog verder weg. In 2008 werd hij geheel onverwacht gevonden in de buurt van Zürich, ver weg van zijn normale leefgebied. Toen bleek hij ineens algemeen te zijn in allerlei dorpen en steden. Een typische vindplaats: rotstuintjes met scheefbloem (of verwanten). Hij heeft deze rotstuintjes dus ontdekt als nieuw leefgebied.

Vanaf dat moment gaat het snel. Dankzij vier tot vijf generaties per jaar kan de soort zich razendsnel noordwaarts uitbreiden. Dat leidt ertoe dat de vlinder in 2014 gevorderd is tot Midden Duitsland. Uit de publicaties over de sterke uitbreiding in Duitsland komt wel naar voren dat vooral de septembergeneratie een sterke trekdrang heeft en juist dan de grootste afstanden aflegt. In 2016 dus voor het eerst in Vlaanderen gevonden. In 2020 voor het eerst in het Meetjesland.

Deze vlinder kan gemakkelijk verward worden met het klein koolwitje. Het scheefbloemwitje is te herkennen aan de vleugelpunt: het zwart in de vleugelpunt loopt altijd door tot tenminste de hoogte van de zwarte vlek, die eveneens groter is en een holle buitenrand. Bij het klein koolwitje loopt de vleugelpunt minder ver door en is de zwarte vlek rond.

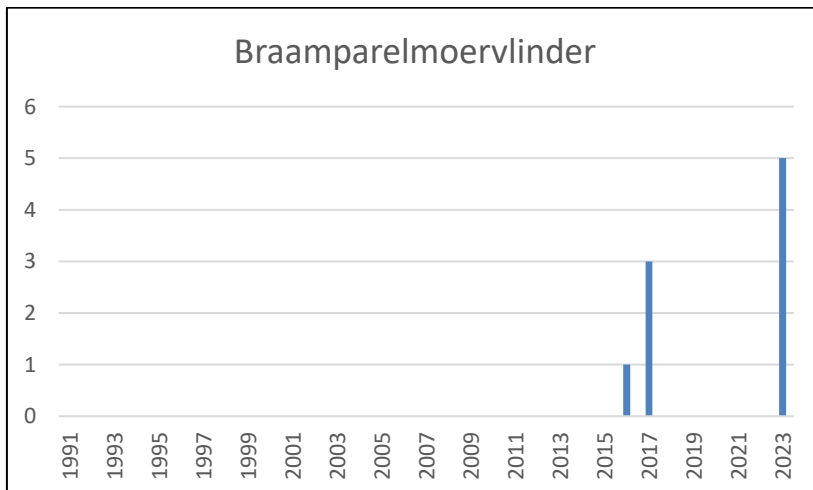

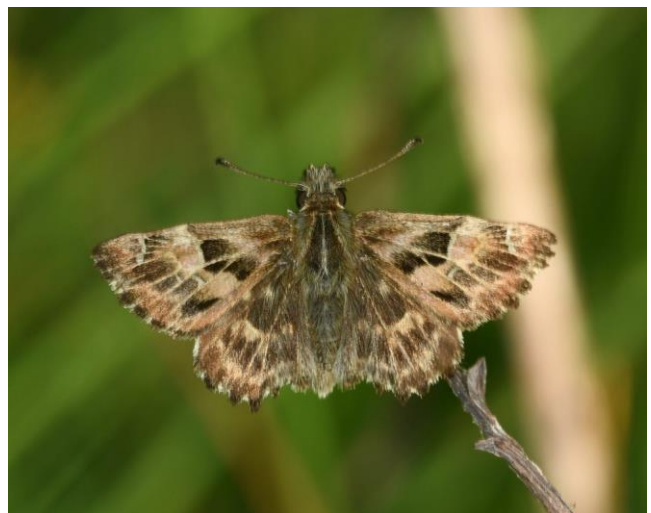
Braamparemoervlinder

De meest recente soort is de braamparemoervlinder. Zo werd deze fraaie paremoervlinder in 2006 voor het eerst in België ontdekt. In de Gaume, in de provincie Luxemburg, werd toen een aantal vlinders gezien. In 2007 bleek de soort nog aanwezig en leek vestiging een feit. Daarna breidde de braamparemoer sterk uit en nu zijn er al waarnemingen van meer dan veertig locaties in Wallonië in 2014. Sindsdien is de opmars niet meer te stuiten. In 2023 werden er in geheel België 3396 individuen gemeld.

De eerste waarneming uit het Meetjesland dateert van 2016 en ook in 2017 werd deze soort gemeld. Dan is het wachten tot 2023, waarbij 5 meldingen (4 verschillende vlinders).

De braamparemoervlinder is een soort van bloemrijke plaatsen met struiken en van open plekken in het bos. De waardplant waarop de rupsen zijn gespecialiseerd is, zoals de naam al verraadt, braam.

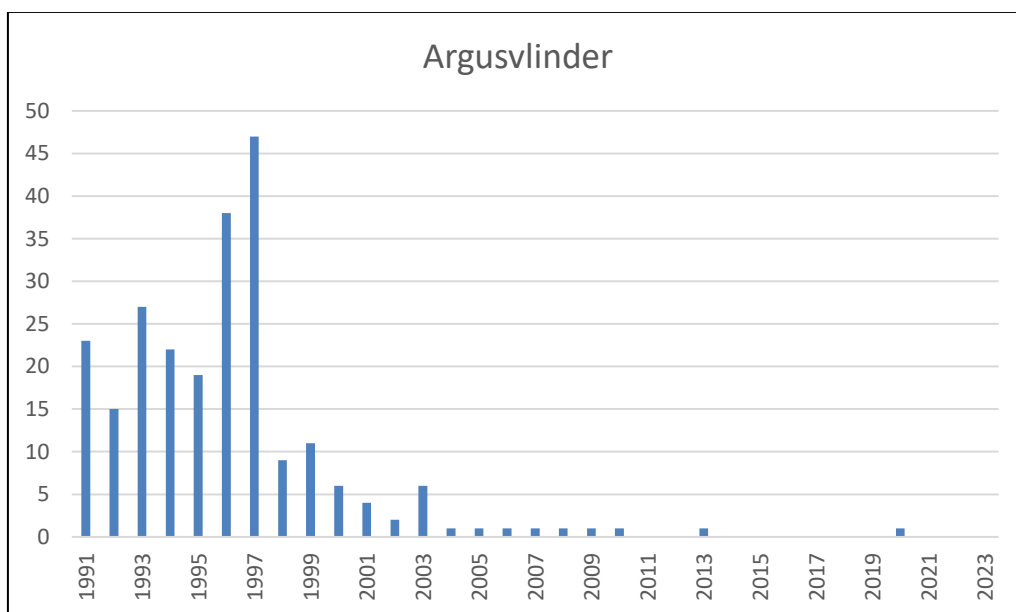
Kleine ijsvogelvlinder – Keizersmantel – Grote weerschijnvlinder (foto: Johnny De Waele) –
Kaasjeskruidkoppje – Scheefbloemwitje - Braampareldoervlinder

Naast de winnaars zijn er echter ook een aantal verliezers.

Argusvlinder

De Argusvlinder was in Vlaanderen en de rest van Europa een zeer algemene dagvlinder, maar de laatste decennia gaan meer en meer vindplaatsen verloren. Ook in Vlaanderen sprong de soort in de nieuwe Rode Lijst van 'Momenteel niet in gevaar' naar de veel hogere categorie 'Bedreigd'. Naar de oorzaken van de achteruitgang is het momenteel echter nog raden. Een mogelijke verklaring voor de achteruitgang van de Argusvlinder in Vlaanderen is een verandering in het microklimaat door verruiging van de vegetatie.

In het Meetjesland zijn er zover we weten geen populaties meer aanwezig. Af en toe duikt nog eens een zwervend exemplaar op. De laatste waarneming dateert van 2020. Daarvoor was het 2013. Bij de start van ons project kwam de argusvlinder hier en daar nog voor, vooral langsheen kanaalbermen, zoals het Leopoldskanaal en dit zowel in Maldegem, Sint-Laureins, als Boekhoute, waar een beperkte populatie aanwezig was. In 1997 werd intens naar deze vlinder gezocht en werden nieuwe populaties gevonden waardoor dit jaar er bovenuit steekt.

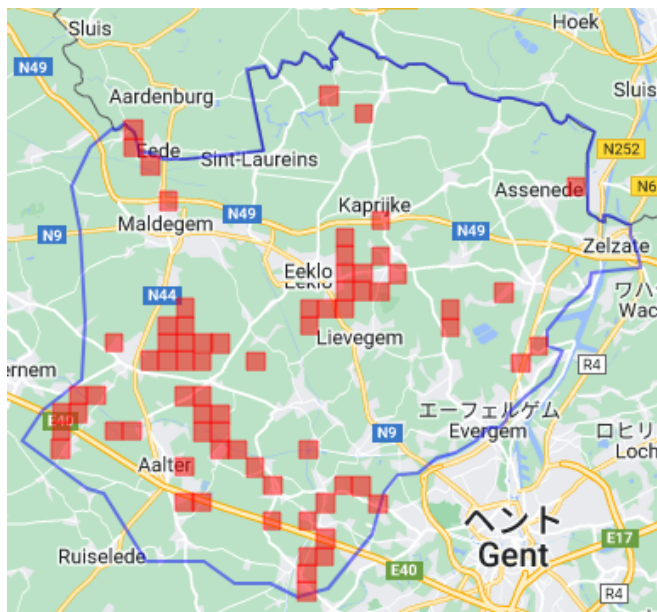
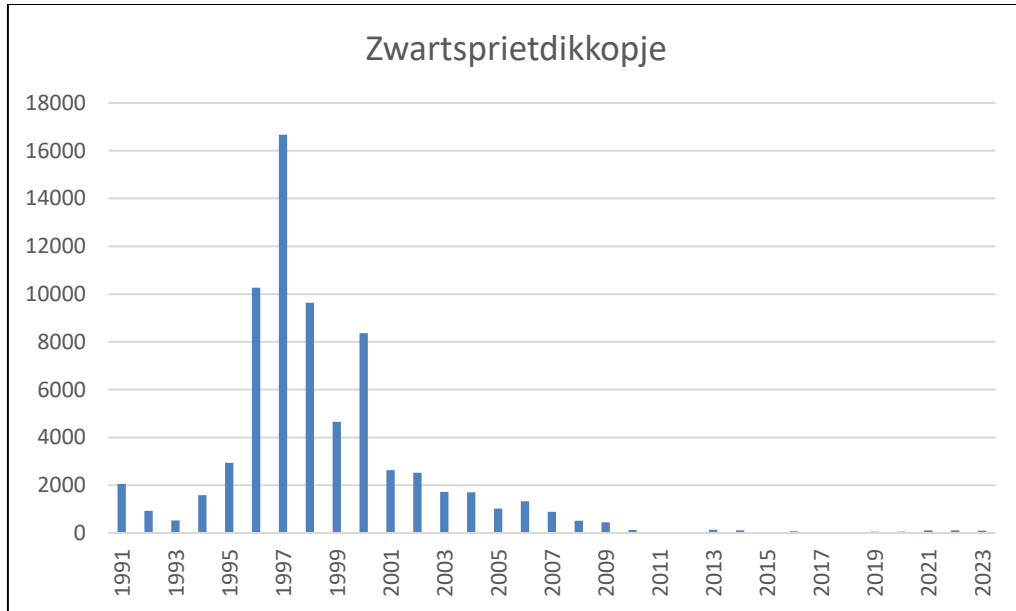
Zwartsprietdikkopje

Deze vroeger zeer algemene vlinder langs de vele wegbermen doet het de laatste jaren zeer slecht en is nog nauwelijks te vinden. Met onze Vlinderwerkgroep verkenden we de bermen van de Expresweg tussen Kaprijke en Oosteklo op 5/08/2000 waar we niet minder dan 3397 exemplaren telden, een onwezenlijk aantal. Deze bermen waren in die tijd zeer vlinderrijk met vele soorten zoals hooibeestje, kleine vuurvlinder, icarusblauwtje, bruin blauwtje,... van deze rijkdom blijft momenteel zeer weinig over. Een gewijzigd bermbeheer is hiervan grotendeels de oorzaak: in plaats van gedifferentieerd maaien wordt nu alles in één maal gemaaid zodat er tijdens het volle vlinderseizoen nog nauwelijks nectarplanten meer te vinden zijn. En bij de laatste maaibeurt in oktober wordt eveneens alles kort gemaaid zodat overwintering praktisch onmogelijk wordt.

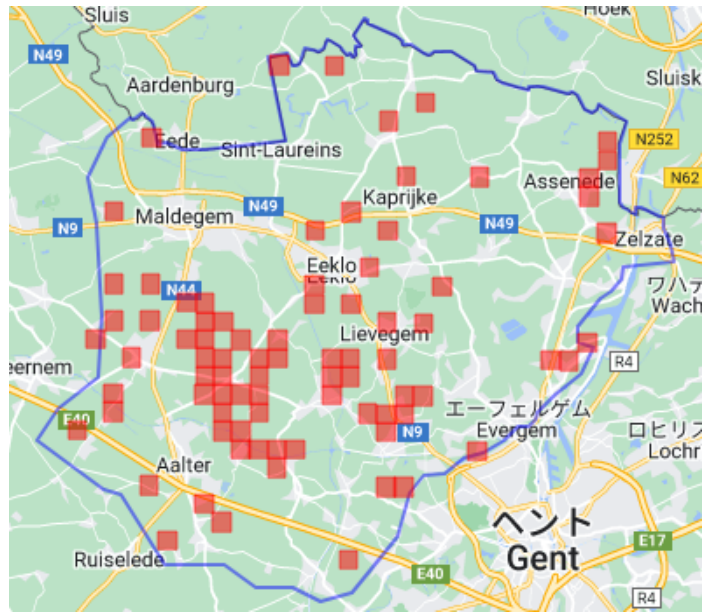

Zeker dit laatste is één van de oorzaken dat het zwartsprietdikkopje sterk verminderd is. Het zwartsprietdikkopje overwintert als eitje dat afgelegd wordt hoog in de grasplant. Bij maaien en afvoer verdwijnen dan ook alle eitjes.

Actueel is dit vlindertje wel nog in zeer lage aantallen te vinden over het gehele Meetjesland en door het toegenomen aantal waarnemers lijkt het verspreidingsgebied zelfs toegenomen.

2010-2015

2020-2023

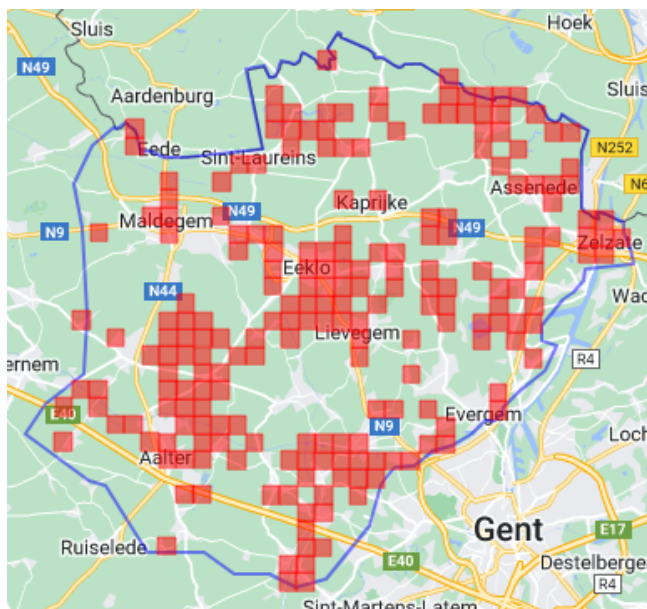
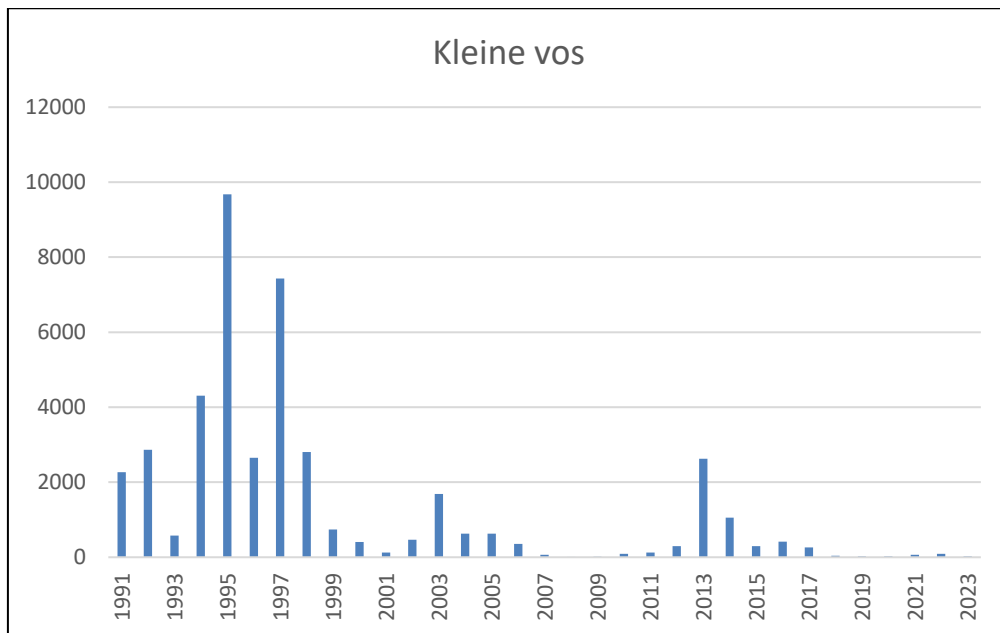
Kleine vos

Deze vlinder was vroeger alomtegenwoordig. Zeker in het najaar waar hij met vele tientallen exemplaren onze tuinen bevolkte en te vinden was op herfstaster en hemelsleutel snoepend van de nectarrijkdom.

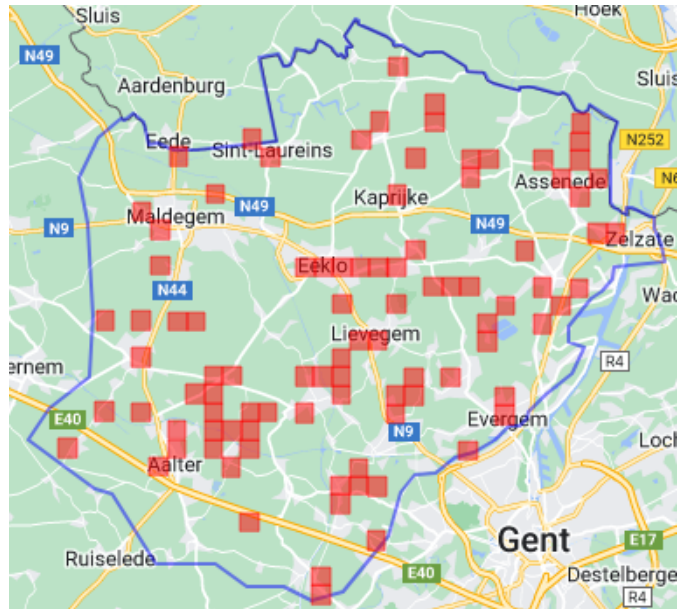
Tegenwoordig is het bijna een wonder als je nog eens een kleine vos kan spotten.

De oorzaak van zijn verdwijnen is zoals bij vele vlindersoorten nog niet gekend, maar de klimaatopwarming zal hier wel een beslissende rol in spelen. Als je naar de hogere Ardennen gaat of in het middengebergte is de kleine vos nog algemeen te zien.

Een kaartje alleen zegt iets over verspreiding, maar zeker niet over populatiegrootte.

2010-2015

2020-2023

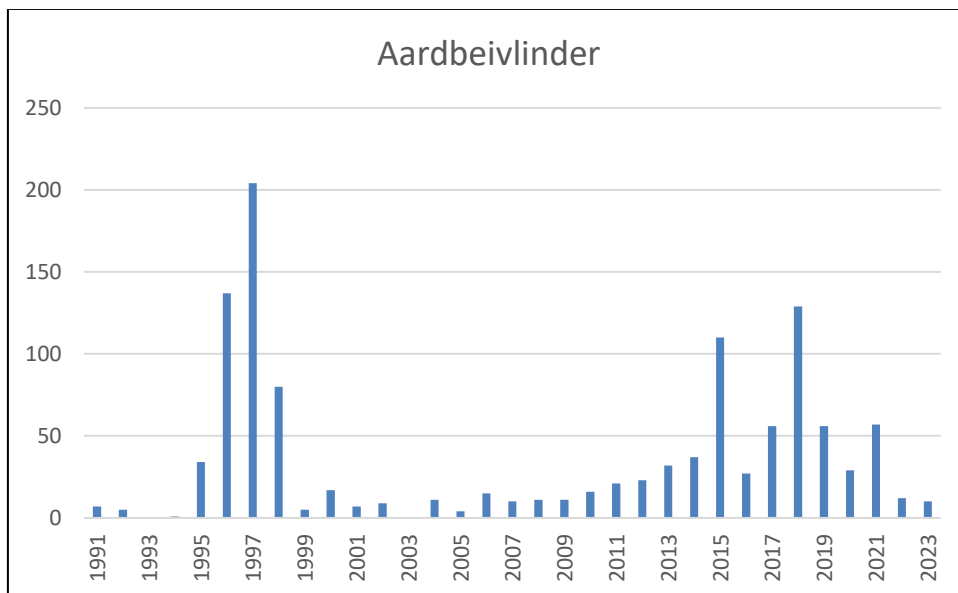
Aardbeivlinder

Alhoewel er ieder jaar nog een aantal aardbeivlinders gezien worden op het strikt ontoegankelijke militair vliegveld in het Drongengoed, tenzij met een speciale vergunning, is het niet zo goed gesteld met de populatie.

Deze populatie is nog één van de twee resterende populaties in Vlaanderen.

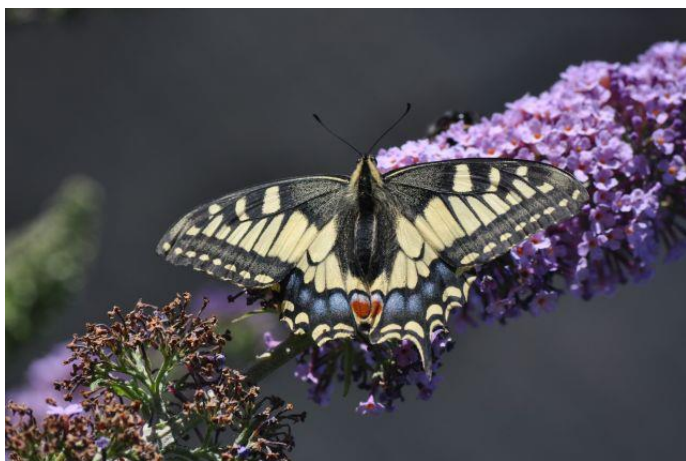
Tot midden jaren tachtig was de vlinder nog te zien op vier vliegplaatsen, in de jaren 90 waren er nog twee vliegplaatsen over, die 250 meter van elkaar gelegen waren. In 1996 en 1997 vlogen er uitzonderlijk veel aardbeivlinders. Op 19/05/1997 werden er op beide terreintjes samen niet minder dan 49 vlinders geteld. Ook werden in deze jaren zwervende exemplaren gezien in de Drongengoedweg. Echter vanaf 1999 vielen de aantallen sterk terug, met rond 2015 – 2017 nog eens een lichte opflakking, alhoewel in deze periode een studieproject liep rond de aardbeivlinder in het Drongengoed en er intens werd gemonitord, waardoor wellicht meer vlinders werden doorgegeven.

Het is echter zo dat het beheer van de vliegterreintjes niet zo eenvoudig is. Er dient rekening gehouden te worden met de oprukkende bosopslag en de uitbreiding van grote wederik en knoopkruid. Zodoende wordt de tormentil wat verdrongen en zijn er ook minder open plekken, nodig voor de opwarming .

Bij de andere soorten is er de algemene trend van achteruitgang. De meeste soorten worden gezien in tuinen en natuurgebieden, terwijl op de normale boerenbuiten het aantal vlinders drastisch is verminderd, ook langsheen onze wegbermen die volgens het bermbesluit beheerd worden.

De oorzaak van achteruitgang is een complex gegeven van allerlei factoren zoals intensivering van de landbouw, stikstofuitstoot, verdwijnen van allerlei overhoekjes, gebruik van insecticiden, ...

Argusvlinder – Zwartsprietdikkopje – Kleine vos – Aardbeivlinder – Koninginnenpage – Groot dikkopje

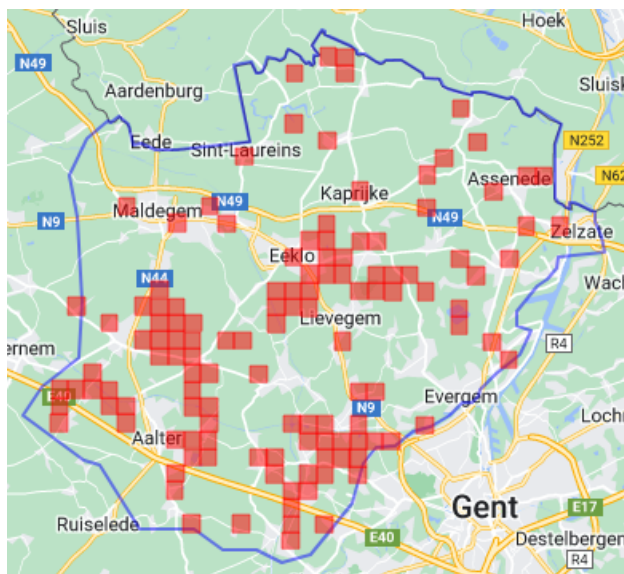
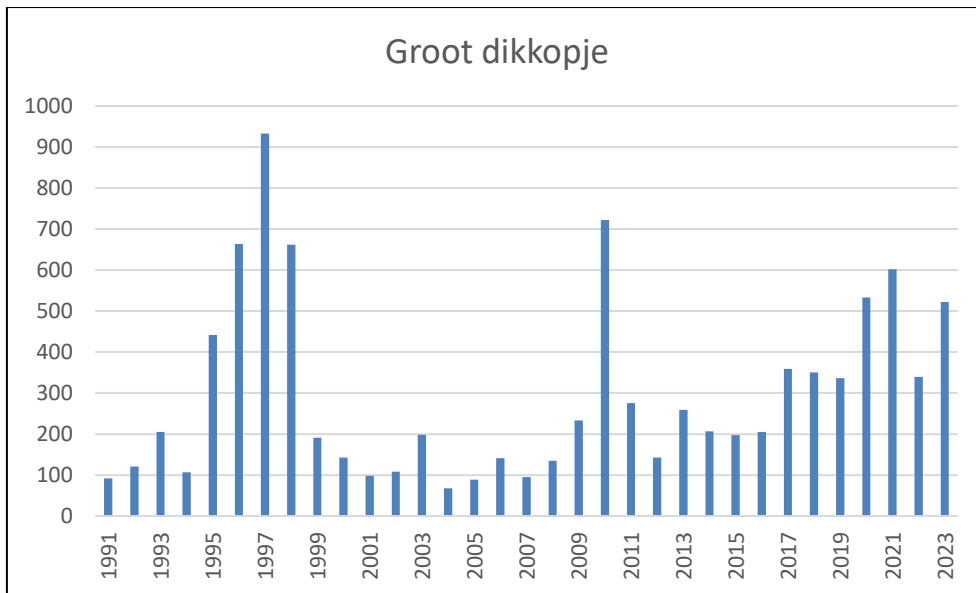

Groot dikkopje

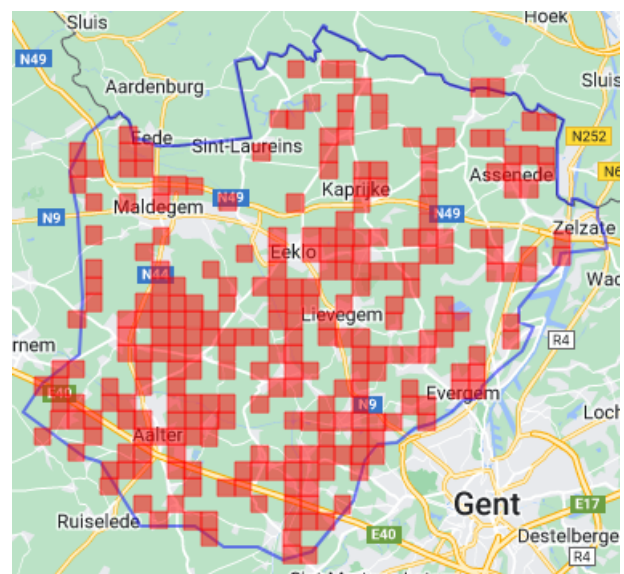
Dit vlindertje dat algemeen is houdt zich voornamelijk op nabij bossen, bosranden en houtwallen. De grondkleur van de bovenzijde is vosbruin, met op beide vleugelparen een donkere achterrand. Kenmerkend is de groenachtig gele onderzijde van de achtervleugel met enkele zwakke lichtgele vlekken.

De mannetjes hebben een zeer duidelijke geurstreep op de bovenzijde van de voorvleugels.

De vlinder vliegt in één generatie van begin juni tot midden augustus. Bij de eeuwwisseling kende de soort een dipje om nadien terug te herstellen. Komt overal in het Meetjesland voor, maar vooral toch in grotere aantallen in de bosrijke gebieden.

2010-2015

2020-2023

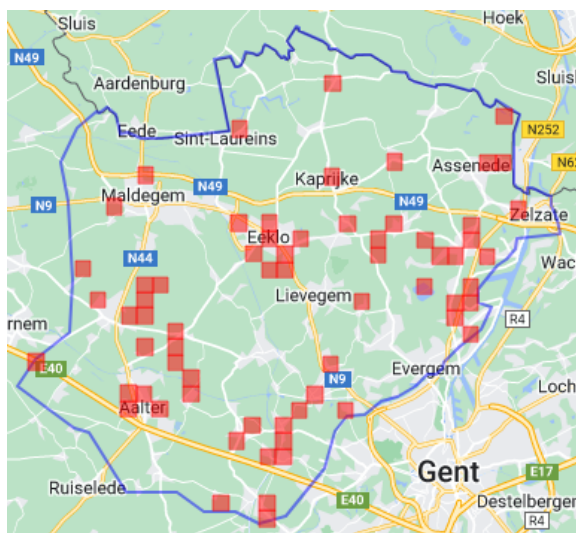
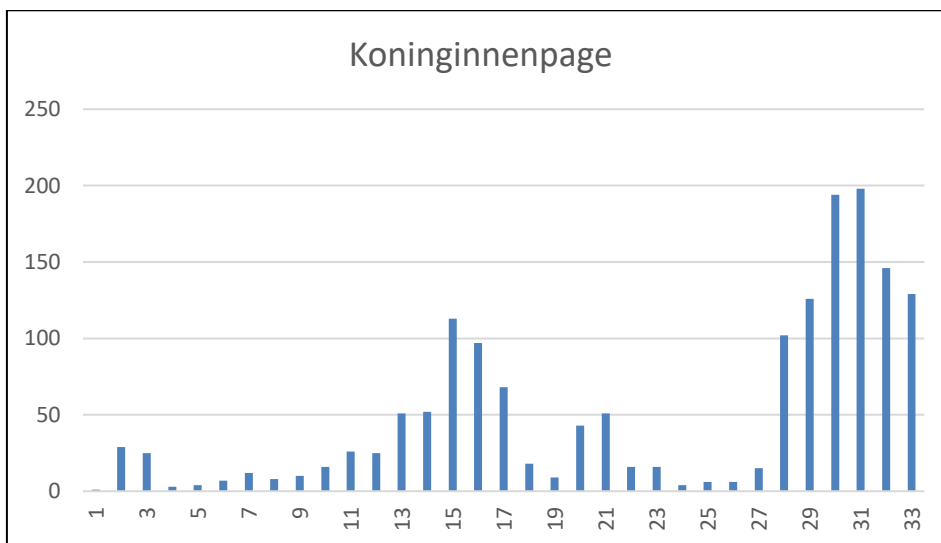
Koninginnenpage

Deze prachtige vlinder is onmiskenbaar door de gele grondkleur en de dikke, zwarte banden. Op de achterzijde van de vleugel bevinden zich blauwe maanvormige vlekken. De achtervleugels lopen uit in een staartje.

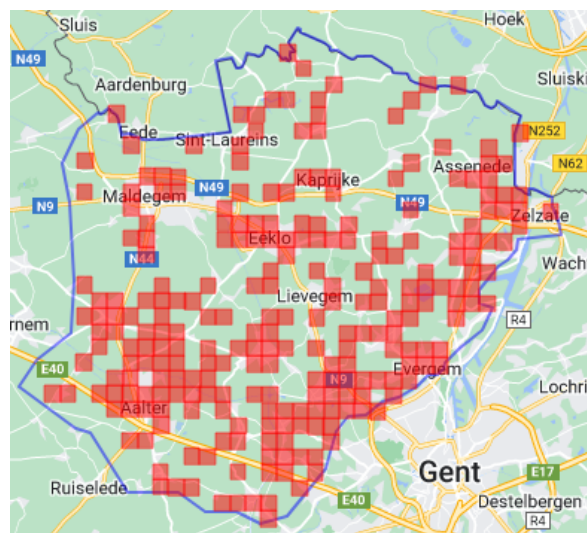
Ook in de vlucht is deze vlinder onmiskenbaar, enerzijds door zijn kleurenpatroon en anderzijds door zijn opmerkelijke grootte (tussen de 32 en 41 mm spanwijdte).

De vlinder vliegt in twee generaties: een eerste generatie van eind april tot eind juni en een tweede generatie van eind juni tot eind augustus. Deze zeer opvallende soort is zeer gediend met onze warme zomers en breidt dan enorm uit. In de beginjaren van ons project was dit eerder een zeldzame zwerver, maar is nu volledig ingeburgerd.

Het aantal waarnemingen is de laatste jaren enorm toegenomen, maar hier speelt zeker het waarnemingseffect mee daar vele mensen via Obsidentify deze soort ingeven. Dit is zeker het geval met de opvallende rupsen.

2010-2015

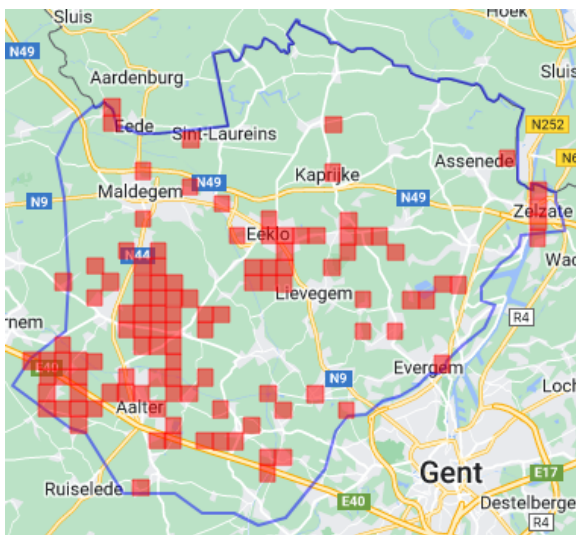
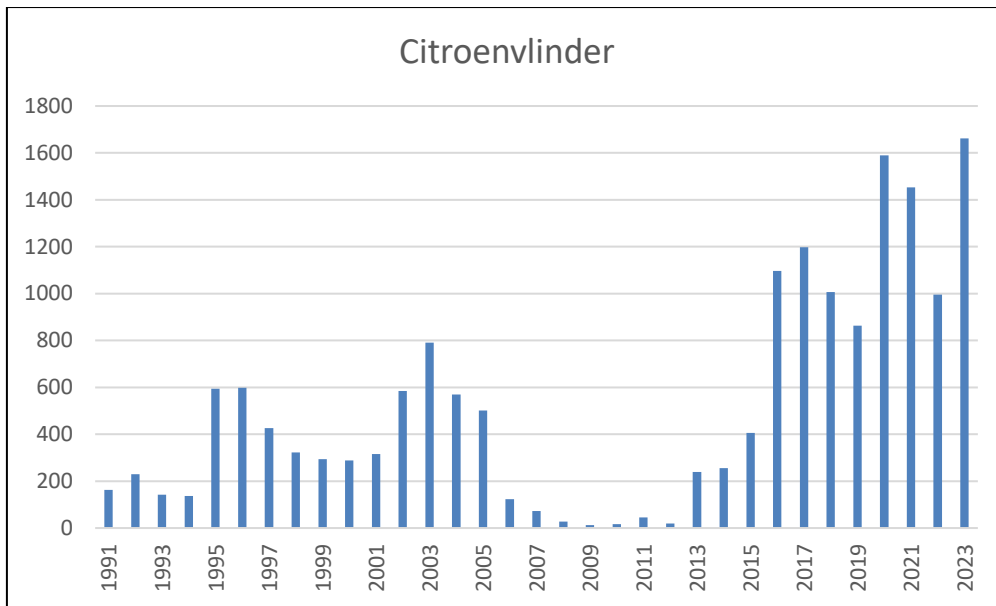
2020-2023

Citroenvlinder

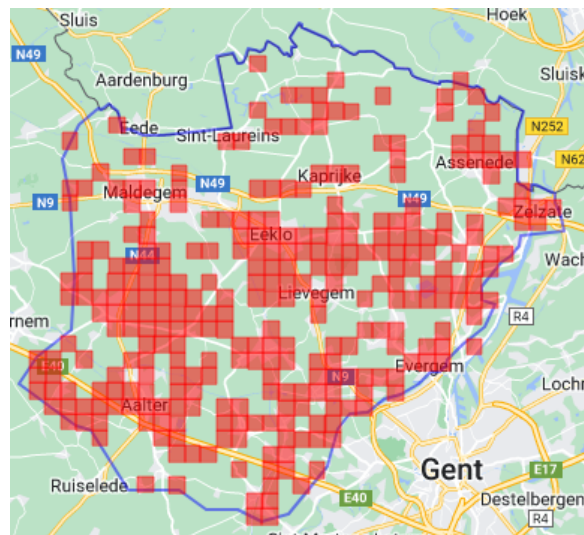
Deze mooie vlinder, waarvan de rups leeft op vuilboom, overwintert als volwassen vlinder. De overwinteraars komen tevoorschijn bij de eerste zonnestrallen in de lente om zich voort te planten. In de zomer verschijnt dan de volgende generatie, die reeds half augustus terug een plaatsje zoekt om te overwinteren. Soms bij prachtige herfstdagen laat hij zich wel nog eens zien.

Van de overwinteraars blijkt slechts een kwart tot de helft het volgende jaar te halen.

Vanaf 2008 tot 2012 kende de vlinder een serieuze dip en was nog nauwelijks te zien. In die periode werden zelfs acties opgezet om zijn waardplant volop aan te planten om de vlinder van de ondergang te redden. Gelukkig is de vlinder sindsdien terug aan een opmars bezig en is hij terug frequent te zien.

2010-2015

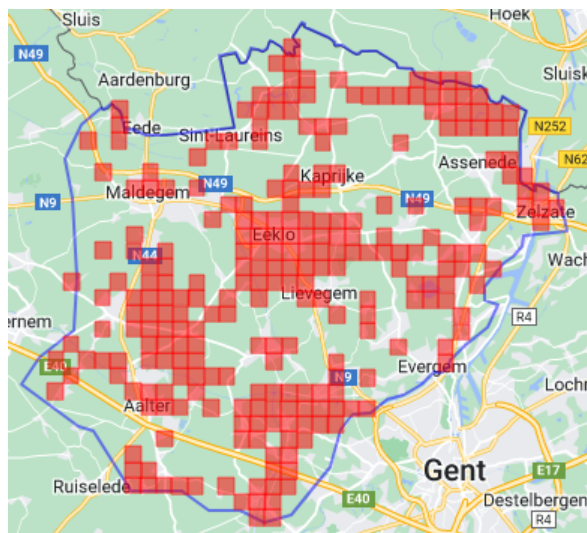
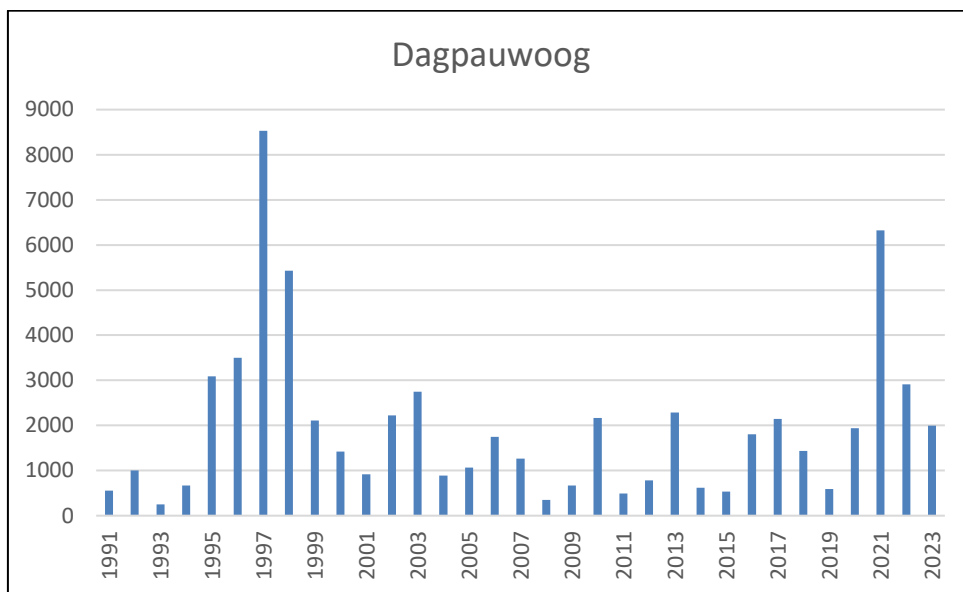

2020-2023

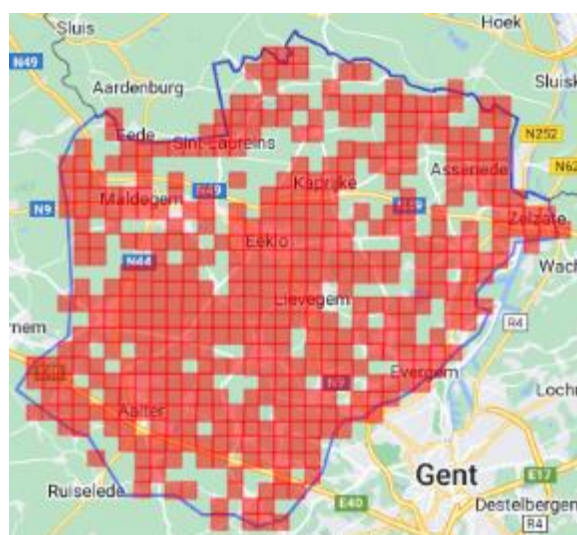
Dagpauwoog

Een andere overwinteraar is de dagpauwoog. In tegenstelling met de citroenvlinder kent deze vlindersoort twee generaties. Afhankelijk van de weersomstandigheden kent deze vlinder in sommige jaren een dip waarvan hij gelukkig herstelt. Zo zijn de laatste twee droge zomers niet ideaal voor deze vlindersoort daar de rupsen tijdens de zomer te weinig voedsel kunnen vinden omdat hun voedselplant, grote brandnetel, sterk verdroogt.

De vlinder vliegt in twee generaties per jaar: de eerste generatie (de overwinteraars) vliegt van midden maart tot begin juni (met een piek in de maand april) en de tweede van begin juli tot begin september (met een piek tussen 10 juli en 10 augustus). Van deze vlinders gaan er waarschijnlijk reeds een groot deel in winterslaap. Meestal treedt er dan nog een kleine generatie op, die dan ook allen in winterslaap gaan.

2010-2015

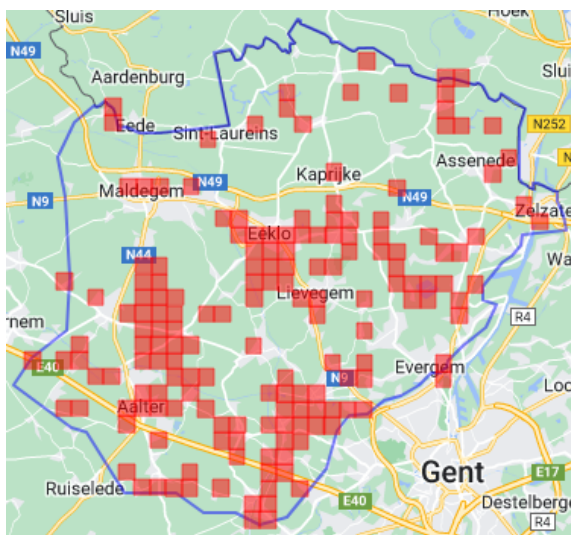
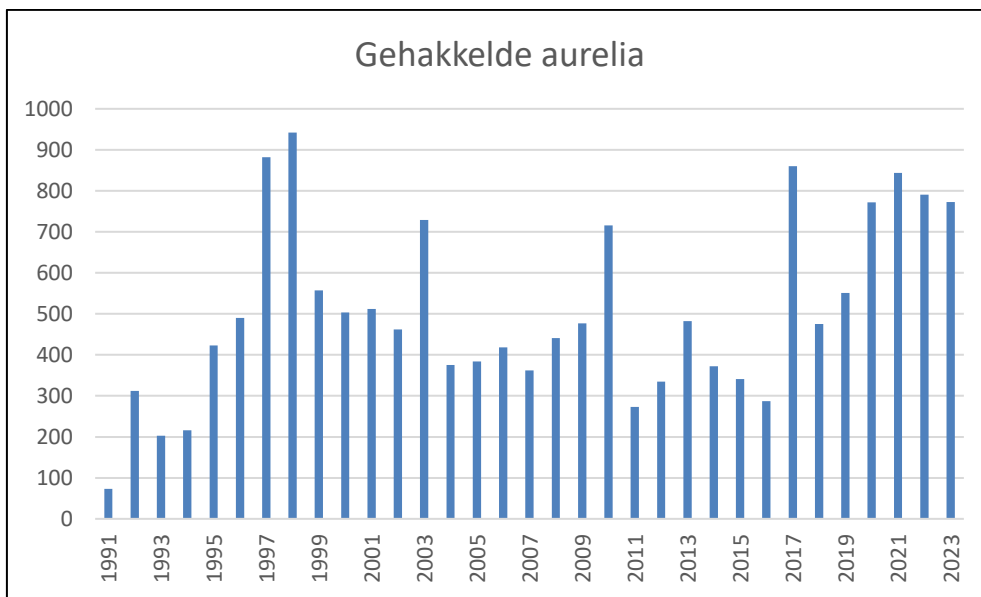

2020-2023

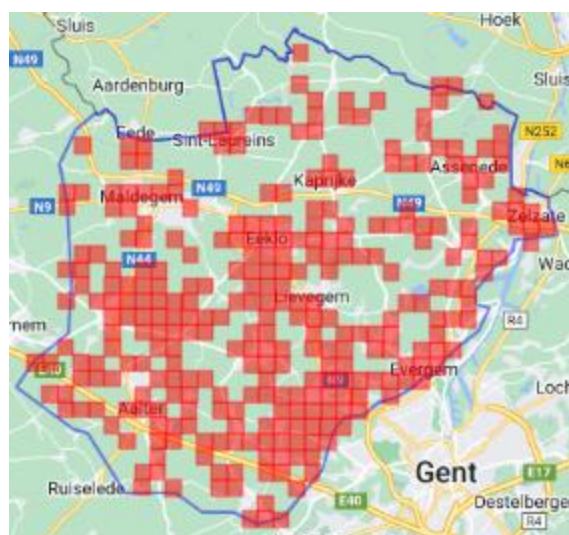
Gehakkelde aurelia

De gehakkelde aurelia kent een zeer wisselend verloop gedurende de voorbije eeuw. Bij het begin van de eeuw was de vlinder ruim verspreid, maar vanaf 1925 was de vlinder eerder zeldzaam om dan langzaam terug uit te breiden tot een hoogtepunt omstreeks 1955. In de jaren '60 was de vlinder terug zeldzaam. Vanaf de jaren '80 is de soort terug aan uitbreiding toe en is de laatste jaren redelijk stabiel qua aantallen en verspreiding.

Ook deze vlinder gaat als vlinder in overwintering. Na overwintering komt een eerste generatie tot ontwikkeling die zijn hoogtepunt bereikt in juli. Nadien volgt een tweede generatie met het hoogtepunt in september. Deze vlinders gaan dan in overwintering. De zomergeneratie is over het algemeen bleker van kleur dan de herfstgeneratie, die eerder donkerder gekleurd is.

2010-2015

2020-2023

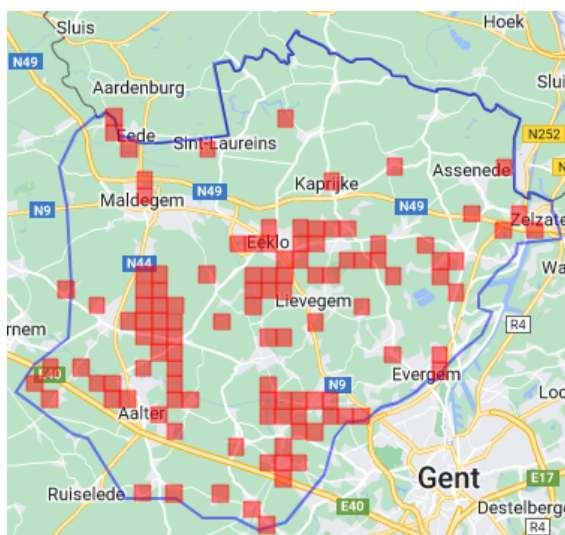
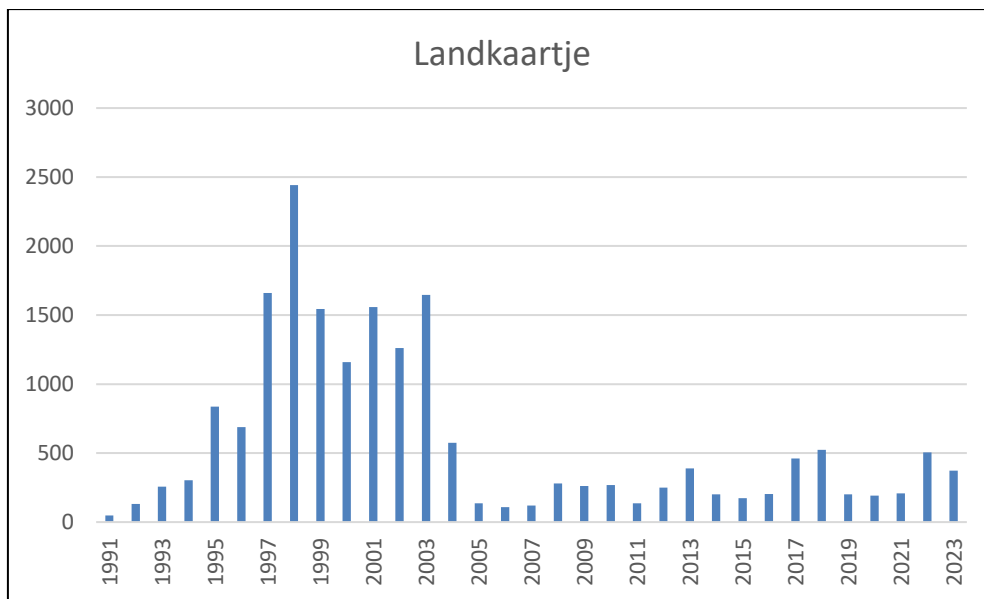

Landkaartje

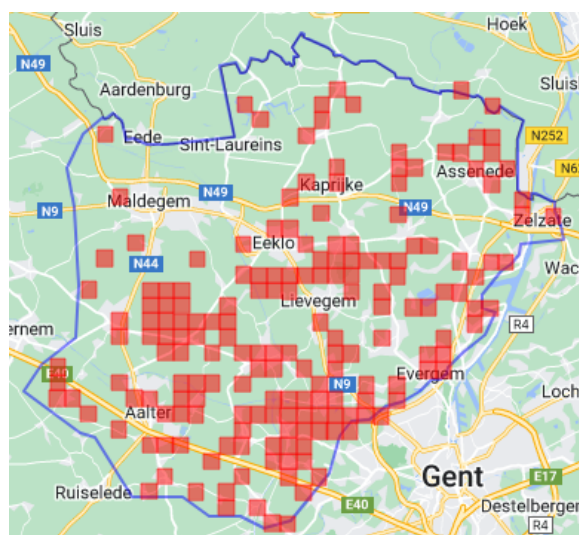
Deze vlinder wisselt goede met minder goede jaren af. Het is van oorsprong een continentale soort die zich uitgebreid heeft in westelijke en noordelijke richting. Pas eind de jaren '70 is de soort verschenen in het Meetjesland en breidde zich gestaag uit en is nu een min of meer algemene vlindersoort. Vliegt in twee generaties die duidelijk van kleur verschillen.

Bij vlinders van de voorjaarsgeneratie is de bovenkant van de vleugels oranjebruin met een zwart vlekkenpatroon. De vlinders van de zomergeneratie hebben zwarte bovenzvleugels met langs de achterrand een oranje-ode gevlekte band en over het midden van de vleugel een witte band. Verwarring met de kleine ijsvogelvlinder is mogelijk.

Het Landkaartje vliegt in twee generatie per jaar: een eerste generatie vliegt van midden april tot begin juni (met een piek tussen 10 en 31 mei) en de tweede generatie vliegt van begin juli tot begin september (met een piek tussen 10 en 31 juli). In gunstige jaren ontstaat soms een derde partiële generatie.

2010-2015

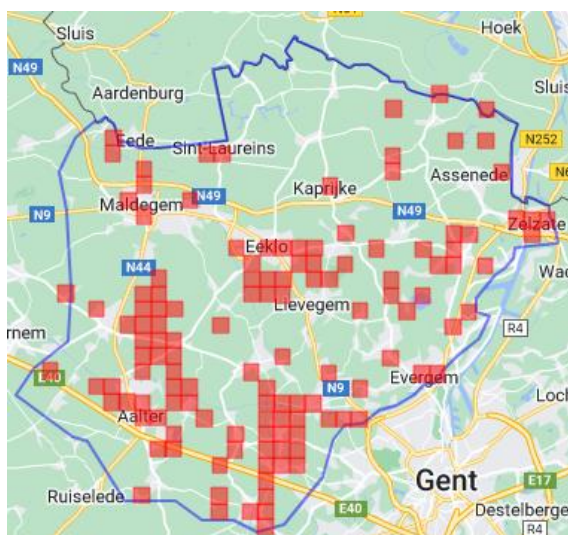
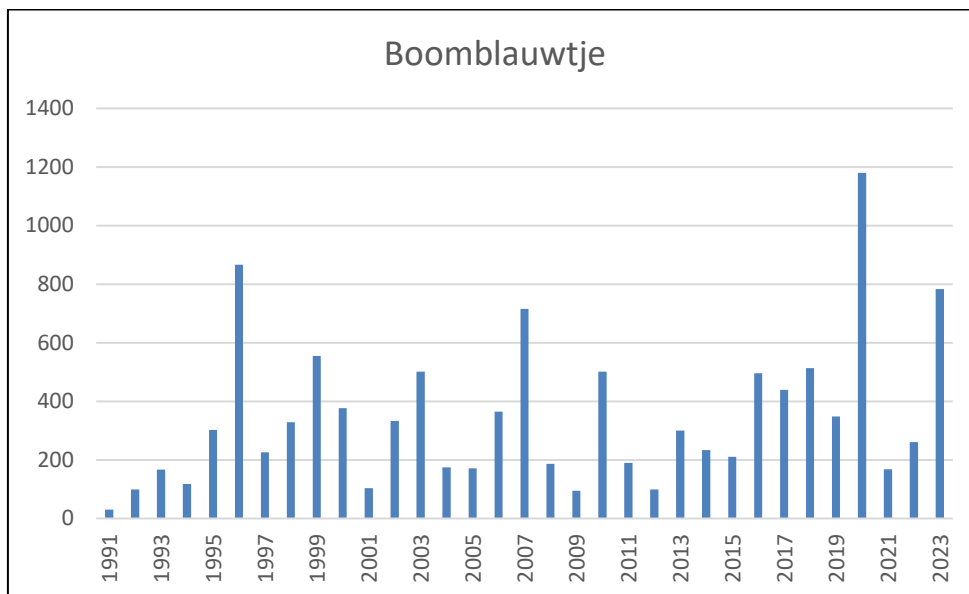
2020-2023

Boomblauwtje

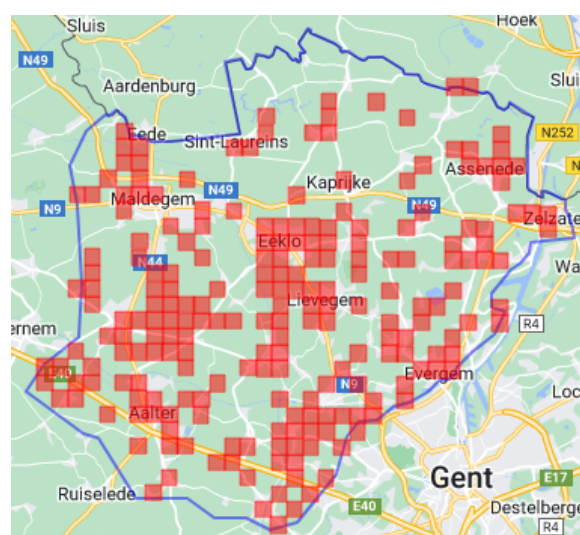
Dit vlindertje is nog tamelijk algemeen, maar de aantallen schommelen nogal sterk van jaar tot jaar. Het komt voor in allerlei biotopen met struiken of kleine bomen. Vooral in tuinen komt het algemeen voor. De bovenkant van de vleugels is lichtblauw. Het mannetje heeft een smalle zwarte rand, terwijl deze rand bij het wijfje breed tot zeer breed is. De onderzijde van de vleugels is zilvergrijs met zeer kleine zwarte stippen.

De vlinder vliegt meestal in twee generaties, in warme jaren kan er een derde generatie volgen. De eerste generatie vliegt van begin april tot begin juni (met een piek tussen 20 april en 20 mei) en de tweede generatie vliegt van eind juni tot begin september (met een piek tussen 10 juli en 10 augustus).

De vlinders voeden zich met de nectar van bloemen van kruidachtige planten, met honingdauw en komen ook graag op vochtig zand om vocht op te zuigen. Ze zijn niet bijzonder biotoopvast en zwerven graag over betrekkelijk grote afstanden.

2010-2015

2020-2023

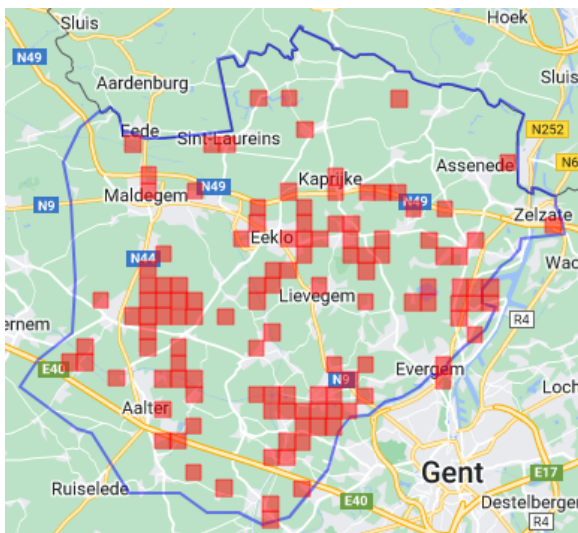
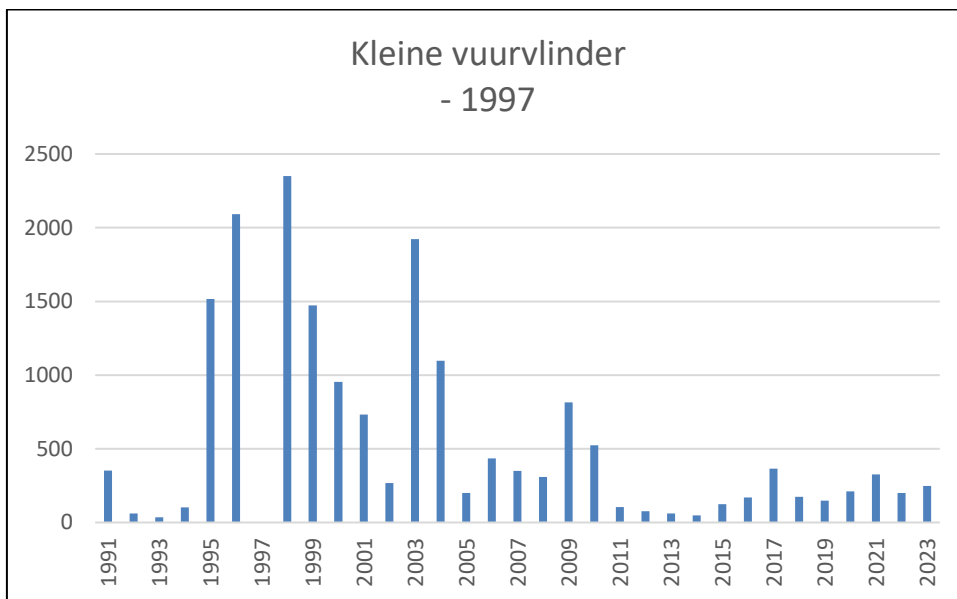
Kleine vuurvliender

Het vlindertje is te vinden in bloemrijke graslanden, in wegbermen en langsheen dijken en kanaalbermen. Ook in de tuin wordt het waargenomen. De enige voorwaarde is het voorkomen van zijn voedselplanten, namelijk een aantal zuringsoorten zoals Schapenzuring en Veldzuring.

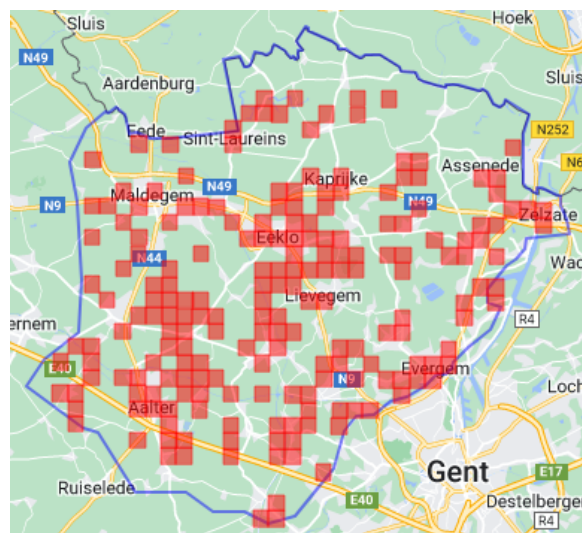
De vlinder vliegt meestal in twee generaties waarvan de eerste vliegt tussen eind april en midden juni (met een piek tussen 10 en 31 mei) en de tweede generatie van begin juli tot begin oktober (met een piek tussen 20 juli en 31 augustus). In sommige warme jaren kan ook nog een derde generatie optreden, die waar te nemen is vanaf eind augustus.

Eigenlijk zouden we deze soort ook bij de sterke dalers mogen toevoegen, want kende een sterke terugval, die nu gelukkig gestabiliseerd is.

In de grafiek is het jaar 1997 niet toegevoegd (6135 waarnemingen) omdat dit de grafiek teveel beïnvloed.

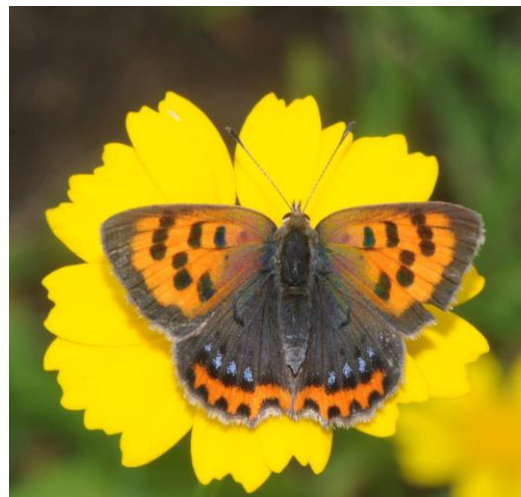
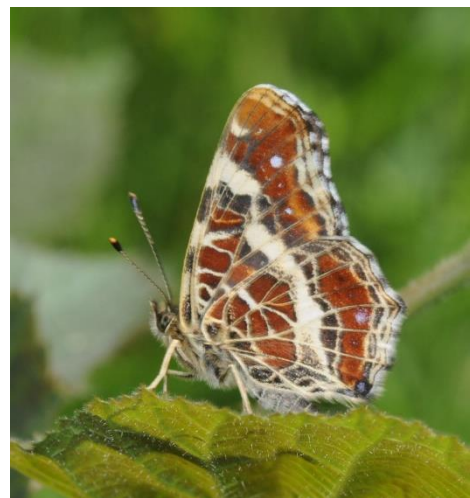

2010-2015

2020-2023

Citroenvlinder – Dagpauwoog – Gehakkelde aurelia – Landkaartje – Boomblauwtje – Kleine vuurvlinder

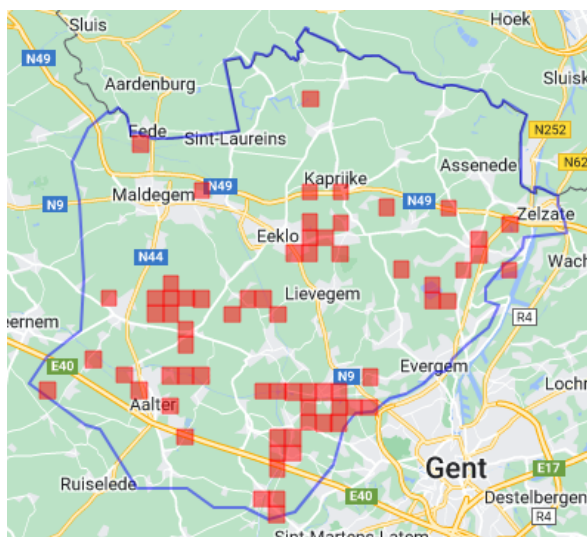
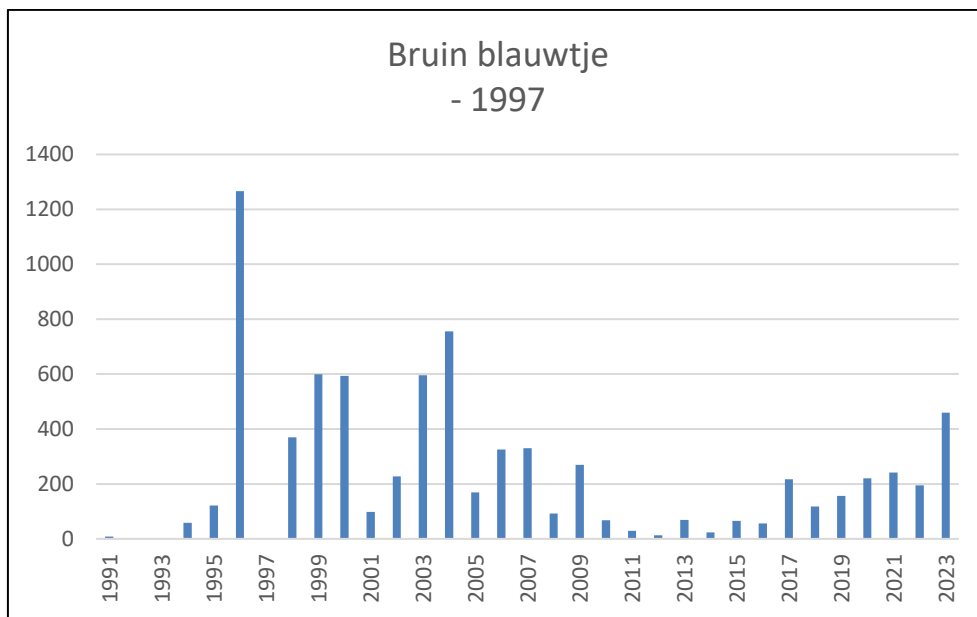

Bruin blauwtje

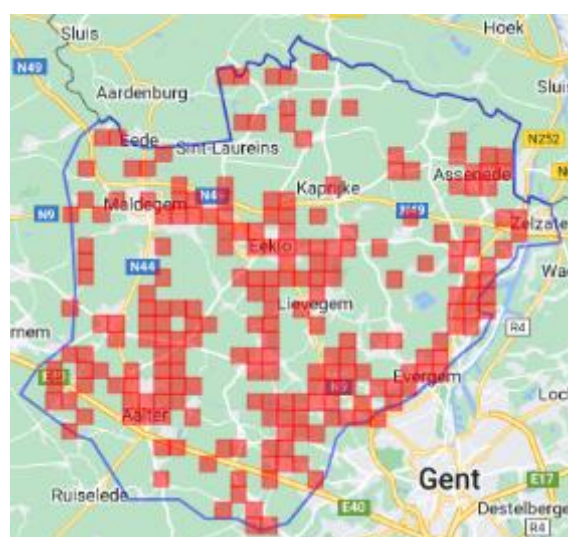
Het mannetje en het vrouwtje hebben een bruine bovenkant, zonder blauwe bestuiving. Op de onderkant van de voorvleugel staan geen wortelvlekken zoals bij het Icarusblauwtje. Beide soorten komen nogal frequent voor in hetzelfde biotoop, zodat mogelijke verwarring niet uitgesloten is.

De vlinder vliegt eveneens in twee generaties, die praktisch gelijklopend zijn met het Icarusblauwtje. Een eerste generatie van midden mei tot midden juni (met een piek tussen 20 en 31 mei) en een tweede generatie van begin juli tot eind september (met een piek tussen 20 juli en 20 augustus).

Kende enkele jaren een dip, maar is terug bezig aan een lichte opmars. Zoals bij de kleine vuurvlinder is ook hier het jaar 1997 niet opgenomen in de grafiek.

2010-2015

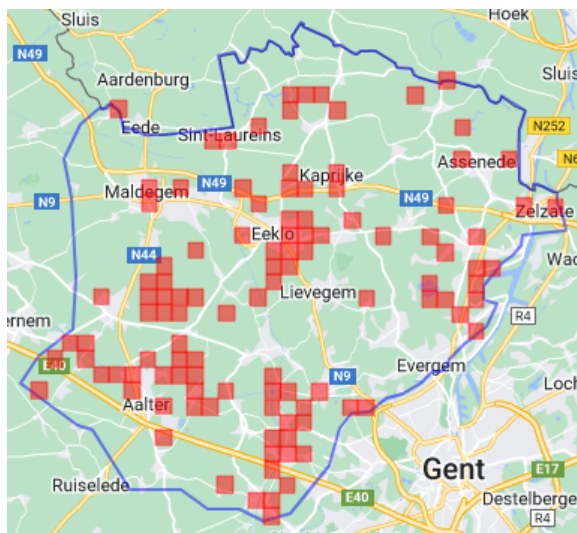
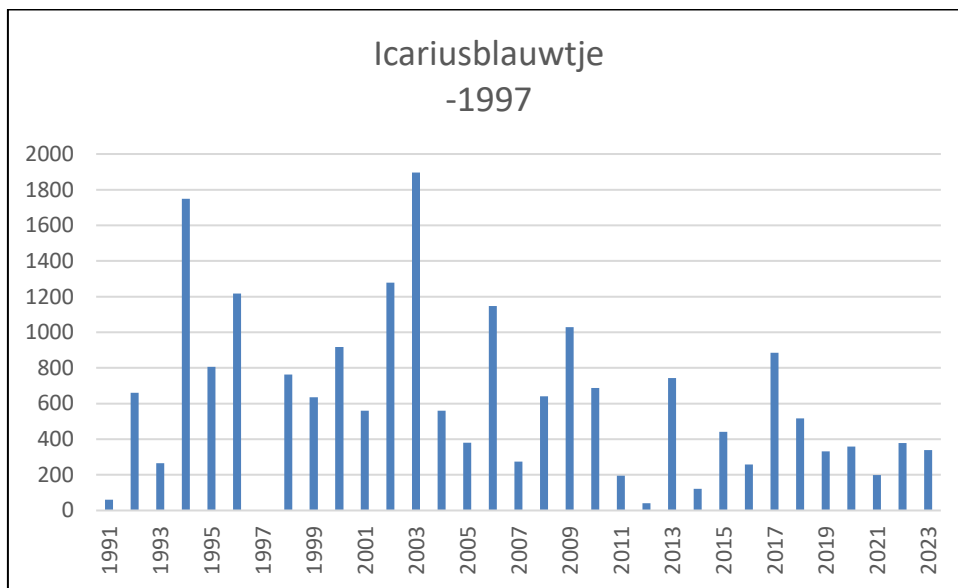
2020-2023

Icarusblauwtje

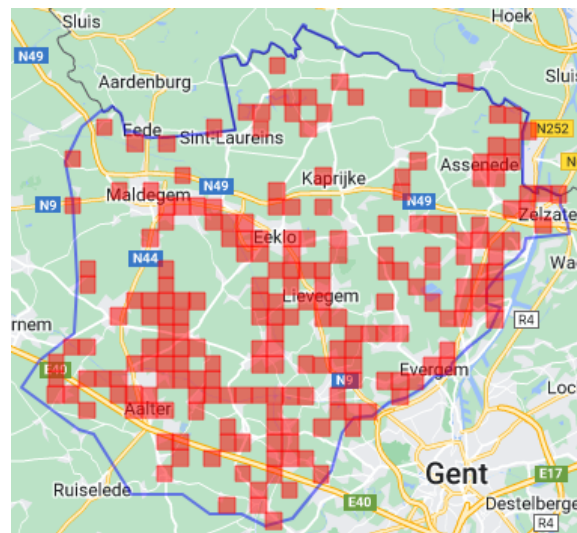
Deze vlindersoort is de algemeenste soort van de blauwtjes. De bovenkant van de vleugels is bij het mannetje blauw, bij het vrouwtje bruin, soms met sterke blauwe bestuiving. Het bruine vrouwtje kan soms verward worden met het Bruin blauwtje. Het grote verschil zit hem aan de onderkant van de voorvleugel waarop twee wortelvlekken staan bij het Icarusblauwtje. Deze ontbreken bij het Bruin blauwtje.

Het Icarusblauwtje is vooral te vinden in droge graslanden met een vrij korte vegetatie, zoals in wegbermen en kanaalbermen.

De vlinder vliegt in twee generaties: een eerste generatie vanaf begin mei tot begin juli (met een piek tussen 20 mei en 20 juni) en een tweede generatie van begin juli tot midden september (met een piek tussen 20 juli en 20 augustus). In uitzonderlijk gunstige jaren kan er eventueel nog een gedeeltelijk derde generatie optreden.

2010-2015

2020-2023

Koevinkje

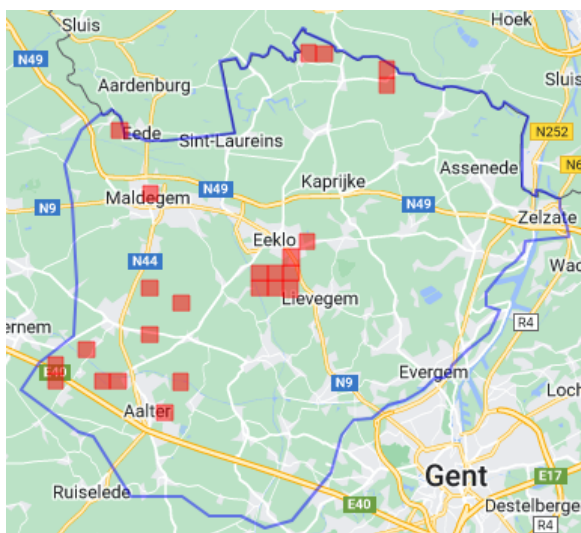
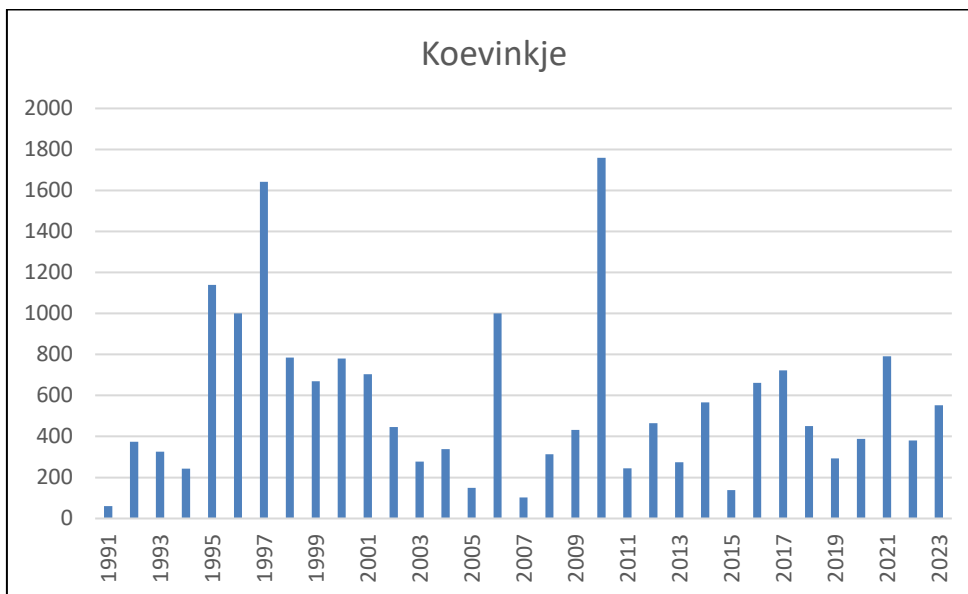
De bovenkant van deze vlinder is donkerbruin met een opvallend lichte franje. Zowel op de voorvleugel, als op de achtervleugel zijn enkele oogvlekjes te zien. De onderkant van de vleugels is iets lichter van kleur en met zeer opvallende geelgeringde ogen met witte kernen.

Deze ogen zijn bij het vrouwtje iets breder omringd, maar dit onderscheid is moeilijk te maken. Bij de voorvleugel zijn er drie ogen en op de achtervleugel zijn er dit vijf.

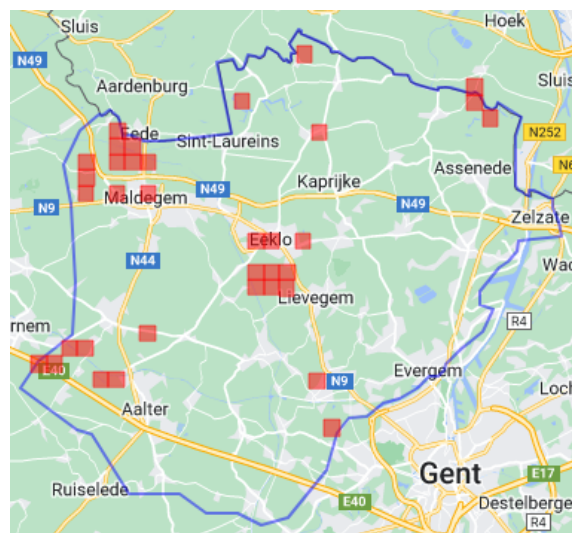
Deze vlinder is soms te verwarren met het mannetje van het Bruin zandoogje, dat ook volledig bruin gekleurd is. Het grootste verschil zit hem in de opvallende ogen bij het Koevinkje op de onderzijde van de vleugels.

Het voorkeursbiotoop van deze vlinder zijn ruige, vochtige graslanden in bossen en langsheen bosranden.

De vlinder vliegt in één generatie per jaar van midden juni tot midden augustus

2010-2015

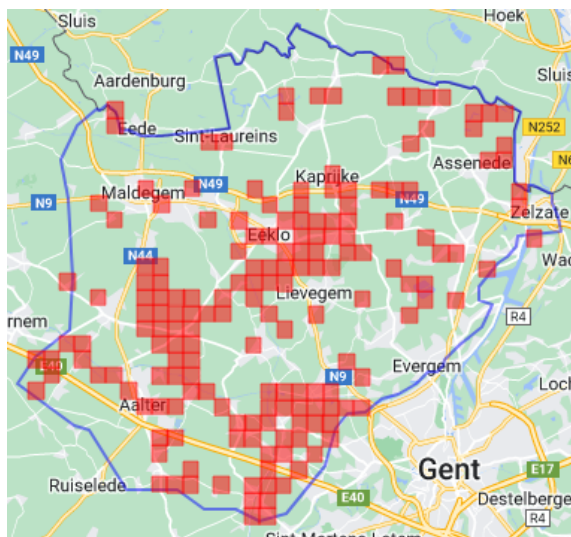
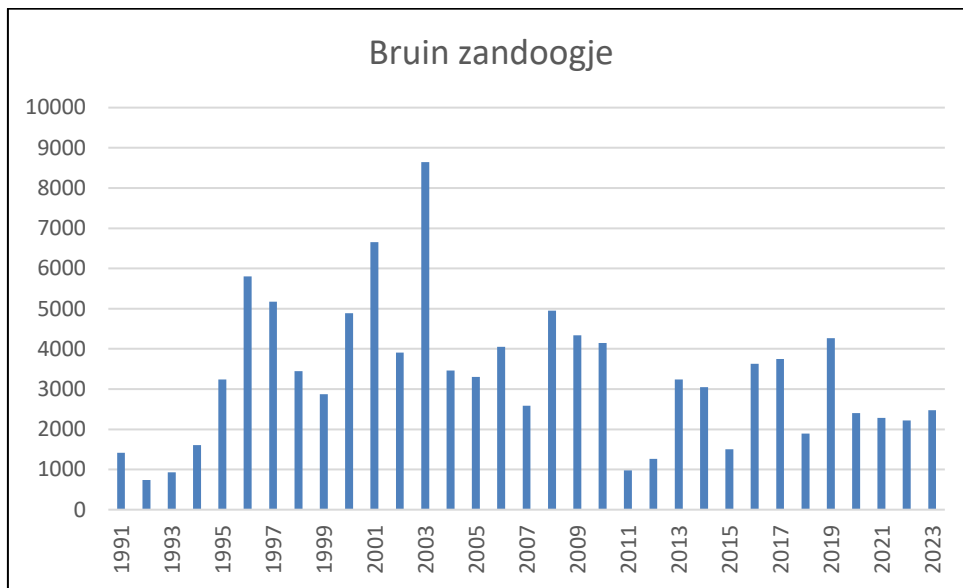
2020-2023

Bruin zandoogje

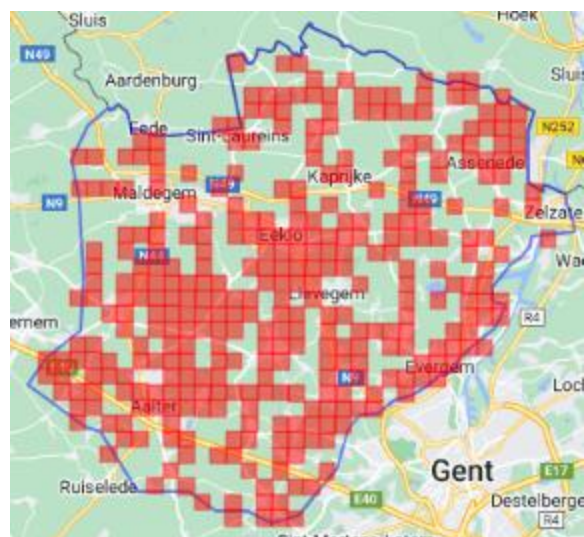
Bij deze vlindersoort is er een duidelijk verschil tussen het mannetje en het vrouwtje. Bij het mannetje is de bovenkant van de voorvleugel bruin met een ongekernde, zwarte oogvlek. Het vrouwtje heeft op de bovenkant van de voorvleugel een opvallend oranje veld met een meestal witgekernde, zwarte oogvlek. De bovenkant van de achtervleugel is bij beide geslachten bruin (bij het Oranje zandoogje komt hier ook een oranje vlek voor).

Ook aan de onderzijde is er een verschil tussen mannetje en vrouwtje. Bij het mannetje is de achtervleugel geelbruin met een donker wortelveld en enkele kleine zwarte stippen in het achterrandsveld. Bij het vrouwtje is de achtervleugel geelachtig en zonder zwarte stippen.

De vlinder wordt aangetroffen in vrij ruige graslanden. Hij vliegt in één generatie per jaar van midden juni tot eind augustus (met een piek in de maand juli).

2010-2015

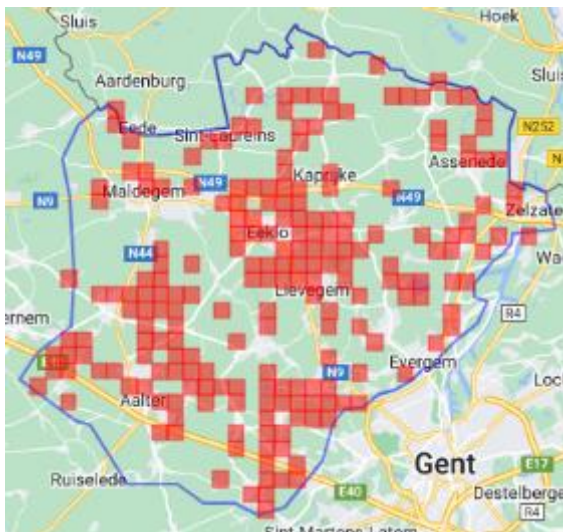
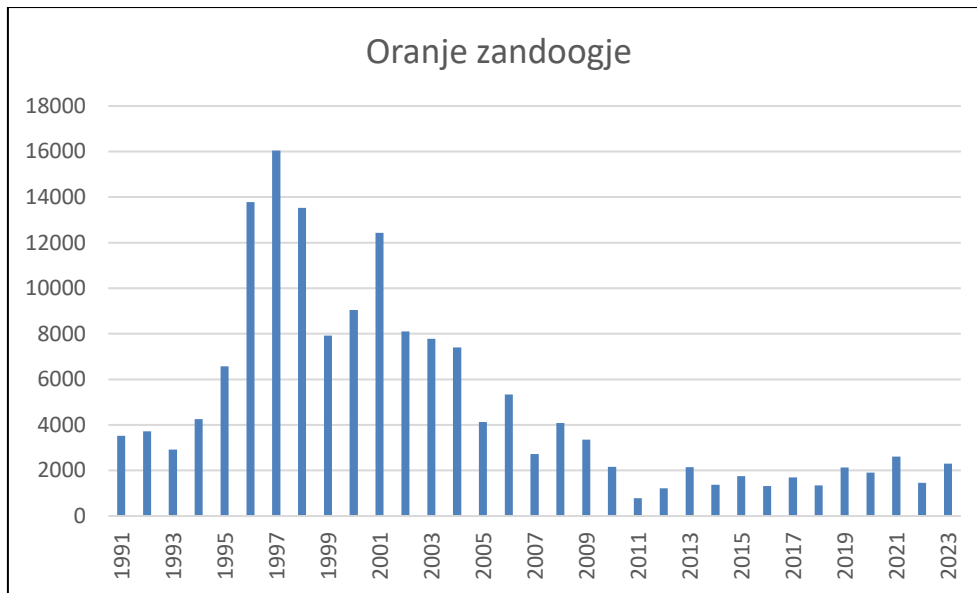
2020-2023

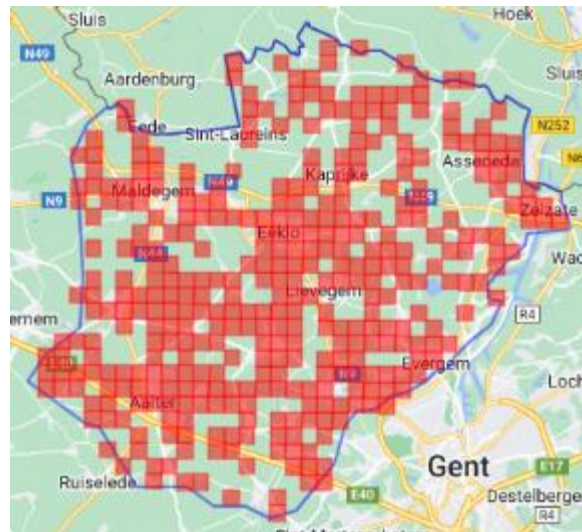
Oranje zandoogje

Ook hier is er duidelijk verschil waar te nemen tussen het mannetje en het vrouwtje. De bovenkant van de voor-en achtervleugel is oranje met brede bruine randen. Bij het mannetje is er een grote, zwarte geurstreep op de voorvleugel. Op de voorvleugel bevindt zich een grote, donkere, dubbel witgekernde oogvlek bij de vleugelpunt. Op de achtervleugel komt soms een klein oogvlekje voor. De onderkant van de achtervleugel heeft een lichtbruine grondkleur en er komen enkele zeer kleine witgekernde oogjes voor in een bruin vlekje.

Het Oranje zandoogje is vooral te vinden in ruige graslanden en vliegt in één generatie per jaar van begin juli tot eind augustus

2010-2015

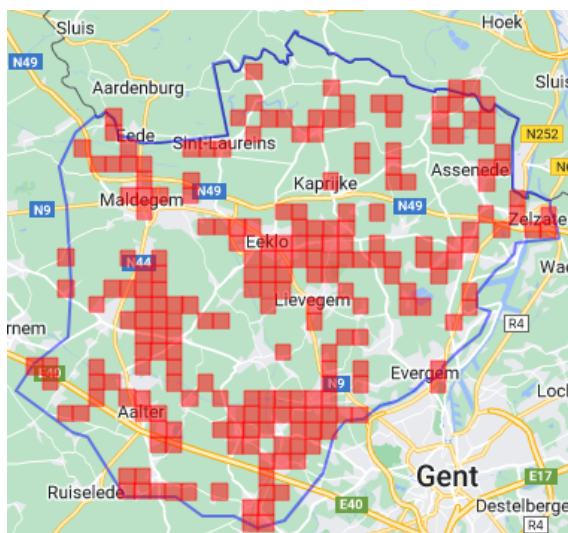
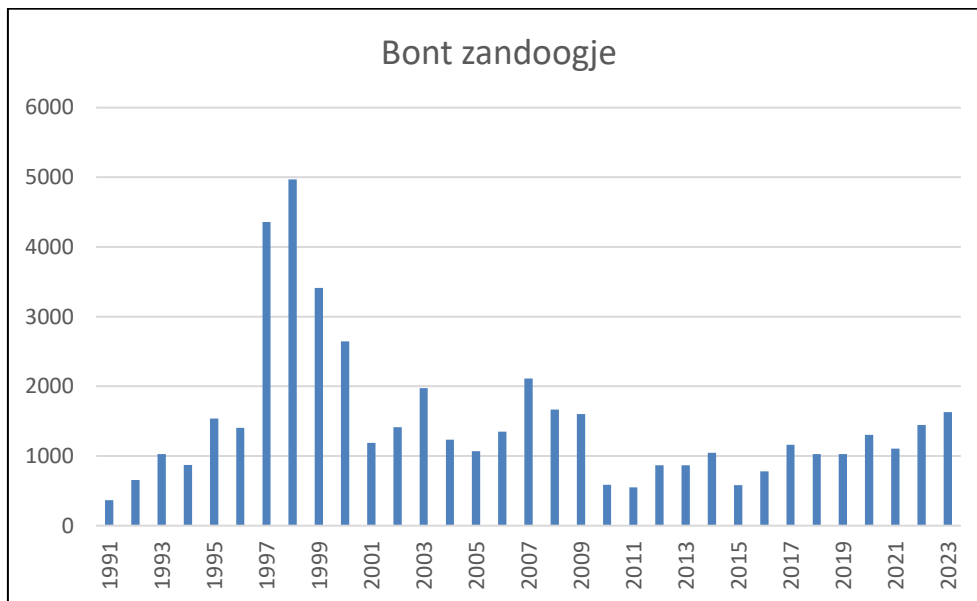
2020-2023

Bont zandoogje

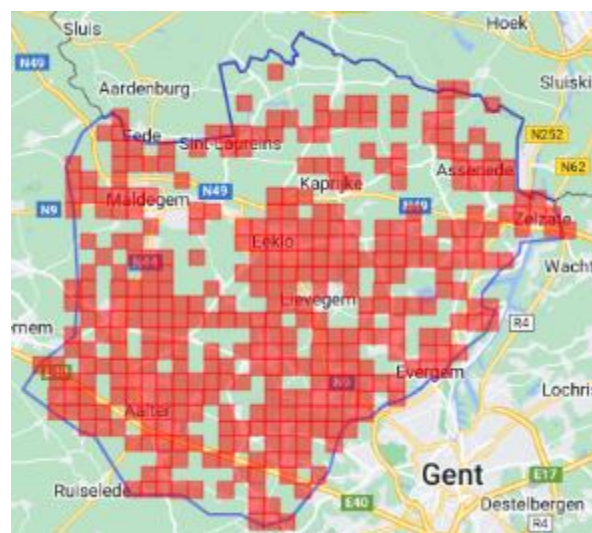
De bovenkant van deze vlinder is donkerbruin met een geeloranje vlekkenpatroon. Hij bezit op de voorvleugel een kleine witgekernde oogvlek bij de vleugelpunt en er komen een viertal ogen voor op de achterrand van de achtervleugel. De onderkant van de achtervleugel heeft een geelachtige grondkleur met een groenachtige tint.

Het Bont zandoogje is vooral te vinden in open bossen en aan bosranden, maar wordt ook waargenomen in tuinen met struiken en bomen. Het heeft een voorkeur voor schaduwrijke omgevingen, waar het echter de zon gaat opzoeken.

De vlinder vliegt meestal in twee generaties per jaar met een eerste generatie van midden april tot midden juni en een tweede generatie van eind juni tot begin oktober. Soms komt ook nog een derde generatie voor.

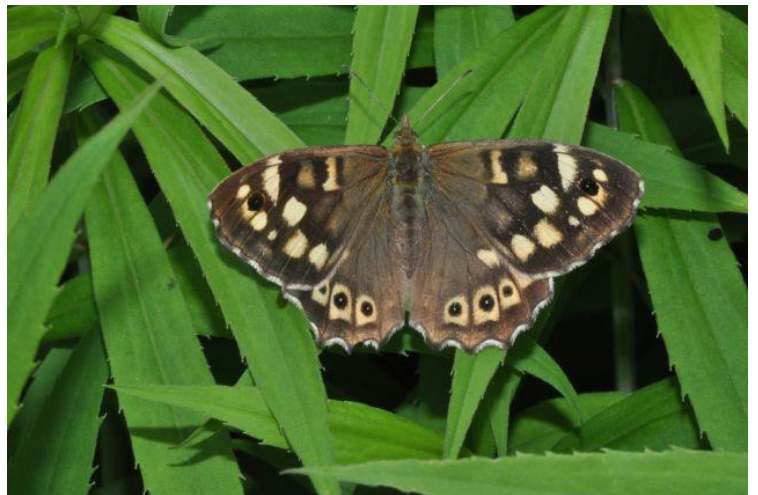

2010-2015

2020-2023

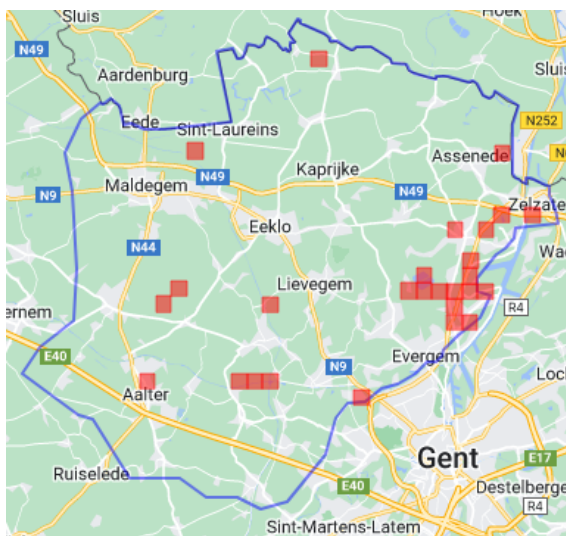
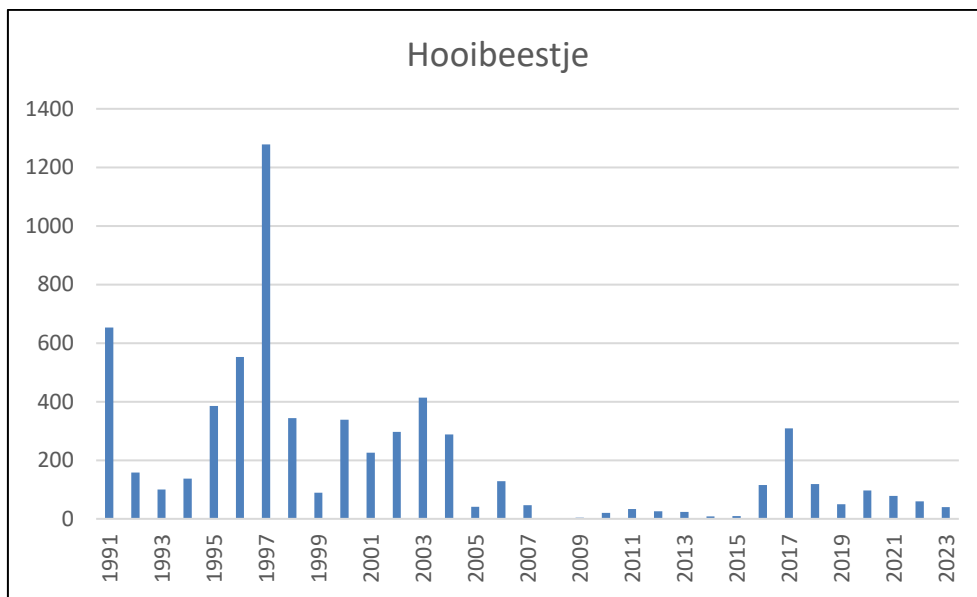
Bruin blauwtje – Icarusblauwtje – Koevinkje – Bruin zandoogje – Oranje zandoogje – Bont zandoogje

Hooibeestje

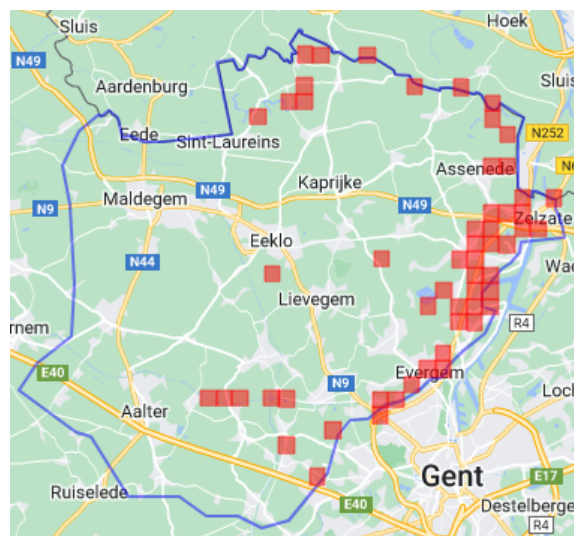
De bovenkant van dit vlindertje heeft een helder bruingele grondkleur. De voorvleugel heeft een grijze achterrand en een klein grijs oogje bij de vleugelpunt, dat op de onderzijde van de vleugel zwart, witgekernd en geelgeringd is. De onderkant van de achtervleugel heeft een grijze grondkleur en heeft onduidelijke oogjes in het achterrandsveld.

Het vlindertje heeft een voorkeur voor korte en vrij voedselarme, droge grasvelden.

Ook deze vlindersoort heeft het moeilijk en dit vooral door de verruiging van onze bermen. In de beginjaren van ons project vooral te vinden langsheen de kanaalbermen van het Kanaal Gent-Brugge, maar daar sterk gedecimeerd in aantallen. Tegenwoordig veel in pioniersvegetatie in industriegebieden. Is niet zo opvallend door grootte en kleur en dient dikwijls gericht gezocht te worden.

2010-2015

2020-2023

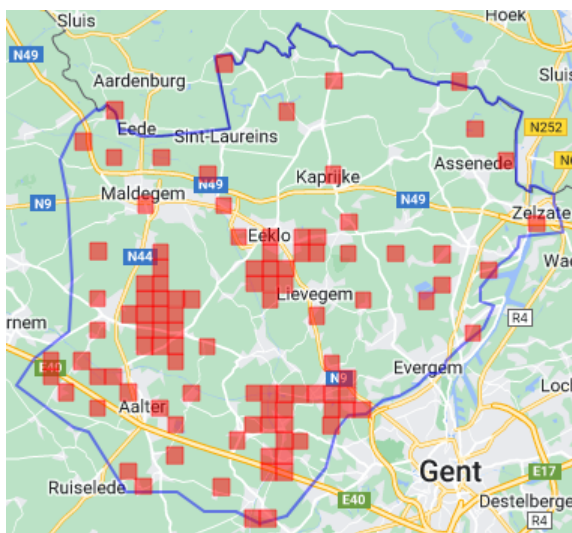
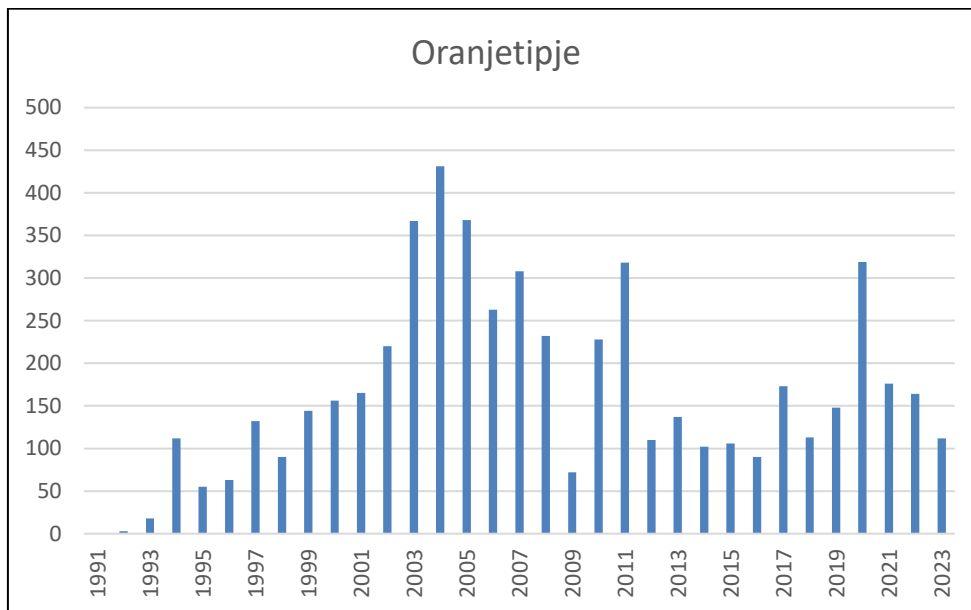

Oranjetipje

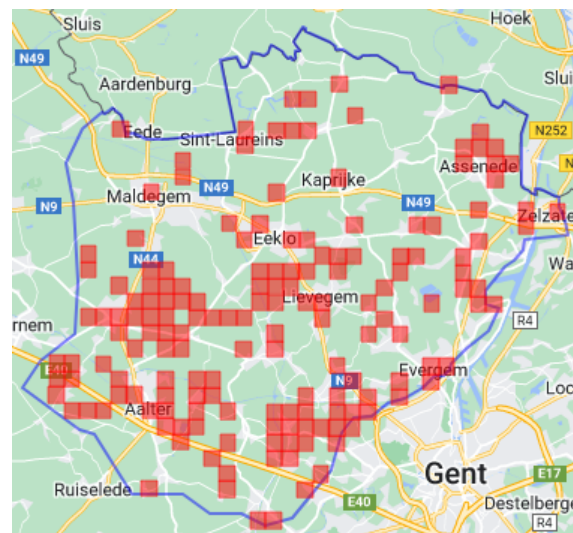
Het mannetje van deze vlindersoort is onmiskenbaar door de oranje vleugeltoppen van de voorvleugel. Het vrouwtje is moeilijker te erkennen en kan in de vlucht verward worden met ander koolwitjes. Zowel het mannetje, als het vrouwtje hebben een op de onderkant van de achtervleugels een vlekkege, gemarmerde geelgroene tekening, die duidelijk ontbreekt bij de andere koolwitjes.

De vlinder vliegt in één generatie van begin april tot begin juni (met een piek tussen 20 april en 10 mei). Het Oranjetipje leeft in vochtige gras- en hooilanden, veelal in de buurt van bossen. De vlinders voeden zich met nectar van kruidachtige planten, vooral van Pinksterbloem en Look-zonder-look, tevens de voedselplanten van de rups.

Door het verdwijnen van natte weiden met veel pinksterbloemen in een neerwaartse trend, maar sinds half de jaren '90 is het verspreidingsgebied sterk uitgebreid.

2010-2015

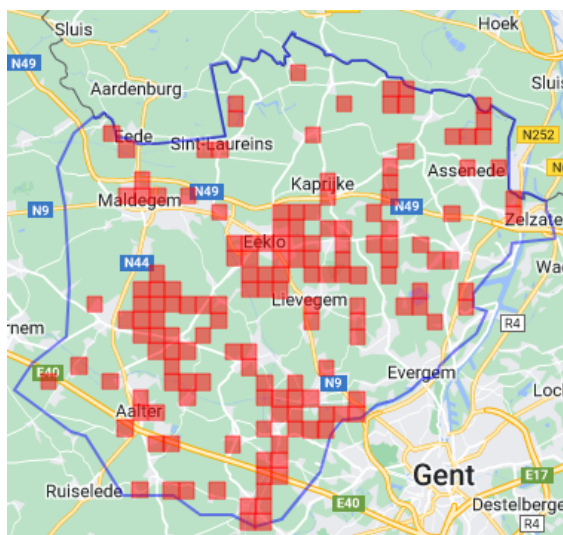
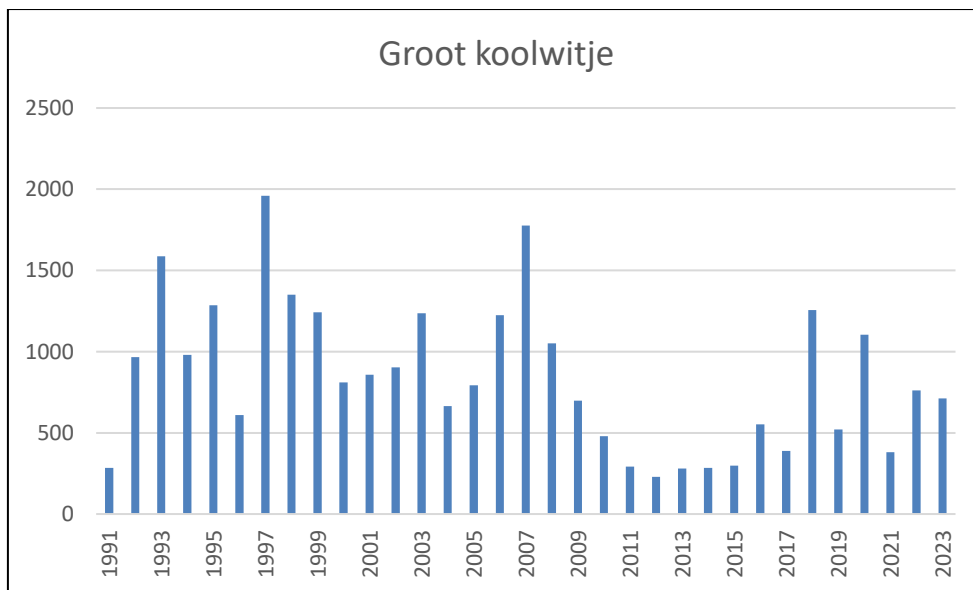
2020-2023

Groot koolwitje

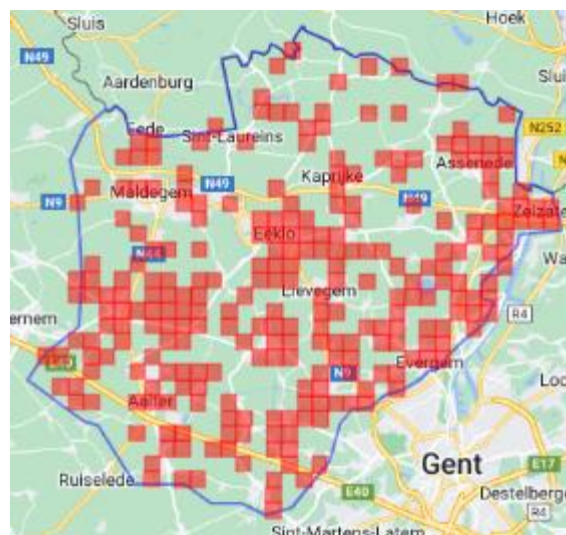
De grootste soort van de koolwitjes. Verwarring met andere koolwitjessoorten is steeds mogelijk. Kenmerkend is de zwarte vleugelpunt die zich tot over de helft van de vleugelrand voortzet (tot voorbij de zwarte vlek in het midden van de voorvleugels).

De vlinder vliegt in twee, soms drie generaties, waarvan de tweede en derde generatie elkaar overlappen. De eerste generatie vliegt van eind april tot eind juni. De tweede en derde generatie vliegen van einde juni tot eind september).

Verskil tussen de generaties is waarneembaar en is te zien aan de bestuiving op de vleugelpunten (bij de eerste generatie is deze vleugelpunt grijs bestoven, wat niet het geval is bij de tweede generatie).

2010-2015

2020-2023

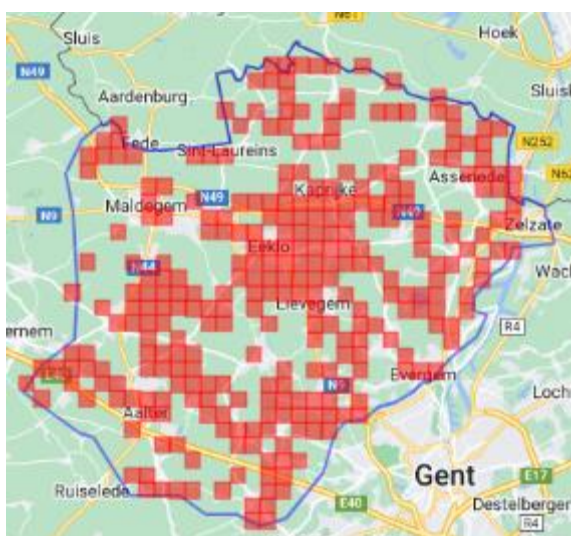
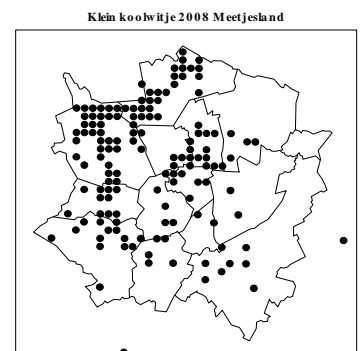
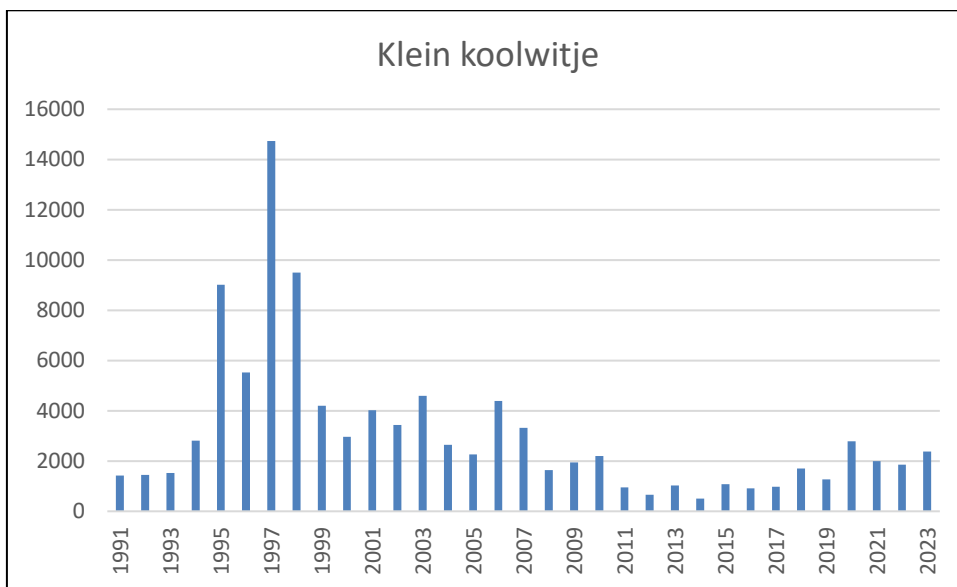
Klein koolwitje

Deze vlindersoort is één van de algemeenste vlindersoorten in onze regio. Hij is terug te vinden in alle biotopen: bosranden, ruigten, tuinen, graslanden,... Alleen midden in het bos is het niet zo frequent te vinden.

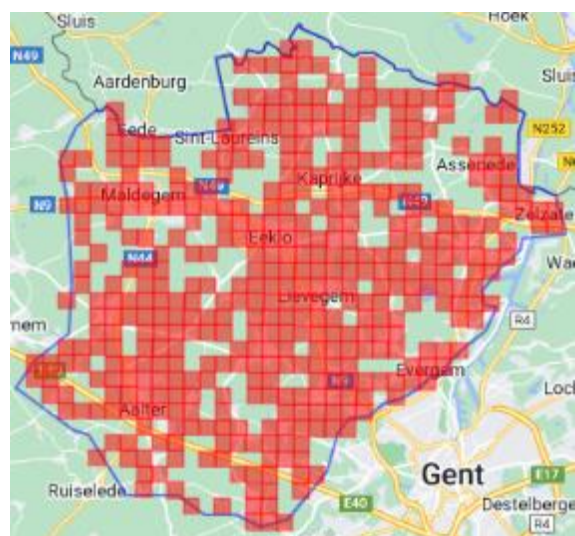
De zwarte vleugelpunt stopt voor de helft van de vleugelrand (niet tot voorbij de zwarte vlek in het midden van de voorvleugels).

Deze vlindersoort vliegt in drie generaties: de eerste generatie vliegt vanaf begin april tot eind juni; de tweede en derde generatie gaan elkaar ook overlappen zoals bij het Groot koolwitje. Deze generaties vliegen vanaf eind juni tot eind september. In zeer gunstige zomers kan zelfs nog een vierde generatie ontstaan.

We publiceren hierbij ook een kaartje uit het vlinderverslag van 2008 om aan te tonen waar de waarnemers van toen actief waren (onze werkgroep was ook actief in Gent, vandaar dat Gent ook op de kaart staat).

2010-2015

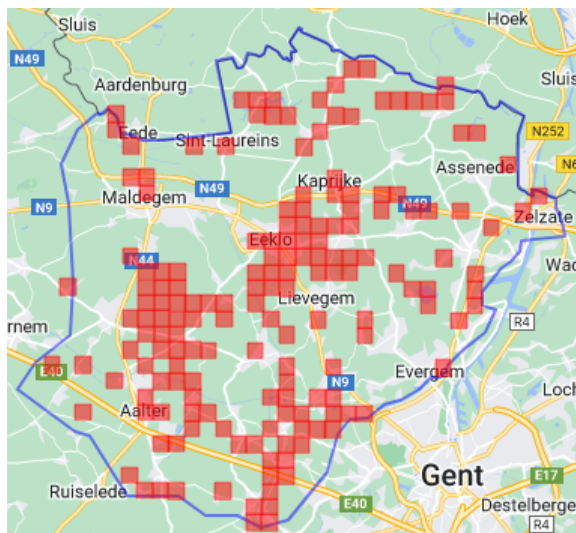
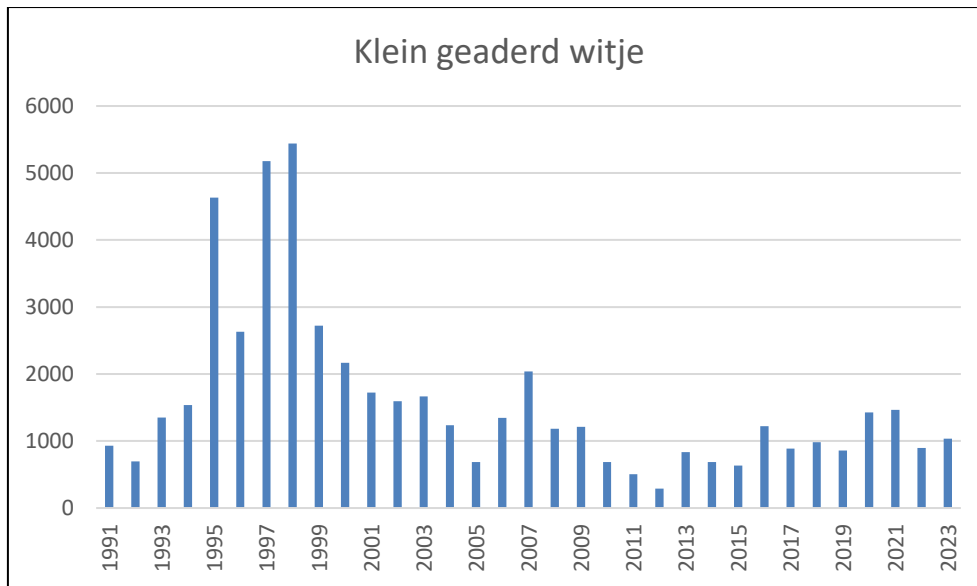
2020-2023

Klein geaderd witje

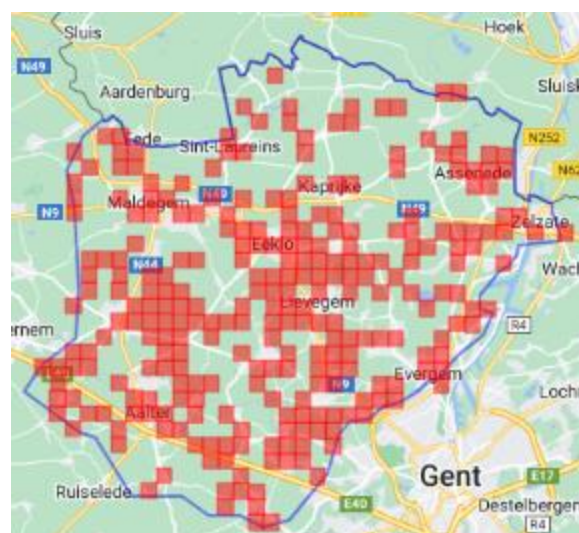
De kleinste soort van onze koolwitjes kan eveneens gevonden worden in alle biotopen, alhoewel een lichte voorkeur waarneembaar is voor meer vochtige en natuurlijke terreinen.

Ook bij deze soort zijn er terug drie generaties. Een eerste generatie vliegt van midden april tot begin juni, met een piekperiode in de maand mei. De tweede en derde generatie die elkaar overlappen vliegen van eind juni tot midden september.

Bij deze soort is het verschil tussen de generaties duidelijk waarneembaar aan de grijze bestuiving op de aderen die het duidelijkst is in de eerste generatie. Bij de volgende generaties zijn slechts sporen te zien van deze grijze bestuiving op de aderen.

2010-2015

2020-2023

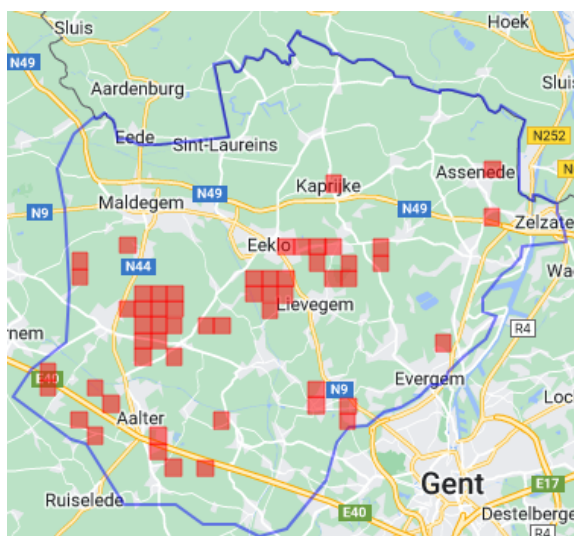
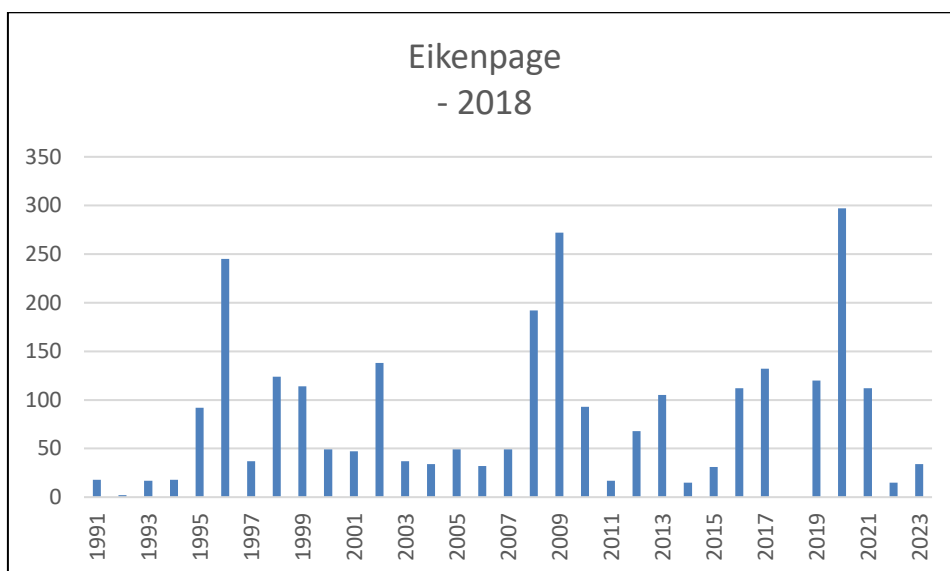
Eikenpage

Bij deze soort is er een duidelijk verschil tussen het mannetje en het vrouwtje. Bij het mannetje is de bovenkant van voor- en achtervleugel glanzend paarsblauw met een donkere achterrand. De onderkant is grijs met een witte lijn en enkele onduidelijke vlekken en twee zwak-oranje vlekken. Het vrouwtje heeft alleen een glanzend paarsblauw wortelveld op de bovenzijde van de voorvleugels, voor de rest is de vleugel donkerbruin tot zwart. De onderzijde is gelijk aan het mannetje, enkel de vlekken komen iets beter tot uiting.

De vlinder vliegt in één generatie per jaar van midden juni tot midden augustus

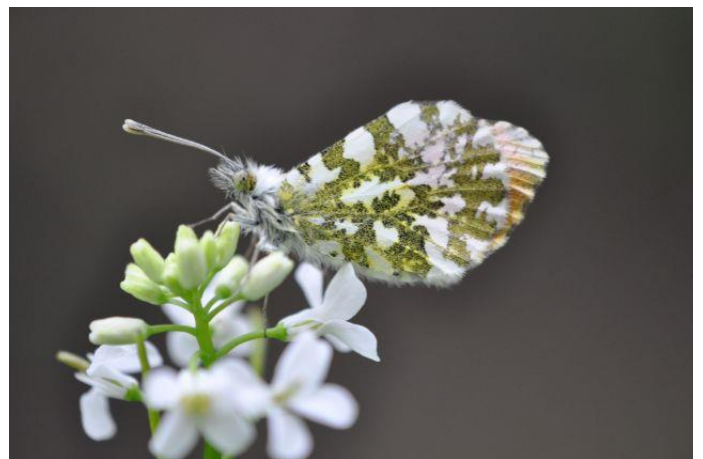
De vlinders voeden zich met de nectar van bloemen en struiken en met honingdauw. De vlinders houden zich graag rond de boomkruinen op. Het is dus zaak om de boomkruinen in het oog te houden om deze vlindersoort te kunnen waarnemen. Vandaar ook het onregelmatig aantal waarnemingen.

In 2018 kenden we een uitzonderlijk eikenpagejaar met niet minder dan 3368 waarnemingen (niet weergegeven op grafiek). In dit jaar de meest geziene vlinder in Het Leen.

2010-2023

De eikenpage komt hoofdzakelijk in bosgebied voor. De meeste aantallen werden steeds doorgegeven vanuit Het Leen door Filip Van den Bossche toen hij daar actief in dienst was en hij daar de vlinder regelmatig waarnam. Dit is ook één van de redenen van de sterke terugval in 2022 bij de pensionering van Filip. In 2022 gaf hij slechts één enkel exemplaar door.

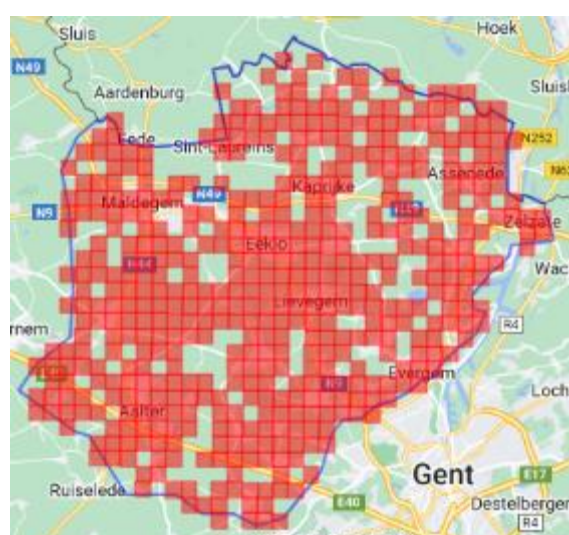
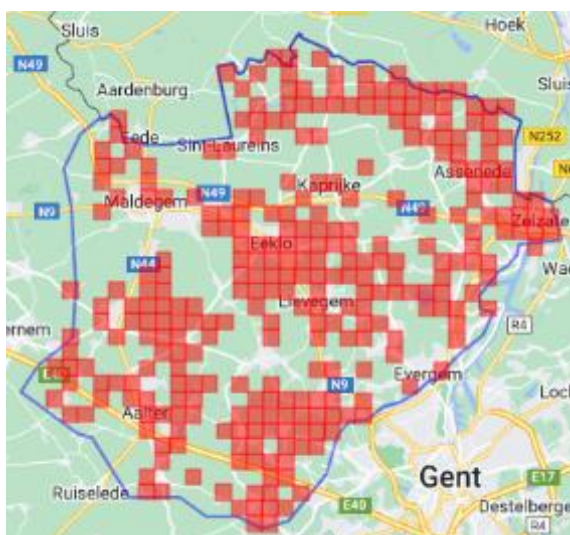
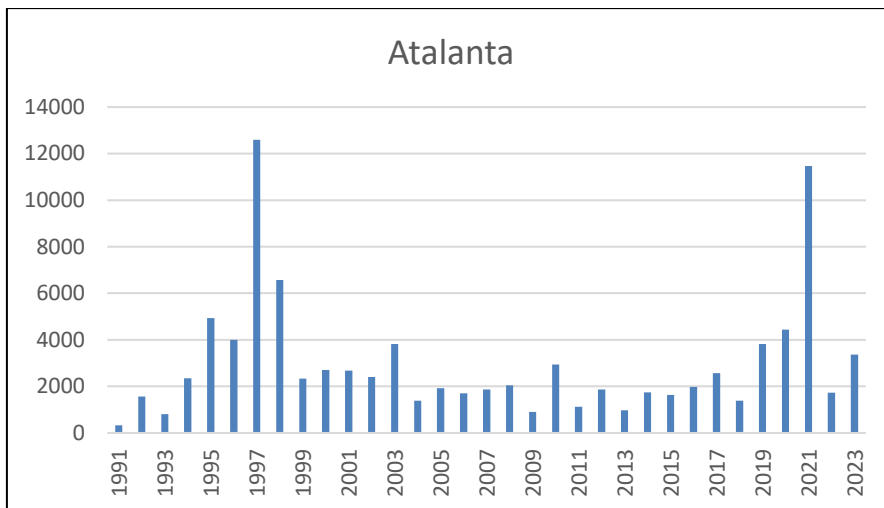
Hooibeestje – Eikenpage – Groot koolwitje – Klein koolwitje – Klein geaderd witje - Oranjetipje

Vervolgens bekijken we enkele trekvlinders, gevolgd door enkele onregelmatige gasten.

Atalanta

De Atalanta is onze meest voorkomende en best gekende trekvlinder onder de dagvlinders. De grondkleur van deze vlinder is zwart. De voorvleugel heeft op de bovenzijde een ononderbroken rode band over het midden en heeft witte stippen bij de voorrand en de vleugelpunt. De achtervleugel heeft een brede rode band langs de achterzijde. De onderzijde van de voorvleugel heeft ongeveer dezelfde tekening als de bovenzijde. Bij de achtervleugel is een onduidelijke tekening zichtbaar in de donkerbruine grondkleur.

De vlinder vliegt in één generatie per jaar, in goede jaren treffen we ook een tweede generatie aan. In het voorjaar komen de eerste trekkers aan, die zich hier dan gaan vermenigvuldigen. Deze worden dan nog aangevuld met nieuw aangekomen trekkers. De laatste jaren wijzen sommige waarnemingen in het vroege voorjaar op overwinterende exemplaren. Deze slagen hierin doordat we de laatste jaren nogal zachte winters hebben.

2010-2015

2020-2023

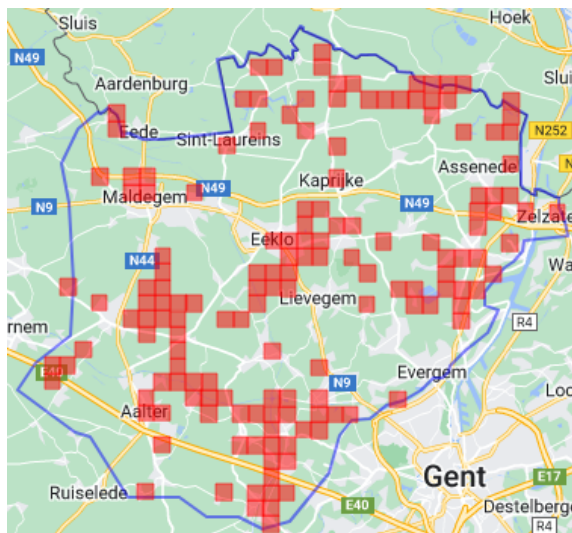
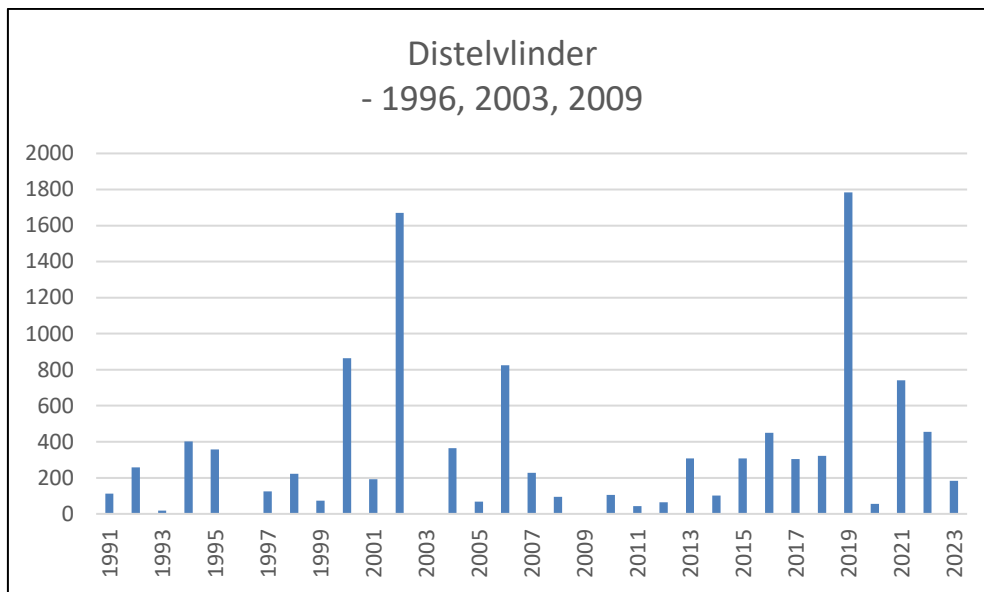

Distelvlinder

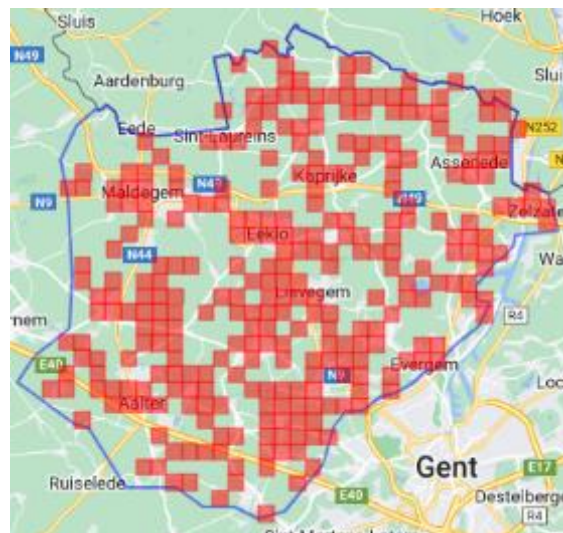
De vlinder kan in feite met geen enkele andere soort verward worden.

Als trekvlinder, die niet in onze streken kan overwinteren, kan hij in alle biotopen waargenomen worden. Vanaf begin mei (soms vroeger) kan hij bij ons worden waargenomen. Dit hangt vooral af van de weersomstandigheden in het zuiden en de op dit moment heersende windrichting. Deze factoren zijn eveneens bepalend op het aantal vlinders dat onze streek bereikt. De immigranten kunnen hier één generatie voortbrengen, uitzonderlijk een tweede.

Het aantal vlinders per jaar kan zeer sterk schommelen. We kennen echte distelvlinderjaren, die niet opgenomen zijn in de grafiek, met name het superjaar 1996 met niet minder dan 14038 waarnemingen, 2003 (4462 waarnemingen) en 2009 (5266 waarnemingen)

2010-2015

2020-2023

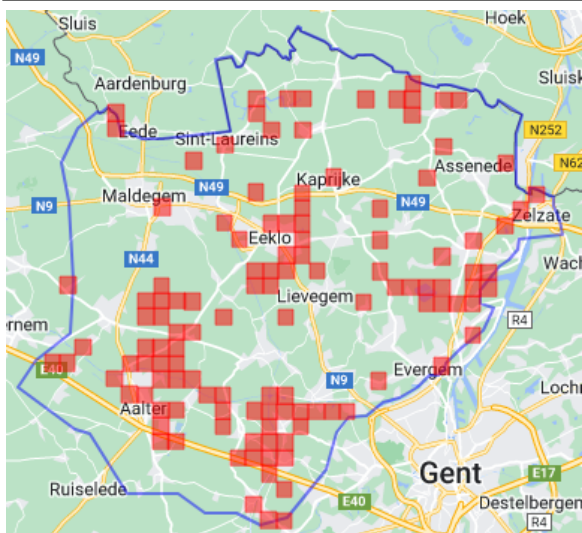
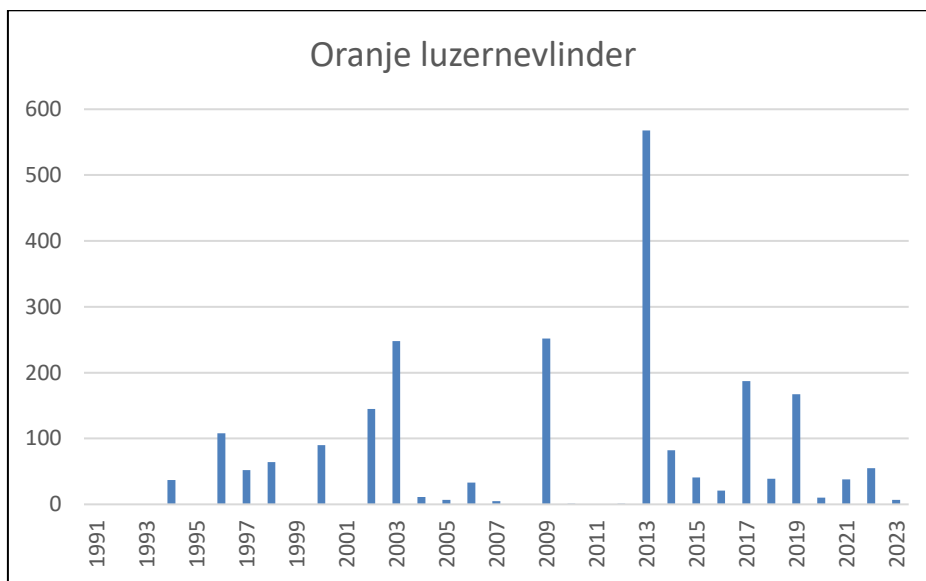
Oranje luzernevlinder

Van deze vlinder, die in onze streken enkel voorkomt als trekvlinder, worden bijna ieder jaar exemplaren gezien, zij het wel in wisselende hoeveelheden. De aantallen per jaar kunnen zeer sterk schommelen en dit voornamelijk in functie van de weersomstandigheden.

De vlinder is praktisch niet te verwisselen met een andere soort. Op het eerste zicht is enige verwarring mogelijk met de Gele luzernevlinder, maar bij nader toezien is er toch nog een groot verschil. Hij is meer oranjegeel en heeft een veel uitgebreider donkerder tekening op de vleugels, die zelfs goed in de vlucht is waar te nemen.

Bij ongeveer 10% van de vrouwtjes komt een witte vorm voor (forma helice), die dikwijls wordt aanzien voor de gele luzernevlinder.

De vlinder vliegt vanuit Zuid-Europa naar ons land. De eerste exemplaren bereiken reeds in mei onze streken, maar dit kan voortduren tot in de maand juli. Vanaf augustus-september vliegen de vlinders van de volgende generatie.

2010-2015

2020-2023

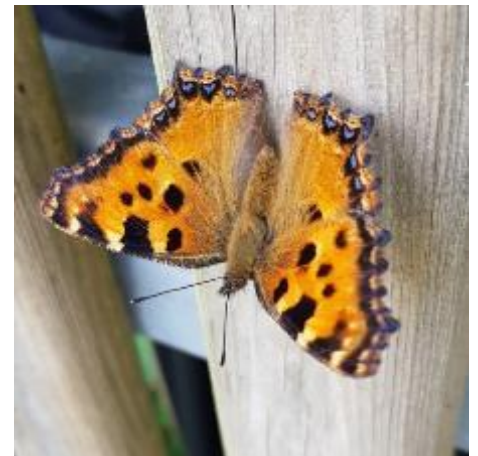
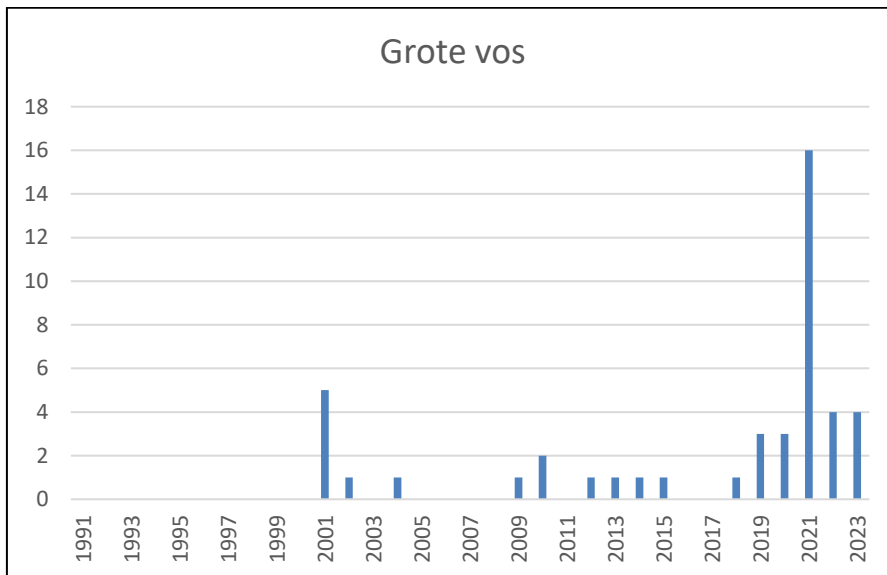
Atalanta – Distelvlinder – Oranje luzernevlinder

Grote vos

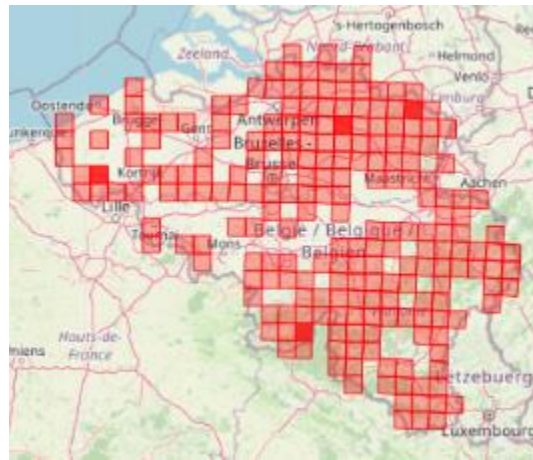
De grote vos stond lange tijd als ernstig bedreigd op de Rode Lijst. Inmiddels is de grote vos weer helemaal terug en niet hier en daar, maar echt op heel veel plekken verspreid door het land. Waarom de grote vos plotseling zo sterk vooruitgaat is niet helemaal zeker. Wel is duidelijk dat ze afkomstig zijn uit oostelijker streken. Als daar veel grote vossen zijn krijg je zwerfgedrag en komen ze ook onze kant op. Blijkbaar was dat het geval en de hier aangekomen vlinders vonden geschikte plekken om zich voort te planten. Klimaatverandering kan hier zeker een rol spelen, want door de opwarming worden de bosgebieden, net wat geschikter voor de grote vos. Ook het ouder worden van de bossen en het feit dat er veel vaker dan vroeger hout blijft liggen in het bos kunnen een rol spelen, want dat zijn de overwinteringsplekken.

De grote vos overwintert namelijk als ‘volwassen’ vlinder. In het vroege voorjaar komen ze tevoorschijn. Nadat ze een partner hebben gevonden en hebben gepaard, gaan de vrouwtjes op zoek naar waardplanten om eitjes op af te zetten. Dat doen ze op diverse loofbomen, zoals wilg en iep, maar ook fruitbomen worden wel gebruikt.

Het duidelijkste verschil tussen de kleine vos en de grote vos zijn de stippen op de voorvleugel. Kleine vos heeft er drie, de grote vos vier.

2010-2023

2023

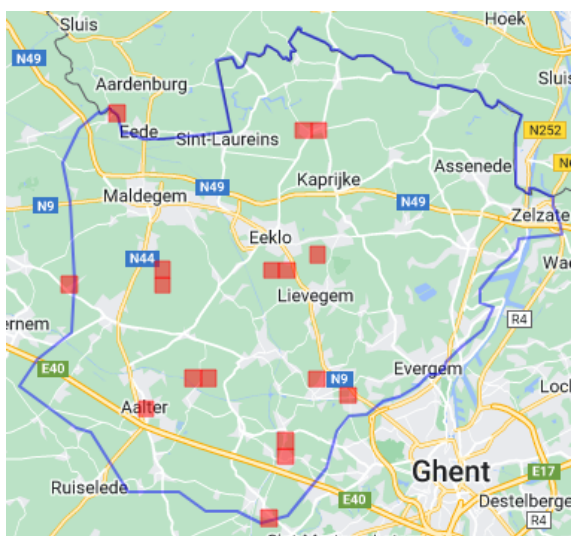
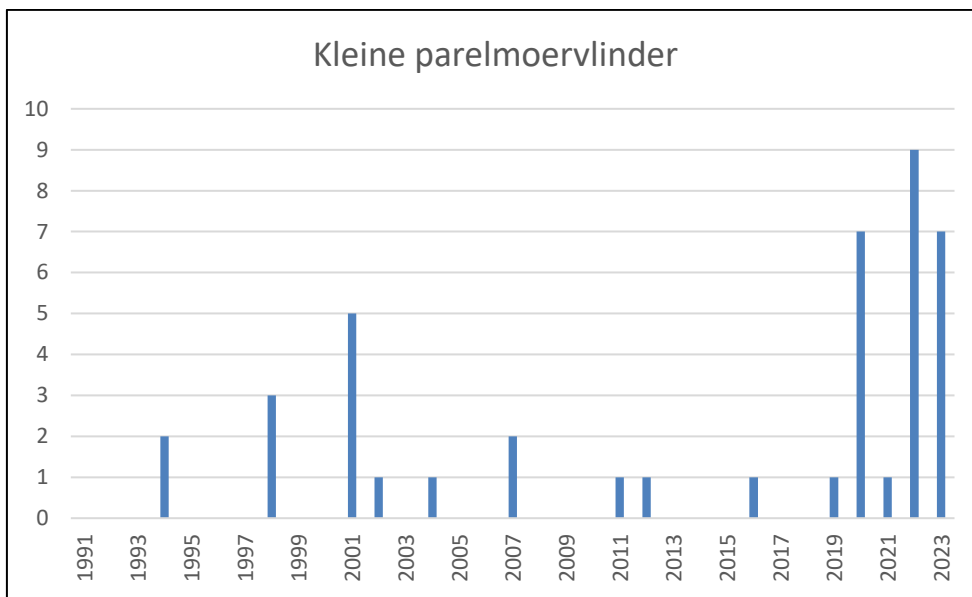

Kleine parelmoervlinder

De Kleine parelmoervlinder is een zeldzame soort die vooral in de kuststreek te vinden is, maar door zijn mobiliteit overal kan opduiken. De bovenkant van de vleugels is oranje met zwarte stippen. In vlucht is dit stippenpatroon tamelijk opvallend. De onderkant van de achtervleugel heeft opvallende, grote ovale zilverkleurige vlekken.

De Kleine parelmoervlinder is vooral te vinden op voedselarme graslanden en duinen waar veel viooltjes voorkomen.

De soort vertoonde een voortdurende achteruitgang tot aan het begin van de jaren negentig. Sindsdien gaat de soort weer licht vooruit. Bij ons gaat het vermoedelijk meestal om zwervers, die eventueel wel tijdelijke populaties kunnen vormen. De soort heeft 4 generaties van eind maart tot midden november.

2010-2023

Groentje

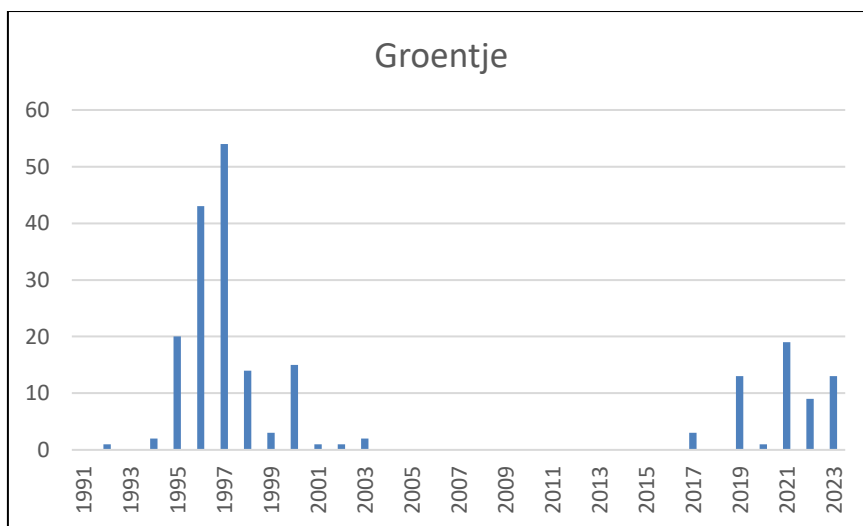

Zittend op een jong blaadje valt het Groentje nauwelijks op, maar de soort is onmiskenbaar. Het Groentje komt voor op vochtige en droge heide, in struwelen en bosranden en in kapvlakten en heeft één generatie van begin april tot eind juli.

Op enkele geïsoleerde populaties in West- en Oost-Vlaanderen (het Vloetenveld in Zedelgem, de Gulke Putten in Wingene, het Houthulstbos in Houthulst, het Drongengoedbos in Knesselare) en op de Tiendeberg na, is de verspreiding beperkt tot de Kempen. Eind de jaren 90 kwam het Groentje nog

voor op twee heideterreintjes tussen de twee startbanen van het Vliegveld in Ursel. Echter door verbossing van deze terreintjes verdween de soort vanaf 2004. Intussen zijn de terreintjes terug open gemaakt, maar is het Groentje nog niet terug gekomen.

In 2017 werden voor het eerst enkele Groentjes waargenomen in het Maldegemveld. De vraag werd gesteld of dit een natuurlijke populatie was of dat er een paar exemplaren uitgezet zijn in dit gebied. Momenteel is dit nog steeds niet duidelijk. In 2018 werden er echter geen nieuwe exemplaren vastgesteld, maar vanaf 2019 is er toch blijkbaar een nieuwe populatie die stand houdt en intussen al ruimer verspreid is in het gebied. Het Maldegemveld leent er zich alvast toe om een mooie populatie Groentjes te herbergen.

Een aantal andere soorten worden ook nog vermeld uit het Meetjesland. Ofwel zijn dit uitzonderlijke trekkers of effectief foutief ingevoerde soorten op waarnemingen.be.

Uit onze database, die dus gebaseerd is uit de vlinderwaarnemingen uit het dagvlinderproject en vanaf 2010 uit de gegevens uit waarnemingen.be kunnen we nog heel wat extra informatie halen.

Zo kunnen we de vliegtijddiagrammen van iedere soort bepalen.

Als voorbeeld geef ik hier de vliegtijden weer van enkele soorten, gebaseerd op waarnemingen.be

Beginnen doe ik met een grafiek van alle vlinders. De aantallen vlinders zijn weergegeven per week. Om een oriëntatie te hebben de periode van enkele weeknummers:

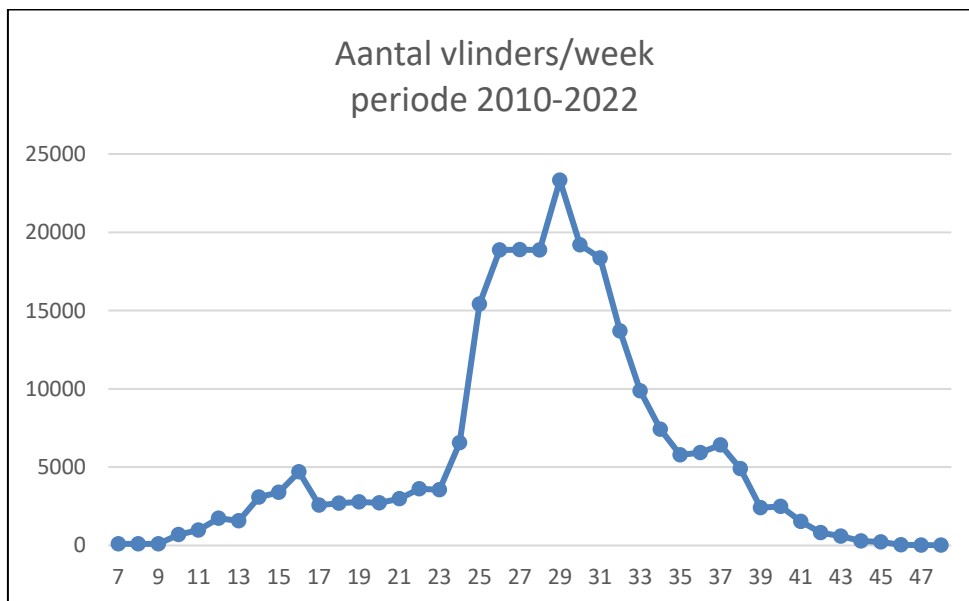
W 7 = half februari

W 16 = half april

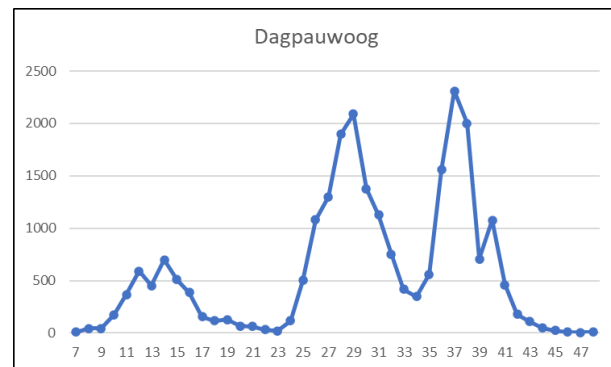
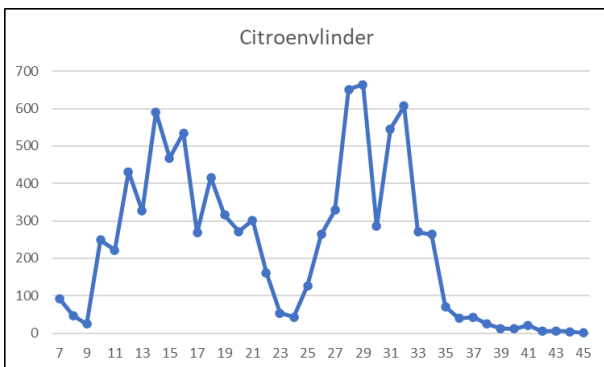
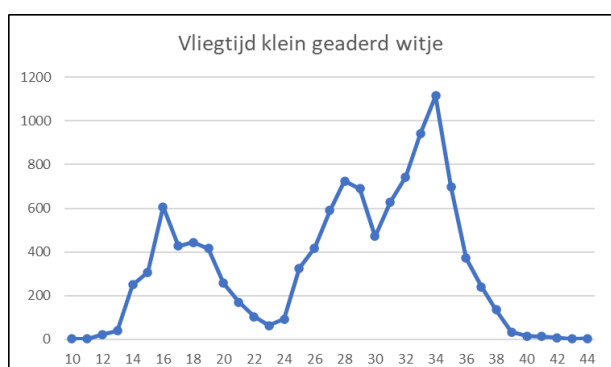
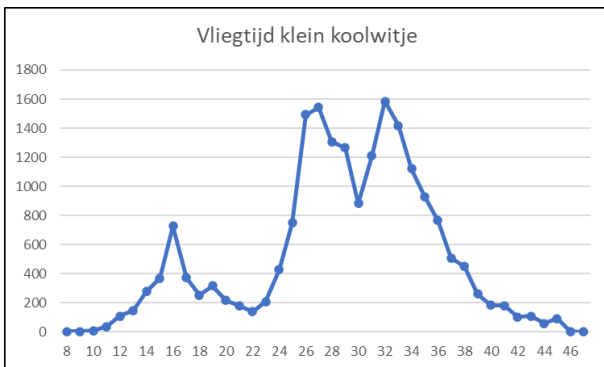
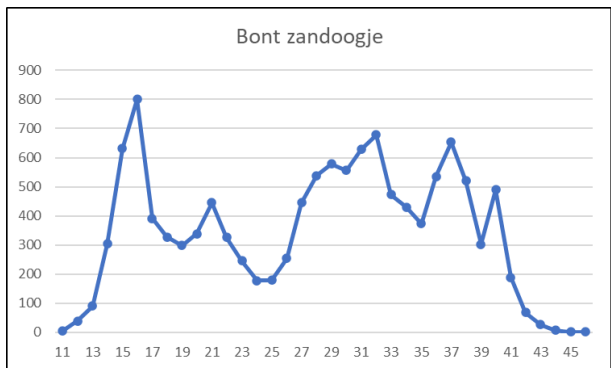
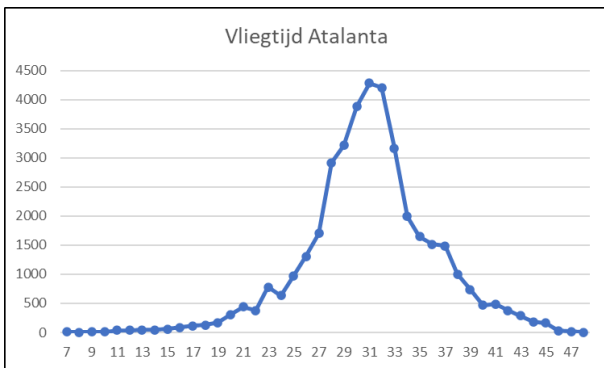
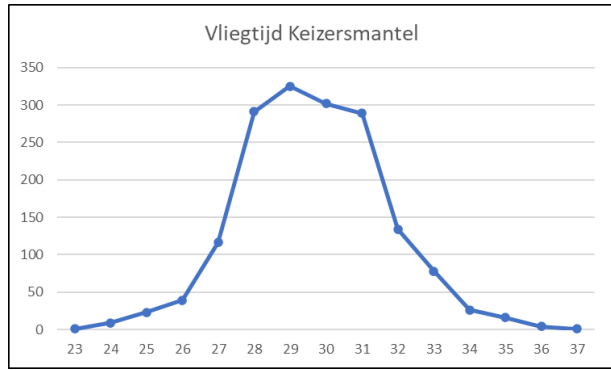
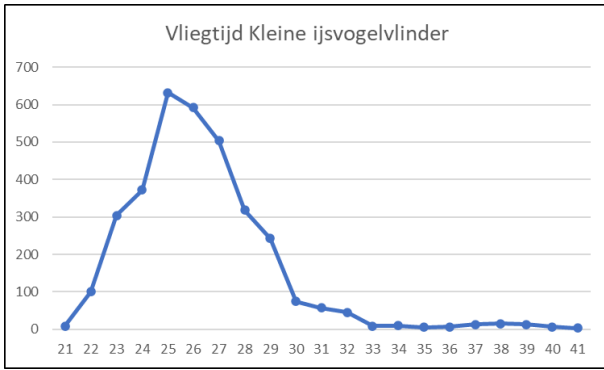
W 29 = half juli

W 37 = half september

W48 = eind november

Zoals te zien is op de grafiek vliegen midden van de zomer de meeste vlinder, met een voorjaarspiek half april en een najaarspiek half september.

Zoals eerder aangehaald is het aantal dagvlinders drastisch gedaald. Klopt dit wel? Kunnen we dit aantonen aan de hand van onze gegevens?

Om dit te staven zouden we al onze gegevens dienen voor te leggen aan een gespecialiseerde instelling die hier uitgebreide statistiek zal op loslaten, maar nog is het moeilijk daar onze gegevens eigenlijk niet gestandaardiseerd zijn bekomen, maar eerder losse waarnemingen zijn.

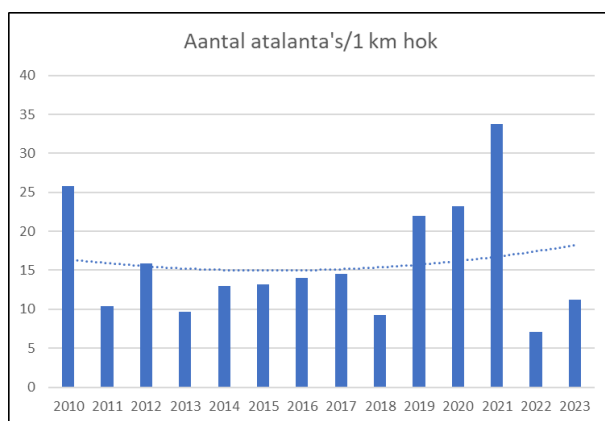
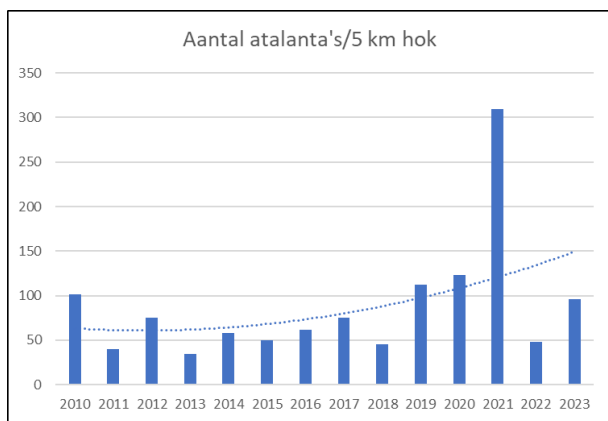
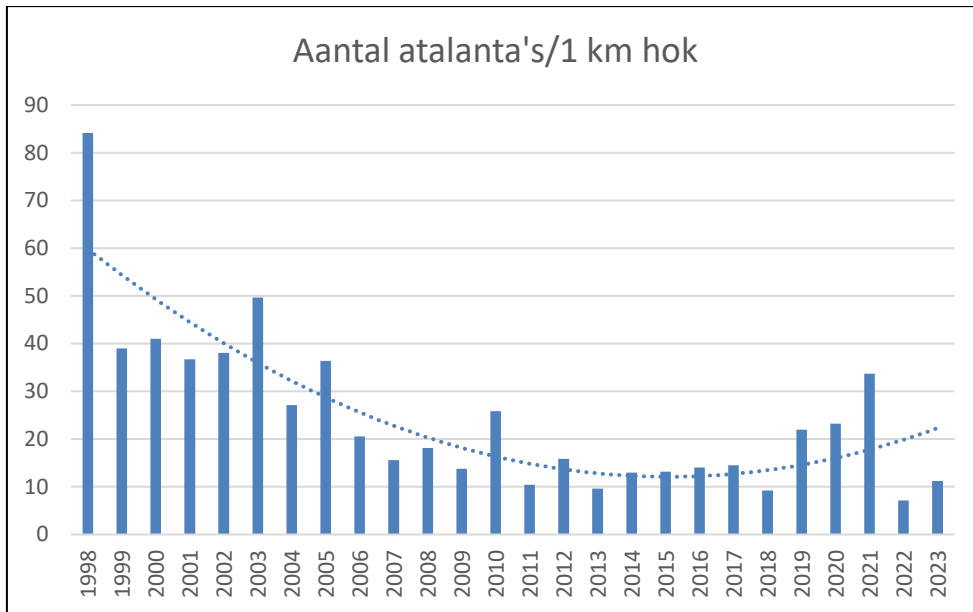
Toch hebben we een poging gewaagd voor een drietal soorten, wat toch heel wat werk in de voeten had om alle nodige gegevens te verzamelen.

In eerste instantie geven we een tabel met de gegevens en dan enkele grafieken, waarbij we naar ons inziens de meest relevante parameter tonen. In de tabel is het aantal 1 en 5 km hokken aangegeven waarin de vlinder voorkomt in het Meetjesland. Het Meetjesland telt ongeveer een 600 1 km-hokken en 40 5 km-hokken.

Atalanta

Jaar	aantal 1 km hokken	aantal 5 km hokken	aantal vlinders	aantal waarnemers	aantal waarnemingen	aantal vlinders/ km hok	aantal vlinders/ 5 km hok	aantal vlinders/ waarnemer	aantal vlinders/ waarneming
1998	78		6564	44	1223	84		149	5,4
1999	60		2338	26	733	39		90	3,2
2000	66		2707	40	774	41		68	3,5
2001	73		2680	31	688	37		86	3,9
2002	63		2398	39	679	38		61	3,5
2003	77		3825	44	956	50		87	4,0
2004	51		1382	26	561	27		53	2,5
2005	53		1928	27	616	36		71	3,1
2006	83		1704	30	707	21		57	2,4
2007	120		1872	28	682	16		67	2,7
2008	113		2047	34	712	18		60	2,9
2009	66		908	15	323	14		61	2,8
2010	114	29	2944	47	922	26	102	63	3,2
2011	108	28	1126	47	612	10	40	24	1,8
2012	118	25	1873	43	784	16	75	44	2,4
2013	101	28	974	57	568	10	35	17	1,7
2014	135	30	1749	54	828	13	58	32	2,1
2015	124	33	1633	57	808	13	49	29	2,0
2016	141	32	1977	64	976	14	62	31	2,0
2017	177	34	2568	84	1413	15	76	31	1,8
2018	151	31	1391	67	873	9	45	21	1,6
2019	174	34	3826	92	1466	22	113	42	2,6
2020	191	36	4437	175	1959	23	123	25	2,3
2021	340	37	11465	415	4713	34	310	28	2,4
2022	243	36	1733	214	1057	7	48	8	1,6
2023	300	35	3362	378	1765	11	96	9	1,9

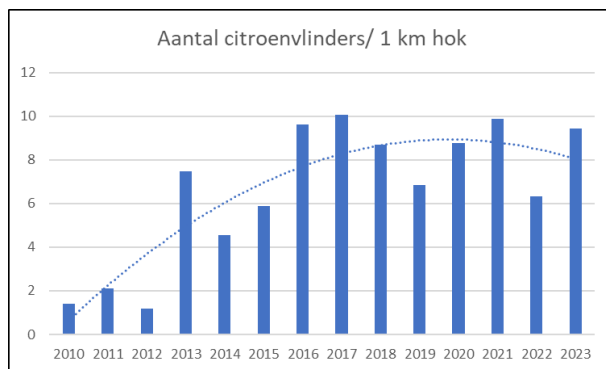
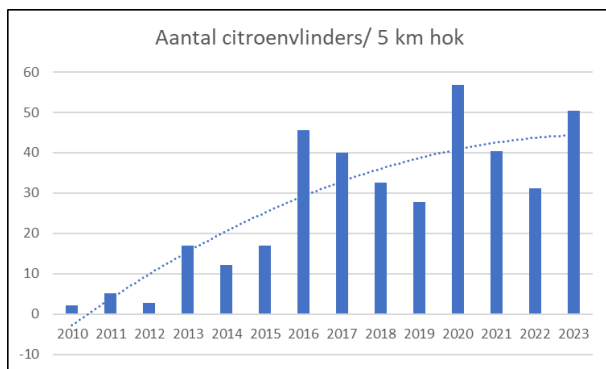
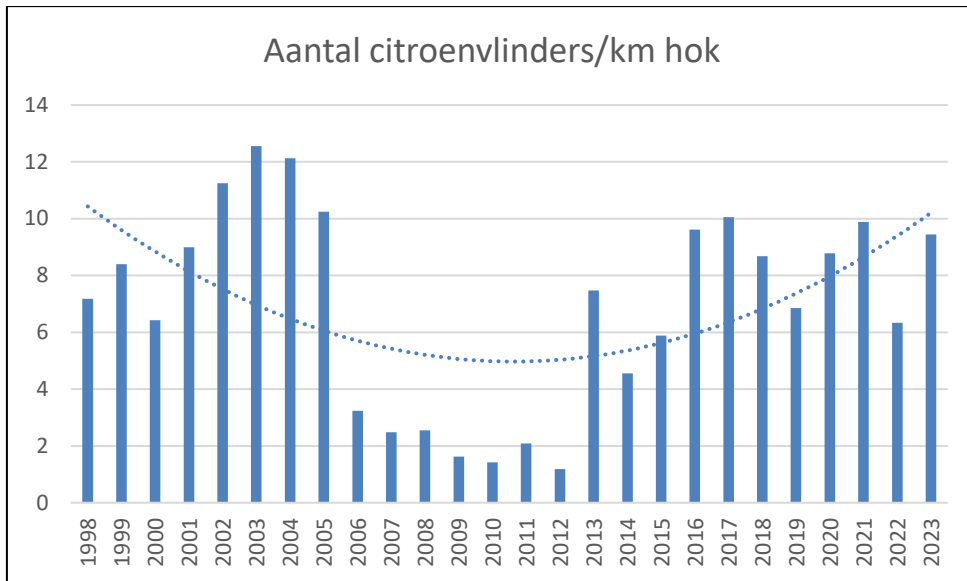

Het aantal vlinders per 1 km hok is geen standaardgegeven op waarnemingen.be, dit van een 5 km hok kan uit de statistieken afgelezen worden. De trend in beide gevallen is min of meer gelijklopend. Deze gegevens zijn enkel beschikbaar vanaf 2010.

Citroenvlinder

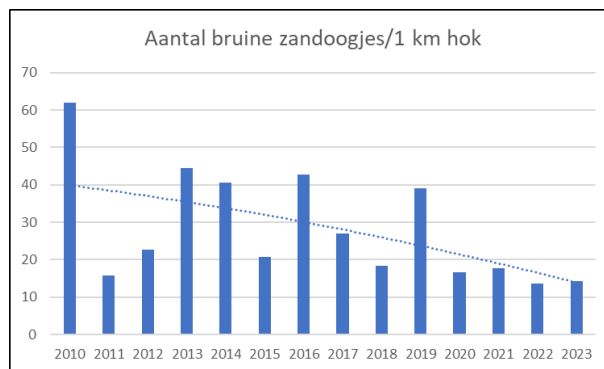
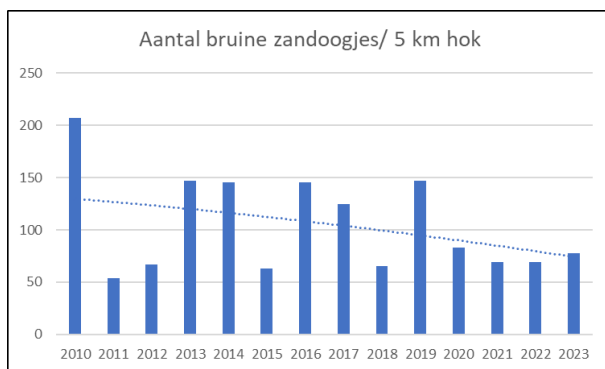
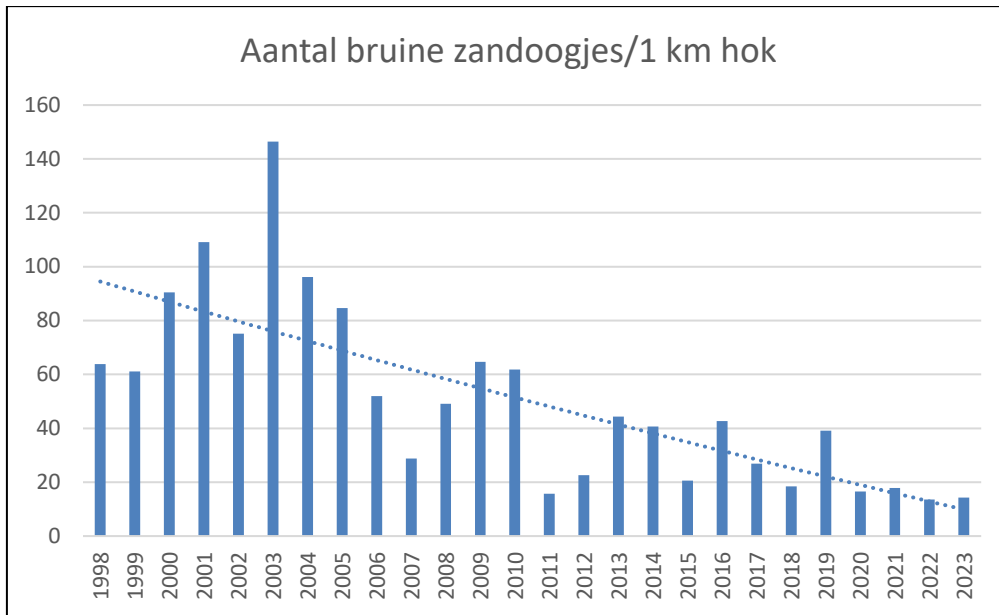
Jaar	aantal 1 km hokken	aantal 5 km hokken	aantal vlinders	aantal waarnemers	aantal waarnemingen	aantal vlinders/ km hok	aantal vlinders/ 5 km hok	aantal vlinders/ waarnemer	aantal vlinders/ waarneming
1998	45		323	33	163	7		10	2,0
1999	35		294	19	131	8		15	2,2
2000	45		289	28	158	6		10	1,8
2001	35		315	23	118	9		14	2,7
2002	52		585	36	253	11		16	2,3
2003	63		791	41	357	13		19	2,2
2004	47		570	31	235	12		18	2,4
2005	49		502	31	192	10		16	2,6
2006	38		123	24	84	3		5	1,5
2007	29		72	17	54	2		4	1,3
2008	11		28	14	22	3		2	1,3
2009	8		13	7	12	2		2	1,1
2010	12	8	17	10	16	1	2	2	1,1
2011	22	9	46	16	44	2	5	3	1,0
2012	16	7	19	13	18	1	3	1	1,1
2013	32	14	239	30	94	7	17	8	2,5
2014	56	21	255	45	171	5	12	6	1,5
2015	69	24	406	53	274	6	17	8	1,5
2016	114	24	1096	49	508	10	46	22	2,2
2017	119	30	1197	75	902	10	40	16	1,3
2018	116	31	1007	83	756	9	32	12	1,3
2019	126	31	863	90	698	7	28	10	1,2
2020	181	28	1589	121	1215	9	57	13	1,3
2021	147	36	1453	180	1107	10	40	8	1,3
2022	157	32	995	128	828	6	31	8	1,2
2023	176	33	1662	204	1063	9	50	8	1,6

Bruin zandoogje

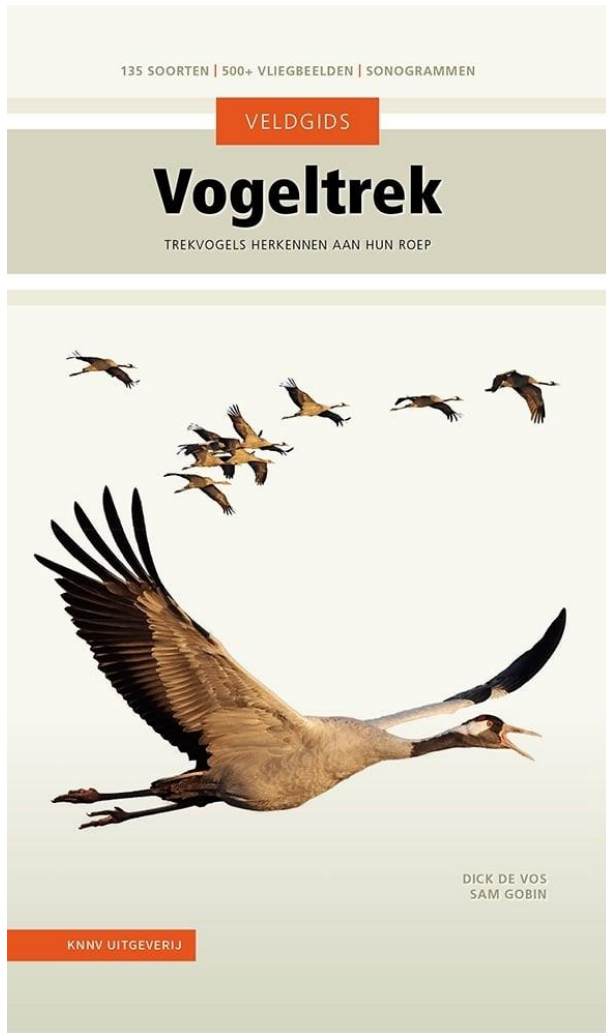
Jaar	aantal 1 km hokken	aantal 5 km hokken	aantal vlinders	aantal waarnemers	aantal waarnemingen	aantal vlinders/ km hok	aantal vlinders/ 5 km hok	aantal vlinders/ waarnemer	aantal vlinders/ waarneming
1998	54		3446	39	278	64		88	12,4
1999	47		2872	19	197	61		151	14,6
2000	54		4885	27	274	90		181	17,8
2001	61		6656	24	272	109		277	24,5
2002	52		3909	30	282	75		130	13,9
2003	59		8643	30	421	146		288	20,5
2004	36		3462	19	232	96		182	14,9
2005	39		3300	24	211	85		138	15,6
2006	78		4054	24	344	52		169	11,8
2007	90		2589	24	271	29		108	9,6
2008	101		4954	27	338	49		183	14,7
2009	67		4334	12	227	65		361	19,1
2010	67	20	4146	25	267	62	207	166	15,5
2011	62	18	974	31	193	16	54	31	5,0
2012	56	19	1265	34	235	23	67	37	5,4
2013	73	22	3240	37	356	44	147	88	9,1
2014	75	21	3050	35	297	41	145	87	10,3
2015	73	24	1506	38	317	21	63	40	4,8
2016	85	25	3632	44	354	43	145	83	10,3
2017	139	30	3744	52	841	27	125	72	4,5
2018	103	29	1895	54	534	18	65	35	3,5
2019	109	29	4264	55	481	39	147	78	8,9
2020	145	29	2403	97	766	17	83	25	3,1
2021	128	33	2280	171	811	18	69	13	2,8
2022	163	32	2222	148	686	14	69	15	3,2
2023	174	32	2477	188	1056	14	77	13	2,3

Voor de geïnteresseerden de vlindersverslagen van 1999 tot 2009 zijn nog in pdf-formaat te krijgen. Een mailtje naar chris.bruggeman@skynet.be met de gewenste verslagen is voldoende om ze toegestuurd te krijgen.

Veldgids Vogeltrek in beeld - Trekvogels herkennen aan hun vliegbeeld

Na de 'Veldgids Vogeltrek', waarin de nadruk ligt op herkenning van trekvogels via de roep is er nu de e 'Veldgids Trekvogels in beeld', waarin de nadruk ligt op de vliegbeelden. Samen behandelen de twee veldgidsen alle trekvogels die boven Nederland passeren.

Elk jaar is de vogeltrek weer een fascinerend fenomeen. In het najaar trekken miljoenen vogels over Nederland naar hun overwinteringsgebieden in het zuiden. In het voorjaar komen ze weer terug. Welke vogels zijn dat en hoe herken je ze? Deze gids helpt om trekvogels te herkennen aan de hand van hun vliegbeeld.

Het vliegbeeld, verkleed en gedrag zijn vaak doorslaggevend voor de herkenning. Van de imposante visarend tot aan de snelle zomertortel en van de langs de kust vliegende jan-van-gent tot aan de sierlijke grote stern. De illustratieve foto's en beschrijvingen van kenmerken helpen bij de herkenning. Verspreidingskaarten met de broed- en wintergebieden maken de soms extreem lange trekroutes zichtbaar.

- Topografie, navigatie, onderzoek naar vogeltrek
- 120 soorten trekvogels in beeld
- 500+ foto's van vliegbeelden
- Verspreidingskaarten met broed- en wintergebieden
- Vogeltrekkalender

In de vorige gids waren het vooral de zangvogels die in beeld kwamen, deze maal zijn het eerder de roofvogels, ganzen en eenden.

Auteur	Sam Gobin & Marc Dijksterhuis
Uitgever	KNNV Uitgeverij
Uitvoering	12,5 x 21 cm, 288 p, hardcover, full colour
ISBN	9789050119238
Prijs	€ 32,95

de Meetjeslandse kreken

Het Meetjeslands Krekengebied is een prachtige regio. Kreken, dijken en bloemenrijke graslanden maken het typische beeld dat we van dit gebied hebben. Maar veel verder dan het verhaal van de middeleeuwse overstromingen en de namen van een paar bekende kreken geraken we dikwijls niet. Daarom willen de initiatiefnemers met dit natuurboek niet alleen het ontstaan en de evolutie van de natuur in het polderlandschap belichten.

Typische planten en dieren komen uitgebreid aan bod in woord en beeld. Bovendien krijg je unieke informatie over kreken, dijken en andere landschapselementen. Maar bovenal: dit boek verwondert, inspireert, toont de grootsheid en tegelijk de

breekbaarheid van dit eeuwenoude landschap.

Het boek, uitgebracht in eigen beheer door Steven De Dapper, Ludo Goossens en Gaea Rysselaere, combineert de inzichten van natuurpunters, biologen, archeologen en andere wetenschappers.

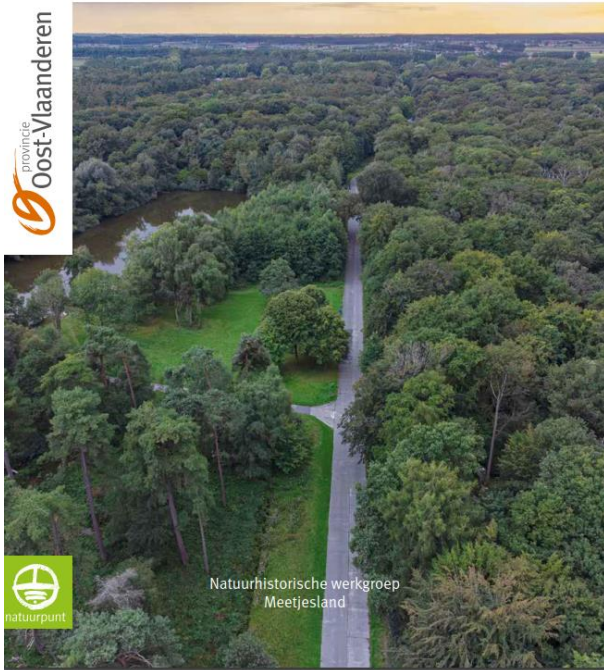
Met meer dan 200 foto's van natuur- en landschapsfotograaf Ludo Goossens is het boek ook visueel een absoluut pareltje. De meeste foto's werden exclusief voor dit boek gemaakt. Ook bijzonder is dat elk hoofdstuk begint met een recente luchtfoto van het gebied in kwestie. Aan de teksten werkten verschillende wetenschappers en vrijwilligers van Natuurpunt mee.

Het boek is te koop voor 38 euro (of 45 euro bij verzending) op het kantoor van Natuurpunt en Partners Meetjesland (CM-gebouw, ingang via parking Melkerij, Eeklo) of op één van de andere verkooppunten op www.meetjeslandsekreken.be. Je kan het boek ook online bestellen via dezelfde website.

Auteurs	Gaea Rysselaere, Ludo Goossens en Steven De Dapper
Uitgever	De Zetterij
Uitvoering	22,5 x 27,5 cm, 236 p, hardcover, full colour
ISBN	9789082280357
Prijs	€ 38,00

Het Leen vol leven

Het Leen
vol leven

Onze inventarisaties in Het Leen leidden tot een herziene publicatie van de inventaris van Het Leen, genaamd Het Leen vol leven.

In tegenstelling tot de vorige inventaris is het deze maal geen opsomming van alle organismen die in Het Leen voorkomen, maar een overzicht van de vele waargenomen soortgroepen, voorzien van vele foto's.

Beginnen doen we echter met een stukje geschiedenis, geschreven door Filip Van den Bossche. Beginnende met het ontstaan van het bos in lang vervlogen tijden en gaande tot de recente geschiedenis van het Domein als militair munitiedepot en de beginjaren als Provinciaal Domein.

Daarna komt het grootste deel van het boekwerk, handelend over de fauna en flora. We besteden vooral aandacht aan de verschillende groepen die voorkomen in het gebied, gaande van diverse insectenordes als kevers, wantsen, vliegen en vlinders tot de gewervelden zoals de zoogdieren, amfibieën, reptielen, vogels en vissen.

Verder komen de planten en paddenstoelen uitgebreid aan bod. Zoals reeds eerder gezegd opgeluisterd met vele foto's van kenmerkende en bijzondere soorten.

De vorige inventaris telde ongeveer 3000 soorten. Intussen hebben we de kaap van 4500 soorten overschreden en er

komen er nog steeds bij.

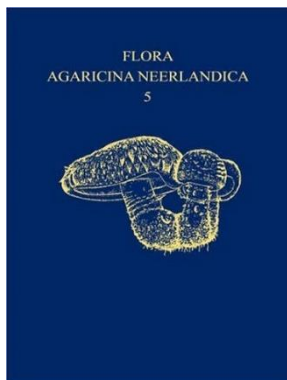
De volledige lijst kan je op de website van Het Leen vinden. Zoeken via "fauna en flora Het Leen" of via de volgende link: <https://arboretum.oost-vlaanderen.be/index.cfm?action=search&dep=fauna-flora>

De nieuwe inventaris telt 188 blz op A4-formaat en is geschreven door Filip Van den Bossche en Chris Bruggeman.

Is te verkrijgen in het Bosinfocentrum van Het Leen.

Kostprijs: 35 €

Flora Agaricina Neerlandica

Alle Nederlandse basidiomyceten zullen vroeg of laat beschreven worden in de Flora Agaricina Neerlandica. Bedoeling is in deze serie tien boekdelen uit te brengen. de reeks is gestart in 1988. Het zevende deel over de Boleten is verschenen in 2018. De vorige zes delen zijn bijna niet meer te vinden.

Momenteel zijn deze zes delen te downloaden op de website van de Nederlandse Mycologische Vereniging via volgende link:

<https://www.mycologen.nl/onderzoek/publicaties-downloads/>

Een aanrader voor al wie in paddenstoelen geïnteresseerd is.

Flora van België, het Groothertogdom Luxemburg, Noord-Frankrijk en de aangrenzende gebieden (Pteridofyten en Spermatofyten)

Plantentuin Meise geeft nieuwe editie van de officiële Flora van België en de aangrenzende gebieden uit. Bij elke nieuwe editie besteedt de Plantentuin uitermate veel zorg aan de veranderingen die zijn opgetreden op gebied van verspreiding, naamgeving en classificatie maar ook op vlak van nieuwe plantensoorten die zich recent gevestigd hebben. Zo blijft dit naslagwerk het meest accurate en meest complete voor ons grondgebied. Deze editie kreeg bovendien een compleet nieuwe look, honderden nieuwe illustraties en gebruiksvriendelijke determinatiesleutels die je helpen soorten op naam te brengen.

De flora is het meest complete en wetenschappelijk best onderbouwde florawerk dat beschikbaar is voor onze streken. In vergelijking met de laatste editie zijn 10 soorten definitief van ons grondgebied verdwenen. Aan de andere kant zijn er maar liefst 75 soorten planten bijgekomen die zich de laatste tien jaar in ons land wisten te vestigen. Het gaat dan vooral over verwilderde sierplanten maar ook zuiderse, warmteminnende planten. Vooral bij deze laatste groep speelt de klimaatverandering ongetwijfeld een grote rol. Een paar soorten zijn op eigen kracht vanuit het zuiden geleidelijk aan tot bij ons geraakt. Maar het merendeel is door de mens hier aangevoerd geweest.

Naast de nieuwe soorten zijn er in de Flora honderden herzieningen aangebracht, die met name recente inzichten in de taxonomie op soort-, genus-, familie- en ordeniveau weergeven. De intrede van DNA-onderzoek bracht de voorbije decennia het onderzoek naar de evolutie van plantensoorten wereldwijd in een stroomversnelling. Dit wijzigde de classificatie en ons begrip van de relaties tussen planten. Deze editie volgt die meest recente nieuwe inzichten. Specialisten herwerkten de taxonomisch moeilijke groepen *Salix* (wilg), *Rosa* (roos), *Rubus* (braam) en *Taraxacum* (paardenbloem) volledig. Geactualiseerde data zorgden voor een herziening van de verspreidingsgegevens.

Deze editie kreeg ook een nieuwe frisse look en heeft een iets groter formaat. Net zoals in de vorige edities van de Flora, illustreren botanische tekeningen elk plantengeslacht of belangrijk plantendetail. De botanische tekenaars van Plantentuin Meise tekenden samen 1943 prachtige, zeer gedetailleerde illustraties. De honderden nieuwe toegevoegde tekeningen maken de flora nog gebruiksvriendelijker.

Deze vierde, totaal herwerkte Nederlandse editie, kwam tot stand onder impuls van Filip Verloove en Fabienne Van Rossum, beiden werkzaam in Plantentuin Meise.

Kostprijs: 55 €

Agenda

Paddenstoelenwerkgroep

Vanaf dit jaar is de begeleide inventarisatietocht gewijzigd van dag. In plaats van woensdagnamiddag gaan we nu op uitstap op vrijdagmiddag.

Het uur van afspraak is tijdens de periode van het winteruur om 13u30 en tijdens de periode van het zomertuur om 14 u

De tocht wordt echter pas enkele dagen vooraf beslist en hangt af van diverse factoren.

Geïnteresseerden nemen vanaf heden het best contact met Lia Van Landschoot.

Je kan je altijd laten plaatsen op de mailinglijst en je ontvangt bij het begin van de week de plaats van de volgende activiteit of raadpleeg de agenda op onze website.

<https://www.natuurpunt.be/afdelingen/paddenstoelenwerkgroep-meetjesland>